

รายงานผลการวิจัย

เรื่อง บทบาทของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ในการเป็นที่พึ่งของชุมชนด้านการเกษตร
The role of the Maejo University reliance on the agricultural community

ได้รับการจัดสรรงบประมาณวิจัย ประจำปี 2555
จำนวน 50,000 บาท

หัวหน้าโครงการ วิไลพร นามวงศ์
ธนัชพร เปรมเกษม

งานวิจัยเสร็จสิ้นสมบูรณ์

27 กันยายน 2555

กิตติกรรมประกาศ

โครงการวิจัยเรื่อง บทบาทของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ในการเป็นที่พึ่งของชุมชนด้านการเกษตร (The role of the Maejo University reliance on the agricultural community.) ได้สำเร็จลุล่วง โดยได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากสำนักวิจัยและส่งเสริมวิชาการการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2555 ผู้วิจัยขอขอบคุณผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้นำชุมชน และผู้ซึ่งประกอบอาชีพด้านการเกษตร ในเขตอำเภอสันทราย ผู้ซึ่งเสียสละเวลาให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ จนทำให้งานวิจัยครั้งนี้เสร็จสมบูรณ์ได้ด้วยดี

ผู้วิจัยหวังว่าข้อมูลที่ได้จากการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อมหาวิทยาลัยในการนำมาพัฒนาปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงานของมหาวิทยาลัยในการเป็นที่พึ่งของชุมชนให้ดียิ่งๆ ขึ้น อีกทั้งสามารถนำข้อมูลที่ได้มาปรับใช้ในการจัดทำยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยเพื่อกำหนดกลยุทธ์ในการส่งเสริมและพัฒนาด้านการเป็นที่พึ่งของชุมชนให้ตรงกับความต้องการของสังคมยิ่งขึ้นต่อไป

คณะผู้วิจัย

กันยายน 2555

สารบัญ

	หน้า
สารบัญตาราง	ก
สารบัญภาพ	ง
บทคัดย่อ	1
Abstract	2
บทที่ 1 บทนำ	3
ความสำคัญของปัญหา	3
วัตถุประสงค์	5
ขอบเขตของการวิจัย	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
นิยามศัพท์	9
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร	8
แนวคิดและทฤษฎี	8
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	34
กรอบแนวคิดของการวิจัย	36
บทที่ 3 ระเบียบวิธีการวิจัย	38
สถานที่ดำเนินการวิจัย	38
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	39
ตัวแปรและการวัดค่าตัวแปร	39
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	41
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	42
การทดสอบเครื่องมือ	42
การวิเคราะห์ข้อมูล	43
ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย	43
บทที่ 4 ผลการวิจัย	44
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	63
สรุปผลการวิจัย	63
อภิปรายผลการวิจัย	68
ข้อเสนอแนะ	74

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป	75
บรรณานุกรม	76
ภาคผนวก	79

สารบัญตาราง

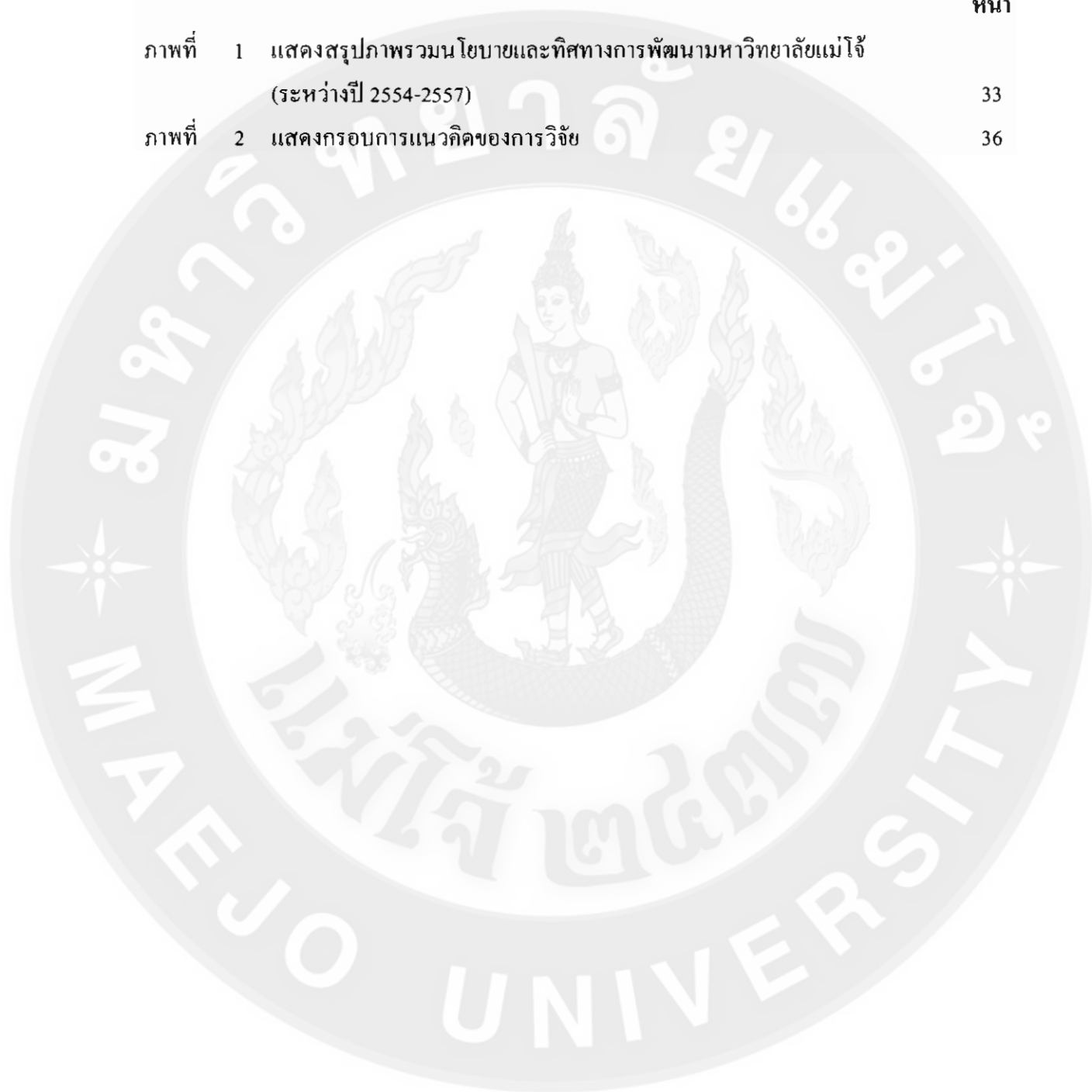
หน้า

ตารางที่ 1	แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	45
ตารางที่ 2	แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของการยอมรับของชุมชนต่อบทบาทของมหาวิทยาลัยในการเป็นที่พึ่งของชุมชนด้านการเกษตรด้านการจัดการเรียนการสอน	48
ตารางที่ 3	แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของการยอมรับของชุมชนต่อบทบาทของมหาวิทยาลัยในการเป็นที่พึ่งของชุมชนด้านการเกษตรด้านงานวิจัย	49
ตารางที่ 4	แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของการยอมรับของชุมชนต่อบทบาทของมหาวิทยาลัยในการเป็นที่พึ่งของชุมชนด้านการเกษตรด้านการให้บริการวิชาการแก่ชุมชน	51
ตารางที่ 5	แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของการยอมรับของชุมชนต่อบทบาทของมหาวิทยาลัยในการเป็นที่พึ่งของชุมชนด้านการเกษตรด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม	53
ตารางที่ 6	แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของการยอมรับของชุมชนต่อบทบาทของมหาวิทยาลัยในการเป็นที่พึ่งของชุมชนด้านการเกษตรด้านความรับผิดชอบต่อสังคม	55
ตารางที่ 7	แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของการยอมรับของชุมชนต่อบทบาทของมหาวิทยาลัยในการเป็นที่พึ่งของชุมชนด้านการเกษตรภาพรวม	56
ตารางที่ 8	แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ในการเป็นที่พึ่งของชุมชน	58

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 1	แสดงสรุปภาพรวมนโยบายและทิศทางการพัฒนามหาวิทยาลัยแม่โจ้ (ระหว่างปี 2554-2557)	33
ภาพที่ 2	แสดงกรอบการแนวคิดของการวิจัย	36

บทบาทของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ในการเป็นที่พึ่งของชุมชนด้านการเกษตร

The role of the Maejo University reliance on the agricultural community.

วิไลพร นามวงศ์¹ ธนัชพร เปรมเกษม²

Wilaiporn Namwong¹ Thanatchaporn Preamkasem²

¹ กองแผนงาน มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่

² กองแผนงาน มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่

บทคัดย่อ

จากผลการวิจัยพบว่า ชุมชนมีการยอมรับต่อบทบาทของมหาวิทยาลัยในการเป็นที่พึ่งของชุมชนด้านการเกษตรอยู่ในระดับมาก ทั้ง 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการเรียนการสอน ด้านงานวิจัย ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม และด้านการให้บริการวิชาการแก่ชุมชน

สำหรับปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ในการเป็นที่พึ่งของชุมชนด้านการเกษตร จากผลการวิจัยพบว่าปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ในการเป็นที่พึ่งของชุมชนด้านการเกษตรในแต่ละองค์ประกอบนั้นเป็นปัจจัยที่อยู่ในระดับมาก โดยชุมชนยอมรับในปัจจัยด้านต่างๆ ประกอบด้วย ชื่อเสียงของมหาวิทยาลัยและประวัติความเป็นมาของมหาวิทยาลัยที่ก่อตั้งมามากกว่า 75 ปี ผลงานด้านองค์ความรู้ด้านการเกษตร การวิจัยและพัฒนาต่อยอดร่วมกันกับชุมชน เพื่อแก้ปัญหาในชุมชน ปรับปรุงขบวนการผลิต เพิ่มมูลค่าสินค้าและผลิตภัณฑ์ และเป็นมหาวิทยาลัยที่เป็นผู้นำ ชี้นำเพื่อร่วมพัฒนาและแก้ไขปัญหาชุมชนบุคลากรของมหาวิทยาลัยซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถด้านการเกษตรเป็นที่ยอมรับของสังคม บัณฑิตของมหาวิทยาลัยผู้ซึ่งมีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับว่าเป็นผู้มีความรู้ อดทน สู้งาน มีคุณธรรมและจริยธรรม พร้อมทั้งช่วยเหลือชุมชน และและเป็นบัณฑิตที่พึงประสงค์ เครือข่ายความร่วมมือกับชุมชนด้านการเกษตร การให้ความร่วมมือกับชุมชนในการแสดงออกซึ่งการเข้าร่วมกิจกรรมทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม การให้ความร่วมมือในการแก้ปัญหาและการช่วยเหลืองานชุมชนอย่างสม่ำเสมอ การเผยแพร่ความรู้และสร้างความเข้าใจ ผ่านสื่อวิทยุ และสื่อท้องถิ่น การส่งเสริมกิจกรรมชมรมอาสาพัฒนาและบำเพ็ญประโยชน์ของนักศึกษาให้มีกิจกรรมเพื่อตอบสนองสังคมและชุมชนโดยรอบ

Abstract

From the research results, it was found that the community accepted the role of the Maejo University as reliance on agriculture at the high level, which consisted of five aspects: teaching and learning methodology, research, nurture of art and culture, social responsibility, and academic services.

For factors affecting the role of Maejo University as reliance on the agricultural community, the results of this study suggested that the factors relevant to the acceptance of its reliance on the agricultural community were at the high level. The factors affecting the community acceptance included its reputation and long history of more than-75-year-established institute, its knowledgeable output of agriculture, its academic guidance, and its research and development in which the agricultural community also participated in solving problems, improving production, and adding values of goods and products. As a leader of communities, the university provided suggestions for its staff community, whose staff members were socially acceptable to their agricultural knowledge, to join their development and problem-solving. Meanwhile, the university students were reputable and socially acceptable to their moral and ethical behaviors as well. They were not only tolerate, dedicated to working hard, and willing to offer voluntary help for the neighboring communities, but also were perceived as desirable graduates. The graduates participated in the agricultural network where they cooperated with the community by means of their exposure on nurturing art and culture, extending knowledge, solving problems, providing voluntary help regularly, and building shared understandings among the communities via radio media and local media. The activities of Volunteer and Development Camp and the volunteer works of students were supported and promoted simultaneously to the extent to which responded both the local and social communities surrounding the university.

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

มหาวิทยาลัยแม่โจ้ สถาบันการศึกษาด้านการเกษตรของรัฐที่เก่าแก่แห่งหนึ่งของประเทศ มีบทบาทหน้าที่ที่สำคัญในการผลิตบุคลากรเพื่อพัฒนาการเกษตรของประเทศ “มหาวิทยาลัยแม่โจ้มีวิสัยทัศน์ในการมุ่งเป็นสถาบันการศึกษาชั้นนำด้านการเกษตรในระดับนานาชาติ เตรียมวางแผนนโยบายพัฒนาองค์ประกอบภาคการเกษตรรองรับ และประกาศตัวเป็นที่พึ่งของเกษตรกร ชุมชนอย่างจริงจัง” จากความเปลี่ยนแปลงอย่างมากของระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในโลกยุคปัจจุบัน ส่งผลกระทบต่อโครงสร้างของสังคมและวัฒนธรรมวิถีคิดในการดำรงชีวิตอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ประกอบกับทัศนคติที่มีต่ออาชีพเกษตรกรรมที่ต้องดราครำต่อสู่กับความไม่แน่นอนของสภาพดินฟ้าอากาศ และยังทำรายได้น้อย ต้องเป็นหนี้ตลอดปีการเพาะปลูก

ภารกิจหลักของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ที่วางไว้นอกเหนือจากการผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพออกไปทำงานในภาคส่วนต่างๆ ของสังคมแล้ว อีกหนึ่งบทบาทของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ คือ การศึกษาด้านการเผยแพร่ผลงานวิชาการและผลงานวิจัยที่เป็นประโยชน์แก่สังคม ชุมชน มีนักวิชาการทำหน้าที่เผยแพร่ความรู้ข้อมูลด้านการเกษตร โดยจัดเป็นฐานเรียนรู้การเกษตรเพื่อให้เกษตรกร ชุมชนเข้าถึงมหาวิทยาลัยแม่โจ้ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ได้ต่อเนื่อง กว่า 28 ฐาน มีหน่วยงานชุมชนเข้าศึกษาดูงานตลอดปี อาทิ ฐานการเรียนรู้ศาสตร์แห่งลำไย ฐานการเรียนรู้กล้วยไม้เชิงพาณิชย์ ฐานปุยหมักมูลไส้เดือนดิน ฐานประมงและปลาบึกเชิงพาณิชย์ นอกจากนี้ ยังมีผลงานวิจัยที่สร้างชื่อเสียงและได้รับการต่อยอดเชิงพาณิชย์ซึ่งมีทั้งเทคโนโลยีการแปรรูปผลผลิต การพัฒนาด้านผลิตภัณฑ์สินค้าเกษตร

อย่างไรก็ตาม เป็นหน้าที่เชิงนโยบายของภาครัฐที่จะต้องพัฒนาเทคโนโลยีและการแปรรูปผลผลิตเกษตร รวมถึงภาคอุตสาหกรรมเกษตรที่เกี่ยวข้อง ส่งเสริมเกษตรกรให้มีทักษะความรู้ใหม่ๆ เพิ่มเติม และมีการพัฒนาระบบเทคโนโลยีใหม่ๆ เรียกว่าเป็นการคิดอาวูรให้เกษตรกรมีเครื่องมือและช่องทางวิชาชีพที่ก้าวทันต่อความเปลี่ยนแปลงของยุคสมัยได้ดียิ่งขึ้นตามไปด้วย

มหาวิทยาลัยแม่โจ้ เป็นสถาบันการศึกษาด้านเกษตรกรรมที่เก่าแก่ โดยมีการพัฒนามาตามลำดับตั้งแต่เป็นโรงเรียนฝึกหัดครูประถมกสิกรรมประจำภาคเหนือจนปัจจุบันเป็นสถาบันที่มีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับอย่างมากทางด้านการเกษตรแห่งหนึ่งของประเทศ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ มีการกำหนดวิสัยทัศน์ “เป็นมหาวิทยาลัยชั้นนำ ที่มีความเป็นเลิศทางการเกษตร ในระดับ

นานาชาติ” มีการจัดการเรียนการสอน ในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรตั้งแต่การผลิต การตลาด และองค์ความรู้ด้านการเกษตรและเทคโนโลยีด้านการเกษตรที่เกี่ยวข้อง อีกทั้ง มหาวิทยาลัยแม่โจ้ยังตั้งอยู่ในชุมชนที่ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพด้านการเกษตรเป็นหลัก ทั้งการผลิตพืชการผลิตสัตว์ และการแปรรูปผลผลิต ดังนั้นมหาวิทยาลัยจึงมีการดำเนินร่วมกับ ชุมชนโดยรอบในการพัฒนาและส่งเสริมองค์ความรู้ด้านการเกษตรให้กับผู้ที่สนใจเกี่ยวข้อง ดังแสดงไว้ในยุทธศาสตร์การพัฒนามหาวิทยาลัยแม่โจ้ (พ.ศ. 2554 - 2557) ซึ่งได้กำหนดพันธกิจ มหาวิทยาลัยของมหาวิทยาลัยนอกเหนือจากการเรียนการสอน ได้แก่ การสร้างและพัฒนานวัตกรรม และองค์ความรู้ในสาขาวิชาต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางการเกษตร และวิทยาศาสตร์ประยุกต์เพื่อการเรียนรู้และถ่ายทอดเทคโนโลยีแก่สังคม การขยายบริการวิชาการและความร่วมมือในระดับประเทศและนานาชาติ การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของชาติและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และยังได้เน้นการเป็นที่พึ่งของสังคม ดังแสดงไว้ในพันธกิจการพัฒนามหาวิทยาลัยให้มีความเป็นเลิศทางวิชาการด้านการเกษตร เพื่อเป็นที่พึ่งของตนเองและสังคม

อีกทั้งนโยบายและทิศทางการพัฒนามหาวิทยาลัยแม่โจ้ (ระหว่างปี 2554-2557) ยังได้กำหนดแนวทางการพัฒนามหาวิทยาลัยแม่โจ้บรรลุวิสัยทัศน์ตามกรอบนโยบายที่ได้นำเสนอ สภามหาวิทยาลัยเมื่อวันที่ 29 พฤษภาคม 2553 มหาวิทยาลัยได้กำหนดนโยบายและทิศทางการ พัฒนามหาวิทยาลัยแม่โจ้ ระหว่างปี 2554-2557 ภายใต้ประเด็นยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยไว้ 9 ด้าน ซึ่งมีด้านที่เกี่ยวข้องการกับเป็นที่พึ่งของชุมชนกล่าวคือ นโยบายด้านที่ 9 ด้านชุมชนและ สิ่งแวดล้อม โดยได้มีการกำหนดทิศทางและสาระสำคัญ ไว้ 4 ด้านคือ 1) กำหนดบทบาทของ มหาวิทยาลัยในฐานะผู้นำ ชี้นำเพื่อร่วมพัฒนาและแก้ไขปัญหาชุมชน 2) ให้ความสำคัญกับการ เป็นมหาวิทยาลัยสีเขียว (Green University) ที่มีพื้นที่ป่าไม้อุดมสมบูรณ์ ส่งเสริมคุณภาพชีวิตและ สิ่งแวดล้อมที่ดีของประชาคมมหาวิทยาลัย ตลอดจนการเสริมสร้างจิตสำนึกในการประหยัด พลังงานและทรัพยากรธรรมชาติ 3) สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับกับชุมชน และ 4) การส่งเสริม ความรับผิดชอบต่อสังคมต่อสังคม (Corporate Social Responsibility : CSR) และเพื่อให้การนำไปสู่การแปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมจึงได้มีการกำหนด กลยุทธ์หลักเพื่อเป็น แนวทางในการพัฒนา 2 ข้อคือ 1) สนับสนุนเครือข่ายและการรวมกลุ่มเพื่อการถ่ายทอดองค์ความรู้ และเทคโนโลยีตามความเชี่ยวชาญของมหาวิทยาลัยและความต้องการของชุมชน ตลอดจนแก้ไข ปัญหาให้กับชุมชน และ 2) การสร้างความร่วมมือและสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นภาคีหุ้นส่วนในการให้บริการวิชาการ

จากพันธกิจและแนวทางของมหาวิทยาลัยที่มีการมุ่งเน้นด้านการเป็นที่พึ่งของ ชุมชน ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาถึงบทบาทของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ในการเป็นที่พึ่งของชุมชนด้าน

การเกษตรของชุมชนโดยรอบมหาวิทยาลัยถึงสภาพปัจจุบันของบทบาทของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ในการเป็นที่พึ่งของชุมชนด้านการเกษตร ตลอดจนการรับรู้ ความคาดหวัง และความต้องการของสังคมต่อบทบาทของมหาวิทยาลัยในการเป็นที่พึ่งของชุมชนด้านการเกษตร ซึ่งถือว่าเป็นการศึกษาความต้องการอย่างแท้จริงของสังคมที่มีต่อความเชื่อมั่น และความเชื่อถือต่อศักยภาพของมหาวิทยาลัยด้านการเป็นที่พึ่งและการได้รับการยอมรับจากสังคม ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการศึกษาสามารถนำมาเป็นข้อมูลประกอบการพัฒนายุทธศาสตร์และกลยุทธ์ของมหาวิทยาลัยทั้งในด้านการเรียนการสอน การบริการวิชาการ วิจัย เพื่อให้ตอบสนองความต้องการของสังคมเป็นสำคัญ และนอกจากนี้ยังสามารถนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยมาพัฒนาศักยภาพการดำเนินงานและการบริหารมหาวิทยาลัยให้มีประสิทธิภาพให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการยอมรับของสังคมต่อบทบาทของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ในการเป็นที่พึ่งของชุมชนด้านการเกษตร
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ในการเป็นที่พึ่งของชุมชนด้านการเกษตร
3. เพื่อศึกษาความคาดหวังและความต้องการของชุมชนต่อบทบาทของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ด้านการเกษตร

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “บทบาทของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ในการเป็นที่พึ่งของชุมชนด้านการเกษตร” มีขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า ดังนี้

ขอบเขตเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ มีขอบเขตเนื้อหาของโครงการวิจัยจะประกอบด้วยการศึกษาบทบาทของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ในการเป็นที่พึ่งของชุมชน โดยจะทำการศึกษารับรู้ของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ในการเป็นที่พึ่งของชุมชนด้านการเกษตร ด้านการรับรู้ ความคาดหวัง และความต้องการของสังคมต่อบทบาทของมหาวิทยาลัยในการเป็นที่พึ่งของชุมชนด้านการเกษตร โดยนำ

ข้อมูลที่ได้นำเสนอเป็นแนวทางการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ในการเป็นที่พึ่งของชุมชน
ด้านการเกษตรที่เหมาะสมและตรงกับความต้องการของชุมชน

ขอบเขตของประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยชุมชนโดยรอบมหาวิทยาลัยแม่โจ้
จากอำเภอสันทราย จำนวน 5 ตำบล 51 หมู่บ้าน ได้แก่ ตำบลหนองหาร จำนวน 5 หมู่บ้าน ตำบลแม่
แฝกใหม่ จำนวน 14 หมู่บ้าน ตำบลหนองจ่อม จำนวน 8 หมู่บ้าน ตำบลป่าไผ่ จำนวน 12 หมู่บ้าน
และ ตำบลแม่แฝกเก่า จำนวน 12 หมู่บ้าน

ขอบเขตด้านพื้นที่

การวิจัยครั้งนี้จะดำเนินการในพื้นที่อำเภอสันทราย ซึ่งประกอบด้วย 5 ตำบล
จำนวน 51 หมู่บ้าน ดังนี้

1. ตำบลหนองหาร ประกอบด้วย 5 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 1 บ้านแม่เตาไห หมู่ที่ 7
บ้านหนองหาร หมู่ที่ 8 บ้านวิเวก หมู่ที่ 10 บ้านเกษตรใหม่ และ หมู่ที่ 13 บ้านคอยน้อยพัฒนา
2. ตำบลแม่แฝกใหม่ ประกอบด้วย 14 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 1 บ้านแม่แฝก หมู่ที่
2 บ้านสบแฝก หมู่ที่ 3 บ้านเจดีย์แม่ครัว หมู่ที่ 4 บ้านข่วง หมู่ที่ 5 บ้านห้วยบง หมู่ที่ 6 บ้านแพะ
เจดีย์ หมู่ที่ 7 บ้านวังจุมเงิน หมู่ที่ 8 บ้านหะห้วยบง หมู่ที่ 9 บ้านกลางพัฒนา หมู่ที่ 10 บ้านแพงแม่
แฝก หมู่ที่ 11 บ้านเจดีย์พัฒนา หมู่ที่ 12 บ้านป่าป้อ หมู่ที่ 13 บ้านพระธาตุเจดีย์ และ หมู่ที่ 14 บ้าน
เจดีย์เจริญ
3. ตำบลหนองจ่อม ประกอบด้วย 8 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 1 บ้านฟ้ามุย หมู่ที่ 2
บ้านนางเหลียว หมู่ที่ 3 บ้านสันป่าสัก หมู่ที่ 4 บ้านท่าเกวียน หมู่ที่ 5 บ้านแม่แก้ดหลวง หมู่ที่ 6 บ้าน
ศรีทรายมูล หมู่ที่ 7 บ้านหนองไคร้หลวง และหมู่ที่ 8 บ้านคันจันทน์
4. ตำบลป่าไผ่ ประกอบด้วย 12 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 1 บ้านเมืองขอนแก่น หมู่ที่ 2
บ้านหนองเต่าคำ หมู่ที่ 3 บ้านป่าไผ่ หมู่ที่ 4 บ้านโป่ง หมู่ที่ 5 บ้านศรีบุญเรือง หมู่ที่ 6 บ้านศรีวังธาร
หมู่ที่ 7 บ้านหนองเต่าคำใหม่ หมู่ที่ 8 บ้านท่ายาว หมู่ที่ 9 บ้านหม้อ หมู่ที่ 10 บ้านหนองหลวงพัฒนา
หมู่ที่ 11 บ้านเกษตรพัฒนา และหมู่ที่ 12 บ้านหนองป่าข้าว
5. ตำบลแม่แฝกเก่า ประกอบด้วย 12 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 1 บ้านหนองมะจับ
หมู่ที่ 2 บ้านโป่ง หมู่ที่ 3 บ้านห้วยแก้ว หมู่ที่ 4 บ้านร่มหลวง หมู่ที่ 5 บ้านศรีงาม หมู่ที่ 6 บ้านแม่แต
หมู่ที่ 7 บ้านสหกรณ์นิคมห้วยงาน หมู่ที่ 8 บ้านหนองสะ หมู่ที่ 9 บ้านพระธาตุ หมู่ที่ 10 บ้านศรีงาม
พัฒนา หมู่ที่ 11 บ้านร่มโพธิ์ทอง และหมู่ที่ 12 บ้านหนองไผ่

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การวิจัยเรื่อง บทบาทของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ในการเป็นที่พึ่งของชุมชนด้านการเกษตร จะก่อให้เกิดประโยชน์ดังนี้

1. มหาวิทยาลัยได้รับทราบฐานข้อมูลและเครือข่ายความที่มหาวิทยาลัยร่วมกับ สังคมสภาพปัจจุบันของมหาวิทยาลัยในดำเนินงานในการเป็นที่พึ่งของชุมชนด้านการเกษตร
2. มหาวิทยาลัยได้รับทราบระดับของการยอมรับของสังคมต่อบทบาทของ มหาวิทยาลัยในการเป็นที่พึ่งของชุมชนด้านการเกษตร และได้รับทราบปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทของ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ในการเป็นที่พึ่งของชุมชนด้านการเกษตรในการเป็นที่พึ่งของชุมชนด้านการเกษตร ตลอดจนทราบความคาดหวังและความต้องการของชุมชนต่อบทบาทของมหาวิทยาลัย แม่โจ้ด้านการเกษตร เพื่อนำข้อมูลดังกล่าวมาพัฒนาปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงานของ มหาวิทยาลัยในการเป็นที่พึ่งของชุมชนให้ดียิ่งๆ ขึ้นไป
3. นำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยมาปรับใช้ในการจัดทำยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัย เพื่อกำหนดกลยุทธ์ในการส่งเสริมและพัฒนาด้านการเป็นที่พึ่งของชุมชนให้ตรงกับความต้องการ ของสังคมยิ่งขึ้น

นิยามศัพท์

บทบาท หมายถึง พฤติกรรมที่คนในสังคมต้องทำตามสถานภาพในกลุ่มหรือสังคม ทุกสังคมจะมีบทบาทให้ทุกคนปฏิบัติตามแต่ละสถานภาพ หรืออาจเรียกว่า บทบาทที่คาดหวัง แต่ ในชีวิตจริงทุกคนอาจไม่ได้ปฏิบัติตามบทบาทที่สังคมกำหนดไว้ เพราะต้องปรับตัวให้สอดคล้อง กับสถานการณ์ โดยเรียกบทบาทแบบนี้ว่า บทบาทที่กระทำจริง การอยู่ในสังคมทุกคนจะมีบทบาท ที่ต้องกระทำแตกต่างกันหลายบทบาท การแสดงบทบาทหลายบทบาทในเวลาเดียวกัน เรียกว่า บทบาทที่ขัดแย้ง และหากในการกระทำตามบทบาทนั้นเกิดความไม่เต็มใจที่จะทำตามบทบาทที่ กำหนดไว้ เรียกว่า บทบาทที่ถูกบังคับ

ความคาดหวัง หมายถึง ความรู้สึกความต้องการที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่เป็นอยู่ใน ปัจจุบันไปจนถึงอนาคตข้างหน้า เป็นการคาดคะเนถึงสิ่งที่จะมากระทบต่อ การรับรู้ของเรา โดยใช้ประสบการณ์การเรียนรู้เป็นตัวบ่งบอก

การเป็นที่พึ่งของชุมชน หมายถึง การได้รับการยอมรับ และเชื่อถือจากชุมชน ใน การเป็นผู้ให้คำปรึกษา ตลอดจนชี้แนะ และชี้แนะให้ดำเนินการต่างๆ ในชุมชน

แนวทางการดำเนินงาน หมายถึง กระบวนการในการจัดกิจกรรมหรือประสานงาน เพื่อให้เกษตรกรเกิดการเรียนรู้ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร

การวิจัยเรื่อง “บทบาทของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ในการเป็นที่พึ่งของชุมชนด้านการเกษตร” ผู้วิจัยได้ทำการค้นคว้าเอกสารแนวความคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นแนวทางในการศึกษาครั้งนี้ โดยมีสาระสำคัญดังนี้

แนวคิดและทฤษฎีบทบาทหน้าที่

แนวคิดเกี่ยวกับการให้บริการวิชาการ

แนวคิดและทฤษฎีความต้องการและความคาดหวัง

แนวคิดในการพัฒนาชุมชน

แนวคิดการการรับผิดชอบต่อสังคม

ยุทธศาสตร์การพัฒนามหาวิทยาลัยแม่โจ้ (2554-2557)

ยุทธศาสตร์และนโยบายของมหาวิทยาลัยแม่โจ้เกี่ยวกับการเป็นที่พึ่งชุมชน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎีบทบาทหน้าที่

จากการศึกษาแนวความคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทหน้าที่ ซึ่งได้มีนักวิชาการทั้งไทยและต่างประเทศได้ให้ความหมายของคำว่าบทบาทใน ลักษณะใกล้เคียงกัน ดังนี้

โคเฮน (Cohen, 1979: 35-36) ได้ให้ความหมายของคำว่า "บทบาท" ไว้ว่า หมายถึง พฤติกรรมที่ถูกคาดหวังโดยผู้อื่น สำหรับผู้ดำรงตำแหน่งนั้นจะต้องปฏิบัติและ ยังให้คำอธิบายเรื่อง ความหมายซึ่งสรุปได้ว่า เป็นบทบาทที่ถูกกำหนด (prescribed role) ถึงแม้ว่าบุคคลบางบุคคลจะ ไม่ได้ประพฤติปฏิบัติตามบทบาทที่คาดหวังโดยผู้อื่น แต่เรายังคงยอมรับว่าบุคคลจะต้องปฏิบัติ ไปตามบทบาทที่สังคมกำหนดให้ และส่วนบทบาท ที่ปฏิบัติจริง (enacted role) เป็นวิธีการที่บุคคล ได้แสดงหรือปฏิบัติออกมาจริงตาม ตำแหน่งของเขา ส่วนความไม่ตรงกันของบทบาทที่ถูกกำหนด กับบทบาทที่ปฏิบัติจริง นั้นอาจมีสาเหตุมาจาก

1. บุคคลขาดความเข้าใจในส่วนของบทบาทที่ต้องการ
2. บุคคลไม่เห็นด้วย หรือไม่ลงรอยกับบทบาทที่ถูกกำหนด
3. บุคคลไม่มีความสามารถที่จะแสดงบทบาทนั้น ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

บรูม และเซลนิก (Broom & Selnick, 1977: 34-35) ได้อธิบายถึงคำว่า "บทบาท," ไว้ดังนี้

1. บทบาทที่กำหนดไว้หรือบทบาทในอุดมคติ (socially prescribed or ideal role) เป็นบทบาทตามอุดมคติที่กำหนดสิทธิและหน้าที่ของตำแหน่ง
2. บทบาทที่ควรกระทำ (perceived role) เป็นบทบาทที่แต่ละบุคคลเชื่อว่า ควรจะกระทำหน้าที่ของตำแหน่ง โดยอาจจะไม่ตรงกับบทบาทในอุดมคติทุกประการ และอาจ แตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล
3. บทบาทที่กระทำจริง (performed role) เป็นบทบาทที่บุคคลได้กระทำไปจริง ตามความเชื่อความคาดหวัง ตลอดจนความกดดัน และโอกาสที่จะกระทำในแต่ละสังคม ในช่วงระยะเวลาหนึ่ง

อัลพอร์ท (Allport, 1973: 181-184) ได้เสนอแนวความคิดเกี่ยวกับการแสดง บทบาทของบุคคลว่าขึ้นอยู่กับปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

1. บทบาทที่สังคมคาดหวัง (role expectation) คือ บทบาทที่สังคมคาดหวังให้บุคคลปฏิบัติตามความคาดหวังที่กำหนดโดยกลุ่มสังคมและโดยสถานภาพที่บุคคลนั้น ๆ ครองอยู่
2. การรับรู้บทบาท (role conception) คือ การที่บุคคลรับรู้ในบทบาทของตนเอง ว่าควรมีบทบาทอย่างไร และสามารถจะมองเห็นบทบาทของตนเองได้ ตามการรับรู้ ซึ่งเกี่ยวข้องของสัมพันธ์กับความต้องการของบุคคลนั่นเอง โดยการรับรู้ในบทบาทและ ความต้องการของบุคคล ย่อมขึ้นอยู่กับลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล ตลอดจนเป้าหมายใน ชีวิตและค่านิยมของบุคคลที่ สวมบทบาทนั้น
3. การยอมรับบทบาทของบุคคล (role acceptance) จะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อมีความ สอดคล้องของบทบาทตามความคาดหวังของสังคม และบทบาทที่ตนรับอยู่ การยอมรับ บทบาท เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความเข้าใจในบทบาท และการสื่อสารระหว่างสังคมและ บุคคลนั้นทั้งนี้ก็ เพราะว่าบุคคลอาจไม่ได้ยินดียอมรับบทบาทเสมอไป แม้ว่าจะได้รับ การคัดเลือกจากสังคมให้รับ ตำแหน่ง และมีบทบาทหน้าที่ปฏิบัติตาม เพราะถ้าหากบทบาทที่ได้รับนั้นทำให้ได้รับผลเสียหาย หรือเสียประโยชน์โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าขัดแย้งกับความต้องการ (role conflict) หรือค่านิยมของ บุคคลนั้น ผู้ครองตำแหน่งอยู่ก็พยายามหลีกเลี่ยงบทบาทนั้น ไม่ยอมรับบทบาทนั้น ๆ
4. การปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของบุคคล (role performance) เป็นบทบาทที่ เจ้าของสถานภาพแสดงจริง (actual role) ซึ่งอาจจะเป็นการแสดงบทบาทตามที่สังคม คาดหวัง หรือ เป็นการแสดงบทบาทตามการรับรู้ และตามความคาดหวังของตนเอง การที่บุคคลใดจะปฏิบัติตาม บทบาทหน้าที่ได้สักเพียงใดนั้นก็ขึ้นอยู่กับระดับการยอมรับบทบาทนั้น ๆ ของบุคคลที่ครอง

ตำแหน่งนั้นอยู่ เนื่องจากความสอดคล้องกับบทบาท ความความคาดหวังของสังคม และการรับรู้บทบาทของตนเอง

สุภา สกุลเงิน. (2545: 29-30) ได้อธิบายถึงคำว่า "บทบาท" ตามความคิดทางสังคมว่า "บทบาท" โดยทั่วไปอาจพิจารณาความหมายได้ 2 นัยคือนัยแรกพิจารณา ในด้านโครงสร้างสังคม (social structure) "บทบาท" หมายถึง ตำแหน่งทางสังคมที่มีชื่อ เรียกต่าง ๆ ซึ่งจะแสดงลักษณะโดยคุณสมบัติและกิจกรรมของบุคคลที่ครองตำแหน่ง นั้น อีกนัยหนึ่งพิจารณาในด้านการแสดงบทบาท หรือการปะทะสังสรรค์ของสังคม (social interaction) "บทบาท" หมายถึง ผลต่อเนื่องที่มีแบบแผนการกระทำที่เกิดจากการ เรียนของบุคคลที่อยู่ในสถานการณ์แห่งการปะทะสังสรรค์

ตามนัยแรกข้างต้น ซึ่งบทบาทจะเป็นการจำแนกชนิดของบุคคลในสังคม โดยจะถูกกำหนดให้แตกต่างกันซึ่งคุณสมบัติและพฤติกรรมของเขามีที่สถาน บทบาทแสดง ให้สังคมเห็นถึงการจำแนกกิจกรรมต่าง ๆ และลักษณะซึ่งเป็นที่ยอมรับกันในสังคมของ สมาชิกสังคม ตามนัยหลังบทบาทเป็นวิธีแสดงพฤติกรรมของบุคคลที่สังสรรค์กันนั้นว่า จะปฏิบัติต่อกันอย่างไร หรือคาดหวังผู้อื่นจะปฏิบัติต่อตนเองอย่างไร ซึ่งพิจารณารวมกัน ทั้งสองนัย บทบาทจึงเป็นตัวกลางระหว่างสังคม กับบุคคลแต่ละคนที่อยู่ในสถานการณ์ ซึ่งพฤติกรรมของเขากลายเป็นแนวทางปฏิบัติของสังคม ดังนั้นทำให้สังคมจึงต้องมีการวางเป็นแบบของบทบาทที่ควรจะเป็น (ought-to-role) เอาไว้เมื่อสถานภาพ (status) เป็นที่รวมแห่งสิทธิและหน้าที่แล้วบทบาทก็เป็นลักษณะที่เคลื่อนไหวของสถานภาพ หมายถึง การใช้สิทธิและหน้าที่ให้บังเกิดผลนั้น คือ สถานภาพแสดงให้ทราบว่าบุคคลนั้นเป็นใคร

จิตยา สุวรรณะชญ (2530: 4) บทบาท หมายถึง ลักษณะของพฤติกรรมที่ถูกกำหนดโดยฐานะตำแหน่งและเปรียบเทียบกับ "บทบาท" และ "ตำแหน่ง" เป็นเสมือนหนึ่ง เหรียญสองด้าน กล่าวคือ ด้านหนึ่งเป็น "ตำแหน่ง" คือ เป็นผลรวมของสิทธิหน้าที่ แต่อีกด้าน หนึ่งเป็น "บทบาท" คือ เป็นการประพฤติตามสิทธิและหน้าที่นั้น และยังสามารถแบ่งบทบาท ออกเป็น

1. บทบาทตามอุดมคติ (ideal role) หรือบทบาทที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางสังคมควร
2. บทบาทที่ปฏิบัติจริง (actual role) หรือบทบาทที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางสังคม จะต้องปฏิบัติจริง และยังได้กล่าวไว้ว่า "บทบาทที่ปฏิบัติจริง" นี้เป็นผลรวมของบทบาทตามอุดมคติ บุคลิกภาพของผู้ดำรงตำแหน่ง อารมณ์ขณะแสดงบทบาทและอุปกรณ์ของผู้ดำรงตำแหน่งที่มีอยู่ ปฏิกริยาของผู้ที่เกี่ยวข้อง

แต่อย่างไรก็ตามสามารถสรุปฐานะ ตำแหน่งและบทบาททางสังคมไว้ ดังนี้

1. มีสถานภาพ (status) อยู่จริงในสังคม และมีอยู่ก่อนที่ตัวคนจะเขาไปแสดงหรือครองสถานภาพนั้น

2. มีบทบาทที่ควรเป็น (ought-to-role) ประจำตำแหน่ง

3. วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีในสังคมนั้น ๆ เป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญในการกำหนดฐานะตำแหน่ง และบทบาทที่ควรจะเป็น

4. การที่คนเราจะทราบถึงฐานะตำแหน่ง และบทบาทหน้าที่ได้มาจากการปะทะสังสรรค์ทางสังคม (socialization) ในสังคมนั้น ๆ

5. บทบาทที่ควรจะเป็นนั้น จะไม่แน่นอนเสมอว่าจะเหมือนกับพฤติกรรมจริงของคนที่ครองฐานะตำแหน่งอื่น ๆ เพราะพฤติกรรมจริง ๆ นั้นเป็นผลของการปฏิกริยา ของคนที่ครองตำแหน่งที่มีต่อบทบาทที่ควรจะเป็นบุคลิกภาพของตนเอง และบุคลิกภาพ ของผู้อื่นที่เข้าร่วมในพฤติกรรมและครองกระตุ้น (Stimulus) ที่มีอยู่ในเวลาและสถานที่ ที่เกิดการติดต่อทางสังคม

ชุดา จิตพิทักษ์ (2525: 76-77) กล่าวคือ การศึกษาบทบาทเพื่อให้เข้าใจถึง ความขัดแย้งทางบรรทัดฐานของสังคม และสามารถมองเห็นความสัมพันธ์ทางสังคม จึง ควรทำความเข้าใจบทบาท 3 ประการ คือ

1. ความคาดหวังในบทบาท (role expectation) แสดงให้เห็นถึง โครงสร้างของความรู้ ความเข้าใจ ประการ

1.1 ด้านการเร้าจากการติดต่อที่เกี่ยวข้องของบุคคล กับพฤติกรรมที่ปกติของบุคคลอื่น

1.2 ด้านการตอบสนองจากแนวโน้มของการแสดงออก

2. การรับรู้ในบทบาท (role perception) บทบาทแต่ละบทมีความสัมพันธ์กันในระบบสังคมการกระทำตามบทบาทนั้นขึ้นอยู่กับความเข้าใจของปัจเจกบุคคล การแปล ความหมาย รวมทั้งคุณสมบัติที่เป็นส่วนบุคคล สิ่งเหล่านี้กำหนดให้บุคคลรับหรือแสดงบทบาทแตกต่างกันออกไปตามลักษณะอุปนิสัย ความคิด ความรู้ มูลเหตุจูงใจ ประสบการณ์เดิม การอบรม ความพึงพอใจ ตลอดจนรวมถึงสภาพทางกายและจิตใจของ บุคคลที่ดำเนินบทบาทนั้น

3. การขัดแย้งในบทบาท (role conflict) การที่บุคคลรสถานภาพมากกว่าหนึ่งสถานภาพในสถานการณ์หนึ่ง ๆ บทบาทของเขาที่จะต้องกระทำลงไป จึงมีมากกว่าหนึ่ง บทบาทซึ่งอาจจะก่อให้เกิดความยุ่งยากสำหรับเขาได้โดยเฉพาะอย่างยิ่งบทบาททั้งหลาย นั้นขัดแย้งกัน บุคคลก็ย่อมประสบกับความลำบากใจที่จะต้องกระทำหรือตัดสินใจแสดง บทบาทใดบทบาทหนึ่งได้อย่างราบรื่นนัก

ส่วนธงชัย สันติวงษ์ (2542: 92-93) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับ กระบวนการการแสดงบทบาทของบรรดาสมาชิกภายในองค์กร ย่อมสามารถกำหนดมา ได้เป็น 4 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 เป็นระยะของการคาดหมายในบทบาท เมื่อคนเราเริ่มเข้ามาในองค์กร ก็จะมีการได้ข้อมูลและข่าวสารจากองค์กร อาจโดยการปฐมนิเทศ การแ่อบรม เพื่อให้ คน ๆ นั้นสามารถคาดหมายถึงบทบาทที่เขาต้องแสดงออกในองค์กร

ระยะที่ 2 เป็นระยะที่เป็นทางการ คนที่เข้ามาถูกกำหนดบทบาทที่จะต้องแสดง โดยอาจกำหนดออกมาเป็นวัตถุประสงค์ระเบียบวิธีปฏิบัติงาน กฎ ข้อบังคับ และเขา จะต้องแสดงบทบาทไปตามที่กำหนดเพื่อแลกกับผลตอบแทนซึ่งอาจจะเป็นผลตอบแทน ทางด้านตัวเงิน หรือทางด้านการได้รับการส่งเสริมเลื่อนตำแหน่งหรือผลตอบแทนอื่น

ระยะที่ 3 เป็นระยะของการเรียนในบทบาท เมื่อคนที่เข้ามาเริ่มปฏิบัติงาน เขาก็ จะเริ่มมีการเรียนรู้ในบทบาทที่เขาได้แสดงออกมาอย่างเป็นทางการ และในขณะเดียวกัน เนื่องจากการทำงาน ต้องมีความสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ที่ไม่เป็นทาง การความคาดหมายของ ผู้ร่วมงานที่ไม่เป็นทางการที่มีต่อบทบาทของเขาก็มีส่วนสำคัญ เขาต้องพยายามที่จะปรับบทบาทของเขา ให้สอดคล้องกับความคาดหมายที่เป็นทางการ จากองค์กรและความคาดหมายที่ไม่เป็นทางการ จากผู้ร่วมงาน

ระยะที่ 4 ระยะของการคงอยู่หรือออกไปจากองค์กร เมื่อคนเข้าในองค์กรได้ปฏิบัติงานมาจนถึงระยะนี้ เขาก็ทราบว่าเขาคงจะอยู่ หรือลาออกไปจากองค์กร โดยอาศัยการเรียนรู้ จากบทบาทที่ผ่านมาในระยะที่ 3 เขาจะคงอยู่ต่อเมื่อบทบาทที่เขาแสดงอยู่สอดคล้อง หรือเป็นไปตามความคาดหมายขององค์กร และตามความคาดหมายที่ไม่เป็นทางการของผู้ร่วมงาน ถ้าหากบทบาทที่เขาแสดงอยู่ไม่สอดคล้องหรือไม่เป็นไปตาม ความคาดหมายขององค์กร หรือตามความคาดหมายที่ไม่เป็นทางการของผู้ร่วมงานอันใดอันหนึ่งแล้ว ก็จะมีรู้สึกเกิดความขัดแย้งในบทบาท หรือความไม่ชัดเจนในบทบาทขึ้น หากไม่สามารถแก้ไข ก็จะเกิดความเบื่อหน่าย ความไม่พึงพอใจ และลาออกไปในที่สุด

จะเห็นได้ว่าเรื่องราวของบทบาทมีผลกระทบต่อพฤติกรรมของคนในองค์กรคนในองค์กรจะแสดงพฤติกรรมตามที่ได้กำหนดไว้ในบทบาทที่เป็นที่คาดหวังจากผู้อื่น และองค์กร

สุพัตรา สุภาพ (2540: 26) ได้ให้แนวความคิด ในเรื่องมโนทัศน์ของทฤษฎีบทบาทว่าบทบาทหน้าที่ตามตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่งใน ได้ถูกคาดหวังจากสังคมนรอบด้าน เช่น จากผู้อยู่ในตำแหน่งอื่น ๆ รอบตัว (ผู้ร่วมงาน) รวมทั้งตัวเราเองด้วย ซึ่งสิ่งเหล่านี้เกิดจากกระบวนการซึ่งเรียกว่า "กระบวนการทาง สังคม (socialization) ถ้าความคาด หวังจากทุกฝ่ายไม่ตรงกันและผู้ดำรงตำแหน่งอยู่ใน บทบาทไม่สามารถปรับให้มีความพอดีจะเกิดปัญหาต่อต้าน

ขัดแย้งในบทบาทหรือความล้มเหลวในบทบาทได้ และผลที่ตามมาคือความล้มเหลวของงาน ดังนั้น การแสดง บทบาทของบุคคลตามตำแหน่งหน้าที่จะเป็นไปได้อย่างถูกต้อง เหมาะสมเพียงใดขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่างและที่สำคัญ ได้แก่

1. ความเข้าใจในบทบาทที่ตนต้องแสดง หรือปฏิบัติ
2. ประสบการณ์ของผู้ที่แสดงบทบาท
3. บุคลิกภาพของผู้ที่แสดงบทบาทนั้น

ตามคำจำกัดความของ "บทบาท" ดังที่กล่าวมาทั้งหมดพอสรุปได้เป็น 2 ส่วน ดังนี้ "บทบาท" หมายถึง

1. กลุ่มของพฤติกรรมที่บุคคลที่ได้แสดงออกเมื่อดำรงตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่ง เป็นบทบาทที่เกิดขึ้นมาพร้อมกับตำแหน่งหน้าที่ ซึ่งบุคคลจะต้องแสดงบทบาทตามภาระหน้าที่ ขอบเขตความรับผิดชอบและสิทธิที่กำหนดไว้

2. พฤติกรรมที่บุคคลได้แสดงออกตามความคาดหวังของสังคม เมื่อดำรงอยู่ในตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่งว่า เขาควรมีบทบาทอย่างไร ซึ่งอาจตรงกับแบบแผนที่กำหนดไว้หรือไม่ก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับการรับรู้ความเข้าใจ รวมทั้งคุณค่าและทัศนคติของบุคคล

บทบาทที่ถูกกำหนดโดยตำแหน่งนั้น ๆ ทุก ๆ บทบาทมีส่วนสัมพันธ์กับบทบาทอื่นๆ ในสถานการณ์หนึ่ง ๆ และบทบาทหนึ่งบทบาทใด จะไม่สามารถดำรงอยู่ได้โดยปกติจากความสัมพันธ์กับบทบาทอื่น ๆ ซึ่งเรื่องของความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของ ตำแหน่งนี้ในระบบสังคมที่สลับซับซ้อน และมีความสัมพันธ์ระหว่างตำแหน่งหลาย ๆ ตำแหน่งที่แตกต่างกัน กับบุคคลผู้ดำรงตำแหน่งนั้น ๆ บางอย่างก็สัมพันธ์กันด้วยดี แต่มีบางอย่างก็ไม่สัมพันธ์กัน และนั่นก็คือ สิ่งที่แสดงถึงความสัมพันธ์และขัดแย้งกัน

ในส่วนที่เกี่ยวกับบุคลิกภาพอาจจะก่อให้เกิดความขัดแย้งในบทบาทได้เนื่องจากคุณลักษณะหรือพฤติกรรมประจำตัวของแต่ละบุคคลอาจไม่เป็นไปตามที่ตนเอง หรือที่ผู้อื่นคาดหวังต้องการ หรือไม่เหมาะสมกับตำแหน่งบทบาทใด ๆ ที่กำหนดไว้

โสภา ชูพิกุลชัย (2522: 45) ได้ให้ความหมายของบทบาทไว้ว่า บทบาท หมายถึง การแสดงออกหรือการทำหน้าที่ของบุคคล ซึ่งสมาชิกคนอื่นของสังคมมุ่งหวัง ให้เขากระทำภายใต้สถานการณ์ทางสังคมอย่างหนึ่ง คือ โดยถือเอาฐานะและหน้าที่ทาง สังคมของบุคคลนั้นเป็นมูลฐาน เป็นต้นว่า บทบาทของพ่อแม่ ของลูก สามี หรือภรรยา บทบาทนี้ทำให้คนในสังคม สามารถที่จะคาดคะเนพฤติกรรมของบุคคลอื่นรู้ว่าบุคคลอื่น ต้องการอะไรจากตน ซึ่งทำให้เกิดประโยชน์ในการที่จะทำงานร่วมกันเป็นทีม บุคคลที่ ละเมิดบทบาทของตนในสังคม ถือเป็นการละเมิดกฎของสังคม ผลคือ ก่อให้เกิดปัญหา สังคม หรือบุคคลนั้นไม่อาจอยู่ในสังคมนั้น ๆ ได้

จากความหมายและแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาทดังกล่าวข้างต้นนั้นจะเห็นได้ว่า บทบาทที่กำหนดไว้เป็นบทบาทที่วางไว้อย่างชัดเจนว่า บุคคลที่อยู่ในบทบาทนั้น ๆ จะต้องมีสิทธิ และหน้าที่กระทำการบางอย่างในองค์กรต่าง ๆ หรือหน่วยงานต่าง ๆ มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ว่า จะต้องทำอะไรบ้าง และได้วางระเบียบไว้อย่างชัดเจนว่า บุคคล ที่ปฏิบัติงานในองค์กรนั้น จำเป็น ต้องเข้าใจอย่างชัดเจนเกี่ยวกับบทบาทที่กำหนดไว้ ขององค์กรนั้น ๆ ทั้งนี้เพื่อให้มีมาตรฐานใน การปฏิบัติงานที่ถูกต้อง และเป็นสิ่งจำเป็น อย่างยิ่งที่ผู้ปฏิบัติงานจะต้องทราบถึงบทบาทของตนเอง ว่ามีขอบเขตการปฏิบัติงานมาก น้อยเพียงไร เพื่อที่จะได้แสดงบทบาทตามมาตรฐานการปฏิบัติที่ดี เป็นไปด้วยความถูกต้องและให้มีประสิทธิภาพ

ฉะนั้น การที่บุคคลผู้ดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ได้ศึกษาเกี่ยวกับบทบาท และความรับผิดชอบของตนในฐานะที่อยู่ในตำแหน่งนั้น ๆ ย่อมจะเป็นผลที่ดีอย่างยิ่ง เพราะการที่ มีความรู้ความ เข้าใจในบทบาทของตนเองนั้นจะเป็นทางช่วยให้บุคคลนั้นปฏิบัติหน้าที่ได้ อย่างเหมาะสมตามที่ ตนเอง และผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานนั้นคาดหวังไว้ ซึ่งจะเป็นผลให้เกิด ความเจริญก้าวหน้าแก่งานใน หน้าที่ของตนและสังคมต่อไปอีกด้วย

แนวคิดเกี่ยวกับการให้บริการวิชาการ

ครอบครัวและชุมชนเป็นหน่วยการผลิต ซึ่งเป้าหมายการผลิตก็คือการดำรงอยู่ การ รักษาตัวให้อยู่รอดของครอบครัวและชุมชนให้สามารถเลี้ยงตัวเองได้ จุดสำคัญของการพัฒนา ชุมชนคือ การยึดชุมชนเป็นหลัก ประชาชนต้องร่วมมือกัน ช่วยเหลือกัน พึ่งตนเอง และสร้างความ เข้มแข็งของชุมชน ซึ่งเป็นเสมือนทุนทางสังคมไทย เริ่มจากการส่งเสริมการผลิตพื้นฐาน คือ การเกษตรแบบผสมผสาน การมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนเป็นหลัก โดยการร่วมมือของ ประชาชน ต้องใช้กิจกรรมทางเศรษฐกิจเป็นเครื่องมือ มีการรวมกลุ่มโดยมีเป้าหมายเป็นผลผลิต สนับสนุนให้เกิดเครือข่ายของชาวบ้าน โดยภาครัฐสามารถเข้าไปสนับสนุนให้ตรงกับความต้องการ อันจะทำให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจพื้นฐานเพื่อการพึ่งพาตนเองของชุมชนได้อย่างยั่งยืน

สำหรับการดำเนินงานภายในมหาวิทยาลัยนั้นการบริการวิชาการเป็นสิ่งที่ระบอบอยู่ ภายใต้อภิปรัชญาว่าด้วย ระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ระดับอุดมศึกษา ข้อที่ว่าด้วยหลักเกณฑ์การประกันคุณภาพการศึกษาภายใน โดยพิจารณาจากระบบ และกลไกการประกันคุณภาพการศึกษาของคณะวิชาและสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาโดยคำนึงถึง องค์ประกอบคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา 9 องค์ประกอบ โดยมีการบริการวิชาการแก่สังคม

เป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญ ดังนั้น การบริการวิชาการแก่สังคมจึงเป็นหน้าที่จำเป็นที่สถาบันอุดมศึกษาจะต้องทำอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ตามกฎหมายนั้น (ระบบออนไลน์)

อย่างไรก็ตามนอกจากระเบียบของกฎกระทรวง ฯ ดังกล่าวแล้ว การบริการวิชาการแก่สังคมของสถาบันอุดมศึกษา ยังมีเงื่อนไขอื่นๆที่ผลักดันให้สถาบันอุดมศึกษาให้บริการวิชาการแก่สังคมอยู่ด้วย เป็นต้นว่า ความจำเป็นเชิงวิชาการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกระบวนการวิจัยที่จะต้องใช้สังคมหรือชุมชนเป็นเครื่องมือหรือหน่วยในการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งด้านสาธารณสุข ศาสตร์ วิทยาศาสตร์ประยุกต์ มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ ฯล ฯ เพื่อแสวงหาองค์ความรู้ใหม่ๆเพื่อความเจริญก้าวหน้าทางวิชาการในแต่ละด้าน

บุคลากรในสถาบันอุดมศึกษาเองที่มีจิตสาธารณะหรือมีความสนใจในการเสียดสละความรู้ ประสบการณ์ เวลา รวมทั้งสิ่งต่างๆที่พอเสียดสละได้ เพื่อประโยชน์แก่ส่วนรวม ก็เป็นอีกเงื่อนไขหนึ่งในการบริการวิชาการแก่สังคมด้วยเช่นกัน

นอกจากนี้สถาบันอุดมศึกษาเองยังมีแนวโน้มนโยบายให้นักศึกษาได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆกับสังคม ที่เห็นได้ชัดเจนคือกิจกรรมการออกค่ายในรูปแบบต่างๆ เป็นต้นว่า ค่ายอาสาพัฒนาค่ายเยาวชน ค่ายวิชาการ ค่ายอนุรักษ์ธรรมชาติ ซึ่งกิจกรรมที่กล่าวมานี้ได้กลายเป็นเวทีให้นักศึกษาได้เรียนรู้นอกตำราหรือนอกห้องสี่เหลี่ยม อีกทั้งยังเปิด โอกาสให้นักศึกษาได้บำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมอีกด้วย

จะเห็นได้ว่าภาพของการบริการวิชาการแก่สังคมของสถาบันอุดมศึกษาที่ปรากฏให้เห็นในช่วงต้นนั้นเป็นภาพที่สะท้อนให้เห็นถึงเจตนาที่ดีของสถาบันอุดมศึกษาที่มีต่อสังคม ซึ่งเป็นสิ่งที่ควรยกย่อง แต่ในความเป็นจริงแล้วสถาบันอุดมศึกษาไม่สามารถช่วยบรรเทาปัญหาความเดือดร้อนของสังคมที่เกิดขึ้นจริงได้เลย หรือหากมีก็น้อยมาก ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าสถาบันอุดมศึกษามุ่งที่จะสร้างแผนและกิจกรรมบริการวิชาการแก่สังคม เพื่อให้สอดคล้องกับกฎเกณฑ์มากเกินไป ทั้งที่เป็น พ.ร.บ.การศึกษา กฎกระทรวง รวมทั้งระเบียบของสถาบันอุดมศึกษาเอง ซึ่งกฎเกณฑ์ดังกล่าวคาดหวังผลการดำเนินงานเพื่อความสอดคล้องกับกฎเกณฑ์นั้นๆ จึงทำให้ผลการดำเนินงานถูกบีบคั้นให้ออกมาในรูปของเอกสารรายงานเชิงวิชาการในมุมหนึ่งอาจจะเป็นผลดีในเชิงระบบเพื่อการตรวจสอบคุณภาพการศึกษา แต่อีกมุมหนึ่งนั้นแรงบีบคั้นดังกล่าวอาจทำให้บุคลากรของสถาบันอุดมศึกษาจะต้องคิดหนักในการจัดทำเอกสารรายงาน จนบางครั้งก็ทำเอกสารรายงานไม่ได้เป็นผลมาจากการปฏิบัติงานจริงที่เกิดขึ้น แต่เกิดจากการจัดทำขึ้นเองโดยไม่มีมูลความจริงหรืออย่างที่เราเรียกว่า “นั่งเทียนเขียน” และบ่อยครั้งที่ไปคัดลอกจากแหล่งอื่นๆ แล้วมาดัดแปลงเล็กน้อยเพื่อให้เป็นเอกสารรายงานของหน่วยงานตนเอง และปัจจุบันจะพบว่าสถาบันอุดมศึกษามุ่งผลิตบัณฑิตที่อยู่ในกรอบของหลักสูตรเฉพาะด้านเชิงวิชาชีพมากเกินไป จนทำ

ให้นักศึกษาถูกจำกัดการเรียนรู้ให้อยู่ในกรอบของหลักสูตรเอง อีกทั้งยังอยู่ในกรอบมหาวิทยาลัยหรือในห้องเรียนเท่านั้น ถึงแม้ว่าจะมีหลักสูตรที่มีการเรียนการสอนเกี่ยวข้องกับสังคมอยู่บ้าง แต่ก็ยังมีข้อจำกัดในเรื่องของวิธีการเรียนการสอนอย่างบูรณาการร่วมกับชุมชนหรือสังคมอย่างถูกต้องเหมาะสมที่ให้ชุมชนเป็นฝ่ายถูกกระทำหรือเป็นผู้ถูกชี้แนะให้ทำ ที่สำคัญหลักสูตรหรือรายวิชาด้านสังคมนั้นสถาบันอุดมศึกษายังให้ความสำคัญไม่มากนักและมีแนวโน้มว่าจะลดน้อยลงเรื่อยๆ เพราะไม่สามารถสร้างให้บัณฑิตมีความสามารถเฉพาะด้านในเชิงวิชาชีพสอดคล้องกับระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมของประเทศได้ ทำให้ผู้เรียนมีจำนวนน้อยลง และเมื่อเป็นเช่นนั้นสถาบันอุดมศึกษาเองให้ความสำคัญทางด้านสังคมน้อยมาก เพราะไม่สามารถเก็บเงินค่าเล่ากับนักศึกษาได้เป็นจำนวนมากเมื่อเปรียบเทียบกับหลักสูตรเฉพาะด้านเชิงวิชาชีพ เช่น หลักสูตรบริหารธุรกิจ เป็นต้น เมื่อเป็นเช่นนั้นสถาบันอุดมศึกษาจึงขาดทั้งความรู้และทักษะการทำงานด้านสังคม รวมทั้งขาดความจริงจังที่จะบริการวิชาการแก่สังคมอย่างจริงจังได้

ปัญหาประการสำคัญอีกประการหนึ่งของการบริการวิชาการแก่สังคมคือ ปัญหาเรื่องการตีความการบริการวิชาการแก่สังคมยังคับแคบเกินไป กล่าวคือ

การตีความ “การบริการวิชาการ” โดยมองว่า “การบริการวิชาการแก่สังคม” เกี่ยวข้องกับ “หน่วยให้บริการ” และ “หน่วยรับบริการ” โดยหน่วยให้บริการนั้น คือ สถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ เช่น มหาวิทยาลัย วิทยาลัย เป็นต้น ส่วนหน่วยรับบริการนั้น คือ ภาคสังคมหรือชุมชนต่างๆ ที่อยู่ภายนอกสถาบันอุดมศึกษานั้น เมื่อตีความเช่นนั้นสถาบันอุดมศึกษาได้กลายเป็นศูนย์กลางทางวิชาการ ที่มีหน้าที่เผยแพร่ความรู้ต่างๆ แก่สังคมภายนอก ส่วนสังคมภายนอกเองก็มีหน้าที่รับทั้ง ๆ ที่ไม่อยากจะรับ หรือไม่รู้ด้วยซ้ำว่ามีใครเขาอะไรมาให้ ซึ่งหมายความว่า สถาบันอุดมศึกษามักจะมองว่าตัวเองเป็นศูนย์กลางแห่งความรู้ทางวิชาการที่มีศักยภาพสูงกว่าสังคม แต่กลับมองข้ามว่าสังคมหรือชุมชนเองก็เป็นศักยภาพได้เช่นกันแต่อาจจะไม่ใช่ศักยภาพชนิดเดียวกัน สถาบันอุดมศึกษาอาจจะมีความศักยภาพในแง่ของเทคนิควิธีการและเทคโนโลยีที่ทันสมัย แต่ยังขาดความเข้าใจในเรื่องของภูมิปัญญาท้องถิ่นและวิถีการแก้ปัญหาในโลกความเป็นจริงของสังคมก็ได้ ดังนั้นทั้งในส่วนของสถาบันอุดมศึกษาและหน่วยของสังคมเองจะต้องสร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อเติมเต็มความรู้กันและกัน ในส่วนของสถาบันอุดมศึกษาเองควรให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตรการศึกษา และมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนการสอน เช่น ให้ปราชญ์ชาวบ้านมีโอกาสได้ให้ความรู้แก่นักศึกษาในด้านต่างๆ เป็นต้น ในส่วนของภาคสังคมเองเมื่อมีประเด็นปัญหาต่างๆ เกิดขึ้น ก็ควรกล้าที่จะไปขอคำแนะนำข้อความรู้กับสถาบันอุดมศึกษาเช่นกัน และที่สำคัญทั้งสถาบันอุดมศึกษาและภาคสังคมควรมีการวิจัยเชิงปฏิบัติการร่วมกันอย่างที่เราเรียกว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ซึ่งเป็น

กระบวนการวิจัยที่เปิดโอกาสให้ทั้งนักวิชาการและชาวบ้านมีโอกาสหันหน้าเข้าหากันเพื่อแสวงหาองค์ความรู้ใหม่ๆ ในการวิจัยเพื่อแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นร่วมกันได้อย่างถูกต้องตามความเป็นจริง

การตีความ “สังคม” คนเรามักจะเข้าใจด้วยสามัญสำนึกว่า สังคมเป็นสิ่งที่ติดอยู่กับพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ เมื่อเอ่ยถึงสังคม เรามักจะนึกถึงภาพของการตั้งอยู่ของบ้านเรือน และผู้คนที่อยู่รวมกันเป็นกลุ่ม ที่คิดง่ายๆ ที่สุดคือการมองภาพสังคมที่ตั้งอยู่ใกล้เคียงกับสถานศึกษา เมื่อความเข้าใจของสังคมเป็นเช่นนี้ทำให้เราเข้าใจว่าสังคมเป็นสิ่งที่ติดอยู่กับพื้นที่ มีความหยุดนิ่ง และมีความเป็นทั่วไป ทำให้รูปแบบการบริการวิชาการที่นำเข้าสู่ชุมชนเป็นการ “ให้ที่สำเร็จรูป” โดยสถาบันอุดมศึกษาเพียงฝ่ายเดียว ทั้งๆ ที่ชุมชนนั้นๆ อาจไม่มีปัญหาหรือไม่ต้องการความช่วยเหลือก็ได้ เพื่อให้การบริการวิชาการแก่สังคมที่ถูกจุด ควรพุ่งสู่เปลี่ยนมาสู่การตีความชุมชนในเชิงรุกที่เรียกว่า “ชุมชนประเด็นปัญหา” กล่าวคือ เป็นสังคมที่ไม่ได้ยึดพื้นที่ทางภูมิศาสตร์หรือลักษณะทางกายภาพเป็นหลักในการบริการวิชาการ แต่เป็นสังคมที่ยึดประเด็นปัญหาเป็นหลักในการบริการวิชาการ เช่น ชุมชนแออัด ที่มีปัญหาในเรื่องของที่อยู่อาศัย สิ่งแวดล้อม ยาเสพติด เป็นต้น ชุมชนผู้ด้อยโอกาส ที่มีปัญหาการเข้าถึงโอกาสในสังคมและถูกดูแลจากสังคม เช่น ผู้สูงอายุที่ถูกทอดทิ้ง เด็กเร่ร่อน คนพิการ ขาดทุน ผู้ติดเชื้อเอดส์ เป็นต้น ชุมชนที่มีปัญหาความขัดแย้งเรื่องทรัพยากร ชุมชนภายหลังการเกิดภัยพิบัติต่างๆ เช่น ชุมชนหลังเหตุการณ์สึนามิ เป็นต้น ซึ่งสังคมเหล่านี้เป็นสังคมที่เป็นประเด็นปัญหาได้รับความเดือดร้อน สถาบันอุดมศึกษาในฐานะที่เป็นแหล่งวิชาการนั้น ควรให้ความสำคัญกับชุมชนดังกล่าวให้มากขึ้น เพราะนั่นเป็นสิ่งที่ท้าทายต่อศักยภาพของสถาบันอุดมศึกษาเป็นอย่างยิ่ง

อาจกล่าวได้ว่าการบริการวิชาการแก่สังคมของสถาบันอุดมศึกษาไม่ใช่เพียงแค่การสักแต่ว่าทำเพราะเป็นหน้าที่ ไม่ใช่แค่เพียงทำเพื่อประโยชน์ทางวิชาการในการขอตำแหน่งทางวิชาการ หรือทำเพราะมีใจรักเพียงเท่านั้น แต่การบริการวิชาการแก่สังคมจะต้องคำนึงถึงหลายอย่าง ทั้งในส่วนของการใช้สติปัญญาของผู้ให้บริการวิชาการขบคิดอย่างลึกซึ้ง การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาที่หล่อหลอมนิสิตนักศึกษาให้มีจิตสาธารณะ ที่สำคัญการบริการวิชาการแก่สังคมนั้นจะต้องสามารถสร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างสถาบันอุดมศึกษาและสังคมได้ และที่เหนือไปกว่านั้นการบริการวิชาการแก่สังคมควรจะทำให้ความสำคัญกับสังคมหรือชุมชนที่เป็นประเด็นปัญหาหรือชุมชนที่มีความเดือดร้อน มากกว่าชุมชนหรือสังคมทั่วไป หากสถาบันอุดมศึกษาเล็งเห็นความสำคัญตามสิ่งที่กล่าวมาข้าง สถาบันอุดมศึกษาก็จะสามารถเป็นผู้กระทำการที่สอดคล้องกับเจตนาที่ดีของตนได้ ซึ่งมีผลให้สถาบันอุดมศึกษาสามารถดำรงอยู่คู่กับสังคมไทยอย่างมีคุณค่าต่อไป

แนวคิดและทฤษฎีความต้องการและความคาดหวัง

ความหมายของความคาดหวัง

มีผู้ให้ความหมายของ “ความคาดหวัง” ไว้ต่างๆ กันดังนี้

สิริวรรณ อัสวกุล (2528: 1) อธิบายว่า ความคาดหวัง หมายถึง ความคาดหวังของมนุษย์เป็นการคิดล่วงหน้าไว้ก่อน ซึ่งอาจจะไม่เป็นไปตามที่คิดไว้ แต่มีบทบาทสำคัญต่อพฤติกรรมของบุคคล

ไพฑูรย์ เจริญพันธุ์วงศ์ (2530: 109) อธิบายว่า ความคาดหวัง หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อตนเองอย่างหนึ่งว่า ตนเองควรจะประพฤติปฏิบัติอย่างไรในสถานการณ์ต่างๆ หรือต่องานที่ตนเองรับผิดชอบอยู่ ความคิดดังกล่าวรวมไปถึงบุคคลอื่น

ชิษณุกร พรภาณุวิชญ์ (2540: 6) อธิบายว่า ความคาดหวัง หมายถึง ความรู้สึก ความคิดเห็น การรับรู้ การตีความ หรือการคาดการณ์ต่อเหตุการณ์ต่างๆ ที่ยังไม่เกิดขึ้นของบุคคลอื่น ที่คาดหวังในบุคคลที่เกี่ยวข้องกับตน โดยคาดหวังหรือต้องการให้บุคคลนั้นประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ตนเองต้องการหรือคาดหวังเอาไว้

สมลักษณ์ เพชรช่วย (2540: 10) อธิบายว่า ความคาดหวัง หมายถึง ความมุ่งหวัง หรือคาดคะเนของบุคคลที่มีต่อคนอื่นให้กระทำการสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ตนปรารถนาให้เป็นไปในอนาคต

สรุปว่า “ความคาดหวัง” หมายถึง ความต้องการของบุคคลที่มีต่อคนอื่นให้กระทำการสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ตนปรารถนา โดยใช้ความคาดหวังเป็นแนวทางกำหนดพฤติกรรม ต่อบุคคลที่ตนคาดหวังในลักษณะที่ตนคิดว่าถูกต้อง มารดาให้ความสำคัญต่อความรู้สึกของลูก ย่อมคาดหวังให้ลูกทำดีที่สุดเพื่อตัวเองได้ ในเมื่อการแสดงออกที่ดีที่สุดต่อความรู้สึก ก็คือการกระทำที่ดีที่สุด การให้ลูกรู้จักรับผิดชอบการกระทำของตนเอง วัยรุ่นจะได้โตเป็นผู้ใหญ่และเขาสามารถทำในสิ่งที่บิดามารดาต้องการได้

ประเภทของความคาดหวัง

ความคาดหวังที่บุคคลตั้งไว้ มีทั้งความคาดหวังในระยะสั้น และความคาดหวังในระยะยาว นอกจากนี้ยังมีความคาดหวังในทางบวกและความคาดหวังในทางลบ (Hurlock., 1973: 184-185) ความคาดหวังนี้จะนำไปสู่พฤติกรรมที่แตกต่างกันไป

ไพฑูรย์ เทวรักษ์ และ สิริวรรณ อัสวกุล (2527: 46-47) กล่าวถึงความคาดหวังทางบวกว่า เมื่อบุคคลต้องอยู่ในสถานการณ์ที่ต้องทำบางสิ่งให้สำเร็จ ความหวังมีอิทธิพลต่อ

พฤติกรรมในการทำงาน เป็นการยากที่จะกระตุ้นตนเองให้มีความพยายามและอดทน ในการกระทำ สิ่งที่คุณเชื่อว่าจะประสบความสำเร็จ

โสริช โพรแคว (2527: 79) กล่าวถึง ความคาดหวังทางลบว่า เป็นความคาดหวัง ทางร้าย เช่น ถ้าเราจะอยู่อย่างนี้ลูกเราจะเป็นอย่างไรหนอ ความคาดหวังในทางร้าย มักทำให้เกิด ความกลัว ความวิตกกังวล ซึ่งทำให้ชีวิตขาดความสมดุลได้

สรุปได้ว่า ความคาดหวังมีทั้งในทางบวกและทางลบ ในระยะสั้นและระยะยาว ความคาดหวังเป็นวัฏจักรหรือสิ่งเร้าให้เกิดพฤติกรรมต่างๆ ความคาดหวังทางบวกเป็นไปในทาง ที่ดีมักทำให้เกิดความพยายาม ความคาดหวังด้านลบนั้นทำให้เกิดความวิตกกังวล ขาดความ สมดุลชีวิต

พลังของความคาดหวัง

ความเข้มข้นหรือความรุนแรงของความคาดหวัง ขึ้นอยู่กับเป้าหมายที่ต้องการอยู่ ไกลหรือไกลจากตัวเรามากน้อยเพียงใด และขึ้นอยู่กับความสำคัญของเป้าหมาย ถ้าหากได้มา ยากลำบากต้องต่อสู้มากก็จะทำให้เกิดพลังความหวังสูงขึ้น ส่วนเป้าหมายที่สูงเกินความสามารถ อาจทำให้เกิดความท้อใจได้ (Hurlock, 1973: 185-186)

สงวน สุทธิเลิศอรุณ, จำรัส คังสุวรรณ และ จูติพงษ์ ธรรมานุสรณ์ (2522: 80-181) กล่าวว่า สภาวะที่ส่งเสริมให้ความคาดหวังมีอิทธิพลสูงสุดนั้น ขึ้นอยู่กับความเข้มของความ ต้องการ 2 ประการ ดังต่อไปนี้ คือ

1. บุคคลขาดสิ่งที่ต้องการอยู่มากหรือน้อย จึงจะถึงระดับที่เขาพอใจ ถ้าขาดมาก หรือต้องการมาก ก็จะช่วยส่งเสริมให้ความคาดหวังมีอิทธิพลสูงสุด
2. สิ่งที่คุณต้องการนั้นมีประโยชน์เพิ่มขึ้นมากน้อยเพียงใด ถ้าได้รับประโยชน์ มากความเข้มของความต้องการก็จะมากขึ้น

ซึ่งเมื่อบุคคลมีความคาดหวัง ก็จะแสวงหาวิธีการที่จะประสบความสำเร็จตาม ความคาดหวัง และเมื่อสมหวังจะทำให้มีความต้องการสูงขึ้น เข้มข้นขึ้น หากผิดหวังปริมาณความ ต้องการ และความเข้มข้มก็จะลดลงและจางหายไป

แบนดูรา (Bandura, 1997: 84-85) อธิบายความคาดหวังที่เกี่ยวกับความสามารถ บุคคลเป็น 3 มิติ ดังนี้

มิติที่ 1 เกี่ยวกับปริมาณความคาดหวัง (Magnitude) ความคาดหวังเกี่ยวกับ ความสามารถของตนในการกระทำพฤติกรรมหนึ่งจะแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล หรือแตกต่างกัน

ไปในบุคคลเดียวกัน เมื่อต้องทำพฤติกรรมที่มีความยากง่ายแตกต่างกัน เป็นการคาดหวังของบุคคลว่าตนจะทำงานสำเร็จถึงระดับใด เมื่อต้องทำงานที่มีระดับความยากง่ายแตกต่างกัน

มิติที่ 2 เกี่ยวกับการแผ่ขยาย (Generality) ความคาดหวังเกี่ยวกับความสามารถของ ตนอาจจะแผ่ขยายจากสถานการณ์หนึ่ง ไปสู่สถานการณ์อื่นในปริมาณที่แตกต่างกัน กล่าวคือ ประสิทธิภาพบางอย่างไม่ทำให้ความคาดหวังแผ่ขยายไปสู่สถานการณ์อื่น

มิติที่ 3 เกี่ยวกับความเข้ม (Strength) ความคาดหวังเกี่ยวกับความสามารถของตนมี ความเข้มข้นน้อย คือ ไม่มั่นใจในความสามารถของตน เมื่อไม่เป็นไปตามที่คาดหวัง จะทำให้ความ คาดหวังเกี่ยวกับความสามารถของตนลดลง แต่ถ้ามีความเข้มหรือมั่นใจมาก บุคคลจะมีความบาก บั่นมานะพยายาม แม้จะประสบความล้มเหลวบ้างก็ตาม

สรุปว่า ความคาดหวังของบุคคลจะมีอิทธิพลสูงสุด ขึ้นอยู่กับผลที่ได้รับจาก ความคาดหวังเป็นที่พอใจมากน้อยเพียงใด ในทางตรงกันข้ามหากบุคคลประสบความสำเร็จใน ความคาดหวังแล้วเพิ่มคุณค่ามากขึ้น ความคาดหวังนั้นก็จะมีอิทธิพลสูงสุดแก่เขา

องค์ประกอบของความคาดหวัง

เลอวิน และคณะ (Lewin & Others, 1944: 133) กล่าวว่า องค์ประกอบพื้นฐาน ใน การสร้างระดับความคาดหวัง ได้แก่มาตรฐานของสังคม แรงผลักดัน ความขัดแย้ง การตัดสินใจ ลักษณะของพฤติกรรม ค่านิยม ความสำเร็จ ความล้มเหลว และพัฒนาการของบุคลิกภาพ

ปรีชา ธรรมา และถาวร เกิดเกียรติพงษ์ (2516: 8) กล่าวว่า กิจกรรมต่างๆ ที่เรา กระทำในชีวิตประจำวันเป็นการปฏิบัติตามอันดับของบทบาทต่างๆ ซึ่งบุคคลได้เรียนรู้และตามที่ บุคคลอื่นมุ่งหวังให้กระทำ พฤติกรรมทางสังคมพัฒนาจากการตอบสนองต่อบุคคลอื่น และจาก การปะทะสังสรรค์ทางสังคมบุคคลจะคาดหวังไว้ล่วงหน้าว่า คนอื่นจะแสดงอาการตอบสนองต่อ ตนเองอย่างไร แล้วบุคคลจะรับพฤติกรรมนั้นไว้เป็นแนวปฏิบัติในครั้งต่อไป

สรุปได้ว่า ความคาดหวังนั้นมีพื้นฐานมาจากแรงผลักดัน ค่านิยม และมาตรฐาน ทางสังคม ซึ่งมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคล

ปัจจัยที่ทำให้ความคาดหวังแตกต่างกัน

บุคคลมีความคาดหวังต่างกันทั้งสิ่งที่คาดหวัง และระดับของความคาดหวัง อัน เนื่องจากปัจจัยต่อไปนี้คือ (Hurlock, 1973: 191-194)

1. วัฒนธรรม (Cultural Ideals) วัฒนธรรมที่แตกต่างกันย่อมทำให้มาตรฐาน ความคาดหวังของบุคคลต่างกัน ซึ่งมาตรฐานนี้ครอบคลุมถึงระดับความสำเร็จ และทัศนคติต่อ

ความสำเร็จ เมื่อเด็กเข้าสู่วัยรุ่นจะรับรู้ความคาดหวังของสังคมที่มีต่อตนเอง และความรับผิดชอบของตนที่มีต่อสังคม การตั้งความคาดหวังของบุคคลในสังคมจึงแตกต่างกันไป

2. ประเภทของครอบครัว (Kind of Family) วัยรุ่นที่มาจากครอบครัวที่มั่นคงมีแนวโน้มที่จะตั้งจุดมุ่งหมายในอนาคตสูงกว่าวัยรุ่นที่มาจากครอบครัวไม่มั่นคง วัยรุ่นที่ต้องโยกย้ายถิ่น บ่อยๆ ไม่สามารถคาดหวังหรือวางแผนอนาคตของตนเองได้ชัดเจนเท่าผู้ที่ไม่ต้องย้ายถิ่น ขนาดของครอบครัวมีอิทธิพลต่อการตั้งเป้าหมายของวัยรุ่น วัยรุ่นที่มาจากครอบครัวขนาดเล็กมีแนวโน้มที่จะประสบความสำเร็จ มากกว่าวัยรุ่นที่มาจากครอบครัวขนาดใหญ่ เพราะครอบครัวขนาดเล็กสามารถบังคับ และทุ่มเทส่งเสริม ตลอดทั้งสามารถวางแผนทางให้วัยรุ่นไปสู่ความสำเร็จ ได้มากกว่าครอบครัวขนาดใหญ่

3. สถานภาพทางสังคม (Ordinal Position) ครอบครัวที่มีฐานะเศรษฐกิจปานกลางและฐานะเศรษฐกิจสูง บิดามารดาจะให้ความคาดหวังและโอกาสแก่ลูกคนแรกมากที่สุด โดยเฉพาะลูกชาย ซึ่งตรงกันข้ามกับครอบครัวที่ฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ ลูกคนสุดท้ายจะได้รับการส่งเสริมจากบิดามารดาและพี่ๆ มากที่สุด เพราะบิดามารดามีฐานะทางเศรษฐกิจดีขึ้นที่เติบโตและมีงานทำ เพื่อให้สมาชิกคนอื่นในครอบครัวได้ขยับฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมสูงขึ้น

4. วินัย (Discipline) วัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบอัตโนมัติโดย มักจะตั้งความคาดหวังไม่สอดคล้องกับความเป็นจริง ในทางตรงกันข้ามวัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยจะตั้งความที่สอดคล้องกับความเป็นจริง

5. สถานภาพในกลุ่ม (Group Status) กลุ่มจะมีอิทธิพลมากขึ้นขึ้นอยู่กับฐานะของวัยรุ่นในกลุ่ม และความคาดหวังของกลุ่มที่มีต่อวัยรุ่นเอง ถ้าฐานะในกลุ่มมีความมั่นคงและไม่จำเป็นต้องสร้างความประทับใจให้กับสมาชิกในกลุ่ม ระดับความคาดหวังของวัยรุ่นก็จะใกล้เคียงความเป็นจริง แต่คนที่ไม่มีความสำคัญ และต้องการเลื่อนขั้นตนเองเข้าสู่ผู้นำชุมชน ทำให้การตั้งความคาดหวังหลายๆ อย่าง ไม่อยู่บนรากฐานของความเป็นจริง

6. การใช้กลไกทางจิต (Use of Escape Mechanisms) การใช้กลไกทางจิตที่มีผลต่อการตั้งความคาดหวังมากที่สุดคือ การฝันกลางวัน เช่น ฝันอยากเป็นพระเอกหรือนางเอก วัยรุ่นจะตั้งความคาดหวังไว้ว่าจะต้องประสบความสำเร็จ และหลีกเลี่ยงความล้มเหลว ซึ่งอาจจะเป็นการตั้งความคาดหวังที่ไม่อยู่บนรากฐานของความเป็นจริง

7. การบอกความคาดหวัง (Verbalization of Aspirations) ความคาดหวังที่วัยรุ่นบอกกล่าวมักจะตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเป็นจริง มากกว่าคนที่เก็บไว้และคิดอยู่คนเดียว และความคาดหวังที่บอกเพื่อนสนิทเป็นลักษณะความใฝ่ฝัน ไม่ค่อยใกล้เคียงกับความเป็นจริงเท่ากับที่

บอกกับบิดามารดา ครูหรือผู้ที่ไม่คุ้นเคย เพราะเป็นการทำให้พิสูจน์ตนเอง ให้พยายามทำตามทีพุด เพื่อไม่ต้องการเห็นคนอื่นมองด้วยสายตาผิดหวัง

8. ความล้มเหลวและความสำเร็จในอดีต (Past failures and Successes) บุคคลที่ประสบความสำเร็จเสมอๆ มีแนวโน้มที่จะตั้งความคาดหวังว่าจะได้รับความสำเร็จอีก ในทำนองเดียวกับบุคคลที่ผิดหวังซ้ำๆ มักคิดว่าจะผิดหวังอีก ประสบการณ์เช่นนี้มีผลต่อการตั้งความคาดหวังในอนาคตว่าจะตั้งได้เหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงหรือไม่

9. เพศ (Sex) บรรยายภาพของบ้านและโรงเรียนมักจะกระตุ้นให้วัยรุ่นชาย ตั้งความคาดหวังสูงกว่าวัยรุ่นหญิง บิดามารดาคาดหวังในตัวลูกชายมากกว่าตัวลูกสาว เด็กชายถูกกระตุ้นให้มีความคาดหวังทางการศึกษา การงานและการประกอบอาชีพ

10. เชาว์ปัญญา (Intelligence) เมื่อวัยรุ่นอยู่ในกลุ่มที่มีค่านิยมต่อความสำเร็จสูง มักจะตั้งความคาดหวังให้ตนประสบความสำเร็จเหนือเพื่อนๆ ในกลุ่ม ซึ่งอาจไม่อยู่บนรากฐานของความเป็นจริง คนที่ฉลาดจะตั้งความคาดหวังจากความสนใจ และความสามารถของตนมากกว่าทำตามอุดมการณ์และค่านิยมของกลุ่มที่ตั้งไว้

11. บุคลิกภาพ (Personality) บุคลิกภาพมีอิทธิพลต่อความคาดหวัง ในเรื่องการชดเชย บุคคลที่ไม่ยอมรับความสามารถตนเองจะตั้งความคาดหวังไม่อยู่บนรากฐานของความเป็นจริงเพื่อเป็นการปกปิด บุคคลที่มีความมั่นใจในตนเองจะตั้งความคาดหวังสอดคล้องกับความจริง ส่วนบุคคลที่มีความวิตกกังวลต่ำมีแนวโน้มตั้งความคาดหวังไว้สูง เพราะเชื่อมั่นในความสำเร็จมากกว่าความล้มเหลว บุคคลที่มีความวิตกกังวลสูงจะอยู่กับความล้มเหลวในอดีตทำให้มองอนาคตในแง่ดีน้อยกว่าที่ควรจะเป็น บุคคลที่มีปัญหาทางอารมณ์ มักจะมีความกลัวและความกังวลใจในความสำเร็จ มีแนวโน้มตั้งความคาดหวังต่ำหรือสูงกว่าความเป็นจริงมาก

สรุปได้ว่า ความคาดหวังเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมและความเป็นไปในอนาคตของบุคคล การที่บุคคลตั้งความหวังย่อมได้รับอิทธิพลมาจากสิ่งแวดล้อมและประสบการณ์ของตนเอง ความคาดหวังดังกล่าวรวมไปถึงความคาดหวัง หรือความต้องการที่มีต่อบุคคลอื่นด้วย อีกทั้งความคาดหวังของคนเรามีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของตนเอง และบุคคลอื่นเพราะแรงกระตุ้นจากความคาดหวังในอุดมการณ์นั้น

แนวคิดในการพัฒนาชุมชน

ความหมายของชุมชน

ปาริชาติ วลัยเสถียรและ คณะ (2543) ได้พยายามศึกษาและรวบรวมความหมายของ “ชุมชน” โดยค้นคว้ารวบรวมจากนักวิชาการหลายท่านดังต่อไปนี้

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2525) ให้ความหมายว่า “ชุมชน” หมายถึง องค์การทางสังคมอย่างหนึ่งที่มีอาณาเขตครอบคลุมท้องถิ่นหนึ่งและปวงสมาชิกสามารถบรรลุถึงความต้องการพื้นฐานส่วนใหญ่ได้และสามารถแก้ไขปัญหาล้วนๆ ในชุมชนของตนเองได้

ชัยนต์ วรรณะภูติ (2536) กล่าวถึง “ชุมชน” ในความหมายว่า หมายถึง การอยู่รวมกันของกลุ่มคนจำนวนหนึ่งในพื้นที่แห่งหนึ่ง เพื่ออาศัยทรัพยากรธรรมชาติในบริเวณนั้นในการดำรงชีวิต โดยเหตุที่มีคนกลุ่มดังกล่าวอาศัยอยู่ร่วมกันใช้ทรัพยากรเพื่อการผลิต จึงมีการกำหนดรูปแบบความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันขึ้น มีองค์กรหรือสถาบันของชุมชนกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ทั้งนี้ ชุมชนหมายถึง สังคมขนาดเล็กในชนบทที่ยังไม่พัฒนาหรือสังคมหมู่บ้านที่สมาชิกของสังคมยังมีความสัมพันธ์แบบเครือญาติ และยังสามารถรักษาแบบแผนการดำรงชีวิตบางส่วนได้ และได้ตีความหมายของคำว่า “ชุมชน” ในระดับเดียวกับคำว่า “สังคมหมู่บ้าน” ซึ่งเป็นการช่วยให้เข้าใจความหมายของคำว่า “ชุมชน” ในระดับ “สังคมหมู่บ้าน” ซึ่งเป็นการช่วยให้เข้าใจในความหมายของคำว่า “ชุมชน” ในลักษณะที่จะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวิเคราะห์ชุมชน ทั้งนี้ เพราะคำว่า “หมู่บ้าน” สื่อความหมายให้เข้าใจถึงการกระจุกตัวของบ้านหลาย ๆ บ้านหรือหลายครัวเรือนในพื้นที่แห่งหนึ่งหรือในระบบนิเวศน์แห่งหนึ่งและเป็นหน่วยสังคมขนาดเล็กที่สุดที่สมาชิกของสังคมพัฒนาขึ้นตามธรรมชาติและต่อมาภายหลังทางราชการอาจจะกำหนดให้เป็น “หมู่บ้าน” ในความหมายของทางราชการ

กาญจนา แก้วเทพ (2538) กล่าวถึง ชุมชนว่า หมายถึง กลุ่มคนที่อาศัยอยู่ในอาณาเขตบริเวณเดียวกัน มีความสัมพันธ์ใกล้ชิด มีฐานะและอาชีพที่คล้ายคลึงกัน มีลักษณะของการใช้ชีวิตร่วมกัน มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ตั้งแต่ระดับครอบครัวไปสู่ระดับเครือญาติ จนถึงระดับหมู่บ้านและระดับเกินหมู่บ้านและผู้ที่อยู่อาศัยในชุมชนมีความรู้สึกว่าเป็นคนชุมชนเดียวกัน นอกจากนี้ ยังมีการดำรงรักษาคุณค่าและมรดกทางวัฒนธรรมและศาสนาถ่ายทอดไปยังลูกหลานอีกด้วย

จิตติ มงคลชัยอรัญญา (2540) กล่าวถึง “ชุมชน” โดยสรุปว่า “ชุมชน” ประกอบไปด้วยระบบความสัมพันธ์ของคน ความเชื่อ ศาสนา ประเพณี วัฒนธรรม ระบบเศรษฐกิจ อาชีพ ระบบการเมือง ระบบการปกครอง โครงสร้างอำนาจ รวมถึงระบบนิเวศน์วิทยา สิ่งแวดล้อม และ

เทคโนโลยีด้านต่าง ๆ ซึ่งระบบเหล่านี้มีความสัมพันธ์ระหว่างกันหรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า มีความเชื่อมโยงกันชนิดที่ไม่สามารถแยกออกจากกันได้

ประเวศ วะสี (2540) ได้ให้ความหมายของ “ชุมชน” โดยเน้น “ความเป็นชุมชน” ว่าหมายถึง การที่คนจำนวนหนึ่งเท่าใดก็ได้ มีวัตถุประสงค์ร่วมกัน มีการติดต่อสื่อสารหรือรวมกลุ่มกัน มีความเอื้ออาทรต่อกัน มีการเรียนรู้ร่วมกันในการกระทำ มีการจัดการเพื่อให้เกิดความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ร่วมกัน

สำหรับนักวิชาการต่างประเทศ กล่าวว่า Community มีความหมายในภาษาไทยว่า “ชุมชน” ถ้าพิจารณาคำภาษาอังกฤษ “Com” มีความหมาย = together และจะเห็นว่ามีความเกี่ยวข้องกับใกล้เคียงอีกหลายคำ เช่น Communal ของ ชุมชนเพื่อชุมชน Common = ร่วมเป็นสมาชิกอยู่ด้วย Commune = ความรู้สึกผูกพันใกล้ชิด

พจนานุกรม Oxford Advanced Learner's Dictionary English (1994) ได้ให้ความหมายของ ชุมชน ว่าหมายถึง กลุ่มผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่แห่งหนึ่ง มีความรู้สึกว่าเป็นพวกเดียวกัน มีศรัทธา ความเชื่อ เชื้อชาติ การงาน หรือมีความรู้สึกนึกคิด ความสนใจที่คล้ายคลึงกัน มีการเกื้อกูลการเป็นอยู่ร่วมกัน

Blaker Brownell (1950) ได้ให้ความหมายของชุมชนไว้หลายประการ ซึ่งสรุปได้ว่า “ชุมชน” คือ การกระทำที่เต็มเปี่ยมไปด้วยความร่วมมือ ร่วมใจ ความรู้สึกเป็นเจ้าของ เป็นสังคมที่คนรู้จักกันอย่างใกล้ชิดและสนิทสนม

Lofauist (1983) ให้ความหมายในชุมชนว่า “ชุมชน” คือ จิตวิญญาณหรือความรู้สึก เกิดขึ้นเมื่อคนตั้งแต่สองคนขึ้นไปมาทำงานร่วมกัน เพื่อที่จะบรรลุถึงเป้าหมายที่ต้องการร่วมกัน

จะเห็นได้ว่า ความหมายของชุมชนนั้นไม่จำกัดแน่นอนตายตัว อาจพิจารณาได้หลายแง่มุม อาทิ ปรัชญา กายภาพ สังคมวิทยา จิตวิทยา และอาจสรุปได้ว่า “ชุมชน” มีความหมายทั้งรูปธรรมและนามธรรม

1. ในความหมายของชุมชนเชิงรูปธรรมจำกัดอยู่กับความหมายที่ให้ความสำคัญกับอาณาบริเวณทางภูมิศาสตร์หรือบริเวณบ้านเล็ก ๆ ที่มักนึกถึงหมู่บ้านเท่านั้น

2. ในความหมายเชิงนามธรรม “ชุมชน” เป็นคำที่มีการนำไปใช้กันอย่างกว้างขวางและใช้ในลักษณะแตกต่างกันออกไป จึงมีอาจกล่าวได้ว่า “ชุมชน” เป็นคำที่มีความหมายแน่นอนตายตัวเพียงประการเดียว การไม่ยึดติดกับความหมายแคบ ๆ ของสิ่งหนึ่งสิ่งใดจะช่วยให้เกิดทรรศนะอันกว้างขวางในการพิจารณาสิ่งต่าง ๆ ได้หลายแง่มุมมากขึ้น แต่อย่างไรก็ตาม

การศึกษาแนวคิดและความหมายของชุมชนในทัศนะของการพัฒนาชุมชนก็ควรจะศึกษาถึงความหมายที่เป็นรากฐานและเอื้อต่อการปฏิบัติงานร่วมกันกับสมาชิกของชุมชนต่อไปด้วย

ความหมายของการพัฒนาชุมชน

สวitivity ยิงวรพันธ์ (2509) ได้ให้ความหมายว่า การพัฒนาชุมชน คือ กระบวนการที่มุ่งส่งเสริมความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้น ทั้งนี้ โดยประชาชนเข้าร่วมมือและริเริ่มดำเนินงานเอง และสรุปความหมายของการ “พัฒนาชุมชน” ไว้ดังนี้ คือ

1. การปรับปรุงส่งเสริมให้ชุมชนหนึ่งดีขึ้นหรือมีวิวัฒนาการดีขึ้น
2. การส่งเสริมให้ชุมชนนั้น ๆ มีวิวัฒนาการดีขึ้น คือ เจริญทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม
3. การพัฒนาชุมชนนั้น จะต้องพัฒนาทางด้านวัตถุและพัฒนาด้านจิตใจ
 - 3.1 การพัฒนาด้านวัตถุ คือ การสร้างความเจริญให้แก่ชุมชน เพื่อส่งเสริมให้เกิดมีหรือเปลี่ยนแปลงในสิ่งที่เห็นโดยแจ้งชัด เช่น การส่งเสริมด้านการผลิตผล การส่งเสริมระบบขนส่ง การคมนาคม การชลประทาน และด้านอื่น ๆ
 - 3.2 การพัฒนาด้านจิตใจ คือ การสร้างความเจริญ โดยมุ่งจะให้การศึกษาอบรมประชาชน ซึ่งรวมทั้งการให้การศึกษาตามโรงเรียน มหาวิทยาลัย ตามโครงการของกระทรวงศึกษาธิการและการศึกษานอกระบบโรงเรียน
4. การพัฒนาชุมชน คือ กระบวนการที่ส่งเสริมความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้น ทั้งนี้ โดยประชาชนเข้าร่วมมือและริเริ่มดำเนินงานเอง

Arthur Dunham กล่าวว่า การพัฒนาชุมชน คือ การรวมกำลังดำเนินการปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่ของชุมชนให้มีความเป็นปึกแผ่นและดำเนินงานไปในแนวทางที่ตนเองต้องการ โดยอาศัยความร่วมมือร่วมกำลังของประชาชนในชุมชนนั้นในการช่วยเหลือตนเองและร่วมมือกันดำเนินงาน และต้องได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือทางด้านวิชาการจากหน่วยงานภายนอก

องค์การสหประชาชาติ (2505) ให้คำจำกัดความว่า การพัฒนาชุมชน เป็นขบวนการซึ่งประชาชนทั้งหลายได้พยายามรวบรวมกันทำเองและมาร่วมกับเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลเพื่อที่จะทำให้สภาพเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมของชุมชนนั้น ๆ เจริญดีขึ้นและผสมผสานชุมชนเหล่านั้นเข้าเป็นชีวิตของชาติและเพื่อที่จะทำให้ประชาชนอุทิศกาย ใจ ความคิด ความรู้ และทรัพย์สินเพื่อความเจริญเติบโตของชาติอย่างเต็มที่

องค์การบริหารวิเทศกิจของสหรัฐอเมริกา (2505) ให้คำจำกัดความว่า การพัฒนาชุมชน เป็นขบวนการแห่งการกระทำทางสังคม ซึ่งประชาชนในชุมชนนั้นร่วมกันจัดการวางแผน

และลงมือกระทำการเอง พิจารณาให้รู้ชัดว่า กลุ่มหรือเอกชนมีความต้องการหรือขาดแคลนอะไร มีปัญหาอะไรซึ่งเป็นปัญหาร่วมกัน แล้วจึงจัดทำแผนเพื่อจัดความขาดแคลนหรือบำบัดความต้องการ หรือแก้ปัญหาต่าง ๆ โดยที่พยายามใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนนั้น ๆ ให้มากที่สุดและถ้าจำเป็น อาจจะขอความช่วยเหลือจากภายนอก คือ รัฐ หรือองค์กรอื่น เพียงเท่าที่จำเป็น

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2515) ให้คำจำกัดความว่า การพัฒนาชุมชน เป็นการเปลี่ยนแปลงที่มีการกำหนดทิศทาง (Directed Change) ซึ่งทิศทางที่กำหนดขึ้น ย่อมต้องเป็นผลดีสำหรับกลุ่มชนหรือชุมชน การพัฒนาจึงอาจเรียกได้ว่า เป็นการเปลี่ยนแปลงที่พึงปรารถนา (Desired Change) หรือการเปลี่ยนแปลงที่ถูกพอกพูนด้วยค่านิยม (Value Loaded Change) ตามระบบค่านิยมของชุมชนซึ่งเป็นเครื่องกำหนดความมีคุณค่าหรือไร้คุณค่าของสิ่งต่าง ๆ

ไพฑูรย์ เครือแก้ว (2518) ให้ทัศนะว่า การพัฒนาชุมชน เป็นกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมที่จะทำให้ชีวิตทุกด้านของชาวชนบทมีการเจริญก้าวหน้าขึ้นพร้อม ๆ กัน

สาย หุตเจริญ (2512) ให้ความหมายว่า การพัฒนาชุมชน เป็นวิธีการสร้างชุมชนให้เจริญโดยอาศัยกำลังความสามารถของประชาชนและความช่วยเหลือของรัฐบาลร่วมกัน

พัฒน์ บุญบริตพันธ์ (2515) ให้ทัศนะว่า การพัฒนาชุมชน เป็นขบวนการอย่างหนึ่งที่รัฐบาลนำมาใช้ เพื่อเป็นการกระตุ้นเตือน ชักจูง และส่งเสริมประชาชนในชนบท ให้เกิดความคิดริเริ่มขึ้นและเสริมสร้างท้องถิ่นให้ก้าวหน้า ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการดูแลตนเองตามระบอบประชาธิปไตย

ปรีชา กลิ่นรัตน์ กล่าวว่า การพัฒนาชุมชน เป็นกระบวนการที่มุ่งส่งเสริมความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้น โดยความร่วมมืออย่างจริงจังของประชาชน และควรเป็นความคิดริเริ่มของประชาชนเองด้วย แต่ถ้าประชาชนไม่รู้จักริเริ่ม ก็ให้ใช้เทคนิคกระตุ้นเตือนให้เกิดความคิดริเริ่ม ทั้งนี้ เพื่อให้กระบวนการนี้ได้รับการตอบสนองจากประชาชนด้วยการกระตือรือร้นอย่างจริงจัง

ปรัชญาพัฒนาชุมชน

พัฒน์ บุญบริตพันธ์ ได้กล่าวถึงหลักปรัชญามูลฐานของงานพัฒนาชุมชน ไว้ดังนี้

1. บุคคลแต่ละคนย่อมมีความสำคัญ และมีความเป็นเอกลักษณ์ที่ไม่เหมือนกันจึงมีสิทธิอันพึงได้รับการปฏิบัติด้วยความยุติธรรม และอย่างบุคคลมีเกียรติในฐานะที่เป็นมนุษย์ปุถุชนคนหนึ่ง
2. บุคคลแต่ละคนย่อมมีสิทธิ และสามารถที่จะกำหนดวิถีการดำรงชีวิตของตนไปในทิศทางที่ตนต้องการ

3. บุคคลแต่ละคนถ้าหากมีโอกาแล้ว ย่อมมีความสามารถที่จะเรียนรู้เปลี่ยนแปลงทักษะ ประพฤติปฏิบัติและพัฒนาขีดความสามารถให้มีความรับผิดชอบต่อสังคมสูงขึ้นได้

4. มนุษย์ทุกคนมีพลังในเรื่องความคิดริเริ่ม ความเป็นผู้นำ และความคิดใหม่ ๆ ซึ่งซ่อนเร้นอยู่ และพลังความสามารถเหล่านี้สามารถเจริญเติบโต และนำออกมาใช้ได้ ถ้าพลังที่ซ่อนเร้นเหล่านี้ได้รับการพัฒนา

5. การพัฒนาพลังและขีดความสามารถของชุมชนในทุกด้านเป็นสิ่งที่พึงปรารถนา และมีความสำคัญยิ่งต่อชีวิตของบุคคล ชุมชน และรัฐฉะนั้น จึงเห็นได้ว่าปรัชญาของการพัฒนาชุมชนนั้น

ประการแรก ตั้งอยู่บนรากฐานอันมั่นคงแห่งความศรัทธาในตัวคน ว่าเป็นทรัพยากรที่มีความหมายและสำคัญที่สุด มนุษย์ทุกคนมีความสามารถ

ประการที่สอง การพัฒนาชุมชน ก็คือ ความศรัทธาในเรื่องความยุติธรรมของสังคม(Social Justice) การมุ่งขจัดความขัดแย้งและความเหลื่อมล้ำต่ำสูงที่เห็นได้ชัดในหมู่มวลชนนั้น เป็นเรื่องที่อารยะสังคมพึงยึดมั่น

ประการสุดท้าย ความไม่รู้ ความผิดคิด และการใช้กำลังบังคับเป็นอุปสรรคที่สำคัญยิ่งต่อความสำเร็จของการพัฒนา และความเจริญรุดหน้าจะเกิดขึ้นได้ก็ด้วยวิธีการให้การศึกษาเท่านั้น การให้การศึกษาและให้โอกาสจะช่วยดึงพลังซ่อนเร้นในตัวคนออกมาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม และการพัฒนาจะมีประสิทธิภาพได้ก็จะต้องยึดหลักการรวมกลุ่ม และการทำงานกับกลุ่ม เพราะมนุษย์เราเป็นสัตว์สังคม การอยู่รวมกันเป็นกลุ่ม และทำงานรวมกันเป็นกลุ่มจะช่วยให้คนได้เจริญเติบโตโดยเร็วที่สุด

ยูวณน์ วุฒิเมธี ได้กล่าวถึงปรัชญาของการพัฒนาชุมชน ประกอบด้วย

1. การพัฒนาชุมชนนั้นให้ความสำคัญ เชื่อมั่นในตัวบุคคลว่าเป็นทรัพยากร (Human Resources) ที่มีความสำคัญที่สุดในความสำเร็จของการดำเนินงานทั้งปวง และเชื่ออย่างแน่วแน่ว่ามนุษย์ทุกคนมีความสามารถที่จะพัฒนาตัวเองได้ตามขีดความสามารถทางกายภาพของตน หากโอกาสอำนวยและมีผู้คอยชี้แนะที่ถูกต้อง

2. การพัฒนาชุมชนเชื่อว่ามนุษย์ทุกคนปรารถนา ต้องการความยุติธรรมที่จะมีชีวิตอยู่ในสังคม (Social Justice) ต้องการอยู่ในสังคมด้วยความสุขกาย สบายใจ (Social Satisfaction) และต้องการอยู่ร่วมในสังคมให้เป็นที่ยอมรับของสังคมด้วย (Social Acceptability) ทนงศักดิ์ คุ่มไข่น้ำ และคณะ (2534: 6) ได้กล่าวถึงปรัชญาการพัฒนาชุมชน ไว้ว่า

การพัฒนาชุมชนมีหลักปรัชญาอันเป็นมูลฐานสำคัญ ดังนี้

1. มนุษย์ทุกคนมีพลังในเรื่องความคิดริเริ่ม และความเป็นผู้นำซ่อนเร้นอยู่ในตัว พลังเหล่านี้สามารถเจริญเติบโต และนำออกมาใช้ได้ ถ้าได้รับการพัฒนา
 2. บุคคลแต่ละคนถ้าหากมีโอกาสแล้ว ย่อมมีความสามารถที่จะเรียนรู้ เปลี่ยนแปลงทักษะ ประพฤติปฏิบัติ และพัฒนาขีดความสามารถให้มีความรับผิดชอบต่อสังคม สูงขึ้นได้
 3. บุคคลแต่ละคนย่อมมีความสำคัญและมีความเป็นเอกลักษณ์ที่ไม่เหมือนกันจึง มีสิทธิอันพึงได้รับการปฏิบัติด้วยความยุติธรรมอย่างบุคคลมีเกียรติในฐานะที่เป็นมนุษย์ปุถุชนผู้ หนึ่ง
 4. บุคคลแต่ละคนย่อมมีสิทธิ และสามารถที่จะกำหนดวิถีการดำรงชีวิตของตน ไปในทิศทางที่ตนต้องการ
 5. การพัฒนาพลังและขีดความสามารถของคนในชุมชนทุกด้าน เป็นสิ่งที่พึงปรารถนา และมีความสำคัญยิ่งต่อชีวิตความเป็นอยู่ของคนทุกคนและชุมชน โดยส่วนรวม
- กรมการพัฒนาชุมชน (2554) ได้กล่าวสรุป ปรัชญางานพัฒนาชุมชน มีความเชื่อว่า มนุษย์ทุกคนมีเกียรติและศักดิ์ศรีในความเป็นคน มนุษย์ทุกคนมีความสามารถ หรือมีศักยภาพ และ ความสามารถของมนุษย์สามารถพัฒนาได้ถ้ามีโอกาส

แนวความคิดพื้นฐานในการพัฒนาชุมชน

การศึกษาแนวความคิดพื้นฐานของงานพัฒนาชุมชนเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้ พัฒนาการสามารถทำงานกับประชาชนได้อย่างถูกต้อง และทำให้งานมีประสิทธิภาพ แนวคิด พื้นฐานในการพัฒนาชุมชนในระดับการปฏิบัติ มีดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของประชาชน (People Participation) เป็นหัวใจของงานพัฒนา ชุมชน โดยยึดหลักของการมีส่วนร่วมที่ว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการคิด ตัดสินใจวางแผนงาน การปฏิบัติการและร่วมบำรุงรักษา
2. การช่วยเหลือตนเอง (Aided Self – Help) เป็นแนวทางในการพัฒนาที่ยึดเป็น หลักการสำคัญประการหนึ่ง คือ ต้องพัฒนาให้ประชาชนพึ่งตนเองได้มากขึ้น โดยมีรัฐคอยให้การ ช่วยเหลือ สนับสนุน ในส่วนที่เกินขีดความสามารถของประชาชน ตามโอกาสและหลักเกณฑ์ที่ เหมาะสม
3. ความคิดริเริ่มของประชาชน (Initiative) ในการทำงานกับประชาชนต้องยึด หลักการที่ว่า ความคิดริเริ่มต้องมาจากประชาชน ซึ่งต้องใช้วิธีแห่งประชาธิปไตย และหาโอกาส

กระตุ้นให้การศึกษา ให้ประชาชนเกิดความคิด และแสดงออกซึ่งความคิดเห็นอันเป็นประโยชน์ต่อหมู่บ้าน ตำบล

4. ความต้องการของชุมชน (Felt – Needs) การพัฒนาชุมชนต้องให้ประชาชนและองค์กรประชาชนคิด และตัดสินใจบนพื้นฐานความต้องการของชุมชนเอง เพื่อให้เกิดความคิดที่ทำงานเป็นของประชาชน และจะช่วยกันดูแลรักษาต่อไป

5. การศึกษาภาคชีวิต (Life – Long Education) งานพัฒนาชุมชนถือเป็นกระบวนการให้การศึกษาภาคชีวิตแก่ประชาชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคน การให้การศึกษาต้องให้การศึกษาอย่างต่อเนื่องกันไป ครอบคลุมทั้งชีวิตอยู่ในชุมชน

หลักการดำเนินงานพัฒนาชุมชน

จากปรัชญา และแนวคิดพื้นฐานของการพัฒนาชุมชนได้นำมาใช้เป็นหลักในการดำเนินงานพัฒนาชุมชน ดังต่อไปนี้

1. ยึดหลักความมีศักดิ์ศรี และศักยภาพของประชาชน และเปิดโอกาสให้ประชาชนใช้ศักยภาพที่มีอยู่ให้มากที่สุด นักพัฒนาต้องเชื่อมั่นว่าประชาชนนั้นมีศักยภาพที่จะใช้ความรู้ ความสามารถที่จะปรับปรุง พัฒนาคณะเองได้ จึงต้องให้โอกาสประชาชนในการคิด วางแผน เพื่อแก้ปัญหาชุมชนด้วยตัวของเขาเอง นักพัฒนาควรเป็นผู้กระตุ้น แนะนำ ส่งเสริม

2. ยึดหลักการพึ่งตนเองของประชาชน นักพัฒนาต้องยึดมั่นเป็นหลักการสำคัญว่าต้องสนับสนุนให้ประชาชนพึ่งตนเองได้ โดยการสร้างพลังชุมชนเพื่อพัฒนาชุมชนส่วนรัฐบาลจะช่วยเหลือ สนับสนุนอยู่เบื้องหลัง และช่วยเหลือในส่วนที่เกินขีดความสามารถของประชาชน

3. ยึดหลักการมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนร่วมคิดตัดสินใจ วางแผน ปฏิบัติตามแผน และติดตามประเมินผลในกิจกรรม หรือโครงการใด ๆ ที่จะทำให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในการดำเนินงาน อันเป็นการปลูกฝังจิตสำนึกในเรื่องความเป็นเจ้าของโครงการ หรือกิจกรรม

4. ยึดหลักประชาธิปไตย ในการทำงานพัฒนาชุมชนจะต้องเริ่มด้วยการพูดคุย ประชุมปรึกษาหารือร่วมกัน คิดร่วมกัน ตัดสินใจ และทำร่วมกัน รวมถึงรับผิดชอบร่วมกันภายใต้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันตามวิถีทางแห่งประชาธิปไตยขององค์การสหประชาชาติ ได้กำหนดหลักการดำเนินงานพัฒนาชุมชนไว้ 10 ประการ คือ

- ต้องสอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริงของประชาชน
- ต้องเป็นโครงการเอนกประสงค์ที่ช่วยแก้ปัญหาได้หลายด้าน
- ต้องเปลี่ยนแปลงทัศนคติไปพร้อม ๆ กับการดำเนินงาน

- ต้องให้ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่
- ต้องแสวงหาและพัฒนาให้เกิดผู้นำในท้องถิ่น
- ต้องยอมรับให้โอกาสสตรี และเยาวชนมีส่วนร่วมในโครงการ
- รัฐต้องเตรียมจัดบริการให้การสนับสนุน
- ต้องวางแผนอย่างเป็นระบบ และมีประสิทธิภาพทุกระดับ
- สนับสนุนให้องค์กรเอกชน อาสาสมัครต่าง ๆ เข้ามีส่วนร่วม
- ต้องมีการวางแผนให้เกิดความเจริญแก่ชุมชนที่สอดคล้องกับความเจริญ

ในระดับชาติด้วย

กระบวนการทำงานพัฒนาชุมชน

การปฏิบัติงานพัฒนาชุมชนเป็นงานที่ต้องทำอย่างต่อเนื่อง เป็นกระบวนการดังนี้

1. การศึกษาชุมชน เป็นการเสาะแสวงหาข้อมูลต่าง ๆ ในชุมชน เช่น ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง และสภาพความเป็นอยู่ของคนในชุมชน เพื่อทราบปัญหาและความต้องการของชุมชนที่แท้จริง วิธีการในการศึกษาชุมชนอาจต้องใช้หลายวิธีประกอบกันทั้งการสัมภาษณ์ การสังเกต การสำรวจ และการศึกษาข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ ที่มีอยู่ในชุมชนด้วย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด กลวิธีที่สำคัญที่นักพัฒนาต้องใช้ในขั้นตอนนี้คือการสร้างความสัมพันธ์กับคนในชุมชน เพราะถ้าหากปราศจากสัมพันธภาพที่ดีระหว่างพัฒนากับชาวบ้าน แล้วเป็นการยากที่จะได้รู้ และเข้าใจปัญหาความต้องการจริง ๆ ของชาวบ้าน ความสัมพันธ์อันดี จนถึงขั้นความสนิทสนม รักใคร่ สรรพสามัคคี จึงเป็นสิ่งที่จำเป็นที่จะต้องปลูกฝังให้เกิดขึ้นกับคนในชุมชน

2. การให้การศึกษาแก่ชุมชน เป็นการสนทนา วิเคราะห์ปัญหาร่วมกับประชาชนเป็นการนำข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้จากขั้นตอนการศึกษาชุมชน มาวิเคราะห์ถึงปัญหาความต้องการและสภาพที่เป็นจริง ผลกระทบ ความรุนแรง และความเสียหายต่อชุมชน กลวิธีที่สำคัญในขั้นตอนนี้คือการกระตุ้นให้ประชาชนได้รู้ เข้าใจ และตระหนักในปัญหาของชุมชน ซึ่งในปัจจุบันก็คือ การจัดเวทีประชาคม เพื่อค้นหาปัญหาร่วมกันของชุมชน

3. การวางแผน / โครงการ เป็นขั้นตอนนี้ให้ประชาชนร่วมตัดสินใจ และกำหนดโครงการ เป็นการนำเอาปัญหาที่ประชาชนตระหนัก และยอมรับว่าเป็นปัญหาของชุมชนมาร่วมกันหาสาเหตุ แนวทางแก้ไข และจัดลำดับความสำคัญของปัญหา และให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจที่จะแก้ไขภายใต้ขีดความสามารถของประชาชน และการแสวงหาความช่วยเหลือจากภายนอกกลวิธีที่

สำคัญในขั้นตอนนี้ คือ การให้ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการแก้ไขปัญา วิธีการวางแผน การเขียนโครงการ โดยใช้เทคนิคการวางแผนแบบให้ประชาชนมีส่วนร่วม

4. การดำเนินงานตามแผนและโครงการ โดยมีผู้รับผิดชอบในการดำเนินการตามแผนและโครงการที่ได้ตกลงกันไว้ กลวิธีที่สำคัญในขั้นตอนนี้ คือ การเป็นผู้ช่วยเหลือสนับสนุนใน 2 ลักษณะ คือ

4.1 เป็นผู้ปฏิบัติงานทางวิชาการ เช่น แนะนำการปฏิบัติงาน ให้คำปรึกษาหารือในการแก้ไขปัญาที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน

4.2 เป็นผู้ส่งเสริมให้ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน

5. การติดตามประเมินผล เป็นการติดตามความก้าวหน้าของงานที่กำลังดำเนินการตามโครงการ เพื่อการปรับปรุงแก้ไขปัญา อุปสรรคที่พบได้อย่างทันท่วงที กลวิธีที่สำคัญในขั้นตอนนี้ คือ การติดตามดูแลการทำงานที่ประชาชนทำ เพื่อทราบผลความก้าวหน้าและปัญหาอุปสรรค แล้วนำผลการปฏิบัติงานตามโครงการ หรือกิจกรรมไปเผยแพร่เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องได้ทราบสามารถกระทำได้โดย

5.1 แนะนำให้ผู้นำท้องถิ่นหรือชาวบ้าน ติดตามผลและรายงานผลด้วยตนเอง เช่น รายงานด้วยวาจา รายงานเป็นลายลักษณ์อักษร การจัดนิทรรศการ เป็นต้น

5.2 พัฒนาการเป็นผู้รายงานผลการปฏิบัติงานด้วยตนเอง เช่น รายงานด้วยวาจาต่อผู้บังคับบัญชาและผู้เกี่ยวข้อง เสนอผลการปฏิบัติงานต่อที่ประชุม ทำบันทึกรายงานตามแบบฟอร์มต่าง ๆ ของทางราชการ

ยุทธศาสตร์การพัฒนามหาวิทยาลัยแม่โจ้ (พ.ศ. 2554 - 2557)

วิสัยทัศน์มหาวิทยาลัย

เป็นมหาวิทยาลัยชั้นนำที่มีความเป็นเลิศทางการเกษตรในระดับนานาชาติ

พันธกิจมหาวิทยาลัยแม่โจ้

1. ผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ความสามารถในวิชาการและวิชาชีพโดยเฉพาะการเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurs) ที่ทันต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงโดยเน้นทางด้านการเกษตร วิทยาศาสตร์ประยุกต์ ภาษาต่างประเทศ เทคโนโลยีสารสนเทศ และสาขาวิชาที่สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจ ชุมชนท้องถิ่น และสังคมของประเทศ

2. ขยายโอกาสให้ผู้ด้อยโอกาสเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาและส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของคนทุกระดับ

3. สร้างและพัฒนานวัตกรรมและองค์ความรู้ในสาขาวิชาต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางเกษตร และวิทยาศาสตร์ประยุกต์เพื่อการเรียนรู้และถ่ายทอดเทคโนโลยีแก่สังคม

4. ขยายบริการวิชาการและความร่วมมือในระดับประเทศและนานาชาติ

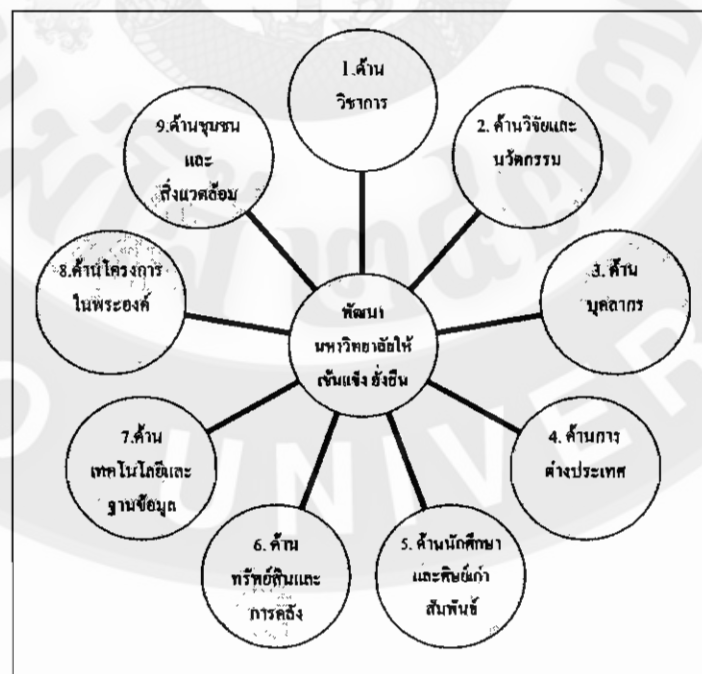
5. พัฒนามหาวิทยาลัยให้มีความเป็นเลิศทางวิชาการด้านการเกษตร เพื่อเป็นที่พึ่งของตนเองและสังคม

6. ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของชาติและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

7. สร้างและพัฒนาระบบบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และมีความโปร่งใสในการบริหารงานประเด็นยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยแม่โจ้

นโยบายและทิศทางการพัฒนามหาวิทยาลัยแม่โจ้ (ระหว่างปี 2554-2557)

เพื่อให้การพัฒนามหาวิทยาลัยแม่โจ้บรรลุวิสัยทัศน์ตามกรอบนโยบายที่ได้นำเสนอสภามหาวิทยาลัยเมื่อวันที่ 29 พฤษภาคม 2553 มหาวิทยาลัยได้กำหนดนโยบายและทิศทางการพัฒนามหาวิทยาลัยแม่โจ้ ระหว่างปี 2554-2557 ภายใต้ประเด็นยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัย ไว้ 9 ด้าน (ดังรูป) ดังต่อไปนี้

ภาพ 1 แสดงสรุปภาพรวมนโยบายและทิศทางการพัฒนามหาวิทยาลัยแม่โจ้ (ระหว่างปี 2554-2557)

เพื่อให้การนำไปสู่การแปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมในแต่ละด้าน ซึ่งประกอบด้วยทิศทางและสาระสำคัญ กลยุทธ์หลัก และเป้าหมายเชิงกลยุทธ์ เพื่อให้ผู้บริหารและผู้รับผิดชอบนำไปพิจารณาประกอบการจัดทำแผนในแต่ละช่วงเวลา โดยจะแสดงรายละเอียดเฉพาะนโยบายด้านที่ 9 ด้านชุมชนและสิ่งแวดล้อม ดังต่อไปนี้

นโยบายด้านที่ 9 ด้านชุมชนและสิ่งแวดล้อม

ทิศทางและสาระสำคัญ

- 1) กำหนดบทบาทของมหาวิทยาลัยในฐานะผู้นำ ชี้นำเพื่อร่วมพัฒนาและแก้ไขปัญหาชุมชน
- 2) ให้ความสำคัญกับการเป็นมหาวิทยาลัยสีเขียว (Green University) ที่มีพื้นที่ป่าไม้อุดมสมบูรณ์ ส่งเสริมคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อมที่ดีของประชาคมมหาวิทยาลัย ตลอดจนการเสริมสร้างจิตสำนึกในการประหยัดพลังงานและทรัพยากรธรรมชาติ
- 3) สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับกับชุมชน
- 4) ส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคม (Corporate Social Responsibility : CSR)

กลยุทธ์หลัก

- 1) สนับสนุนเครือข่ายและการรวมกลุ่มเพื่อการถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยีตามความเชี่ยวชาญของมหาวิทยาลัยและความต้องการของชุมชน ตลอดจนแก้ไขปัญหาให้กับชุมชน
- 2) สร้างความร่วมมือและสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นภาคีหุ้นส่วนในการให้บริการวิชาการ

งานวิจัยเกี่ยวข้อง

พระครูสุวรรณวรการ (2553) ได้ศึกษาเรื่องบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในจังหวัดปทุมธานี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ต่อการพัฒนาชุมชนในจังหวัดปทุมธานี ด้านสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม สาธารณสุข และสิ่งแวดล้อมและ ศึกษาปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์ต่อการพัฒนาชุมชนในจังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัย พบว่าบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในจังหวัดปทุมธานีซึ่งมีทั้งหมด 4 ด้าน ได้แก่ การพัฒนาชุมชนด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านสาธารณสุข และด้านสิ่งแวดล้อม อยู่ใน ระดับ

ปานกลาง ส่วนบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในจังหวัดปทุมธานี ด้านวัฒนธรรมอยู่ในระดับมาก

ธนวัฒน์ ขยัน (2546) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ซึ่งมีผลการวิจัยโดยสรุปดังนี้ จากผลการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพพบว่า ผลที่ได้มีความสอดคล้องกัน สามารถสรุปได้ว่าปัจจัยต่อไปนี้ ได้แก่ คุณธรรมของผู้นำ ความสามารถของผู้นำ การให้คุณค่าทางสังคมของสมาชิกชุมชน ความตระหนักของสมาชิกชุมชน ความใส่ใจในกิจกรรมของชุมชน ความเข้มแข็งของชุมชน และการได้รับการสนับสนุนและได้รับการยอมรับจากหน่วยงานและชุมชนอื่นๆ เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนทั้งลุ่มน้ำลำตะคอง ห้วยทับทัน และในภาพรวมของพื้นที่ศึกษา

วิรุณศิริ ใจมา และคณะ (2550) ได้ศึกษาเรื่อง ศักยภาพ บทบาท และความต้องการของภาคธุรกิจใจจังหวัดเชียงรายในการวางแผนและจัดการการท่องเที่ยวของจังหวัด โดยมีผลการวิจัยพบว่า ภาคธุรกิจในจังหวัดเชียงรายมีศักยภาพด้านความรู้ความเข้าใจในเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนและการจัดการท่องเที่ยวของจังหวัดอยู่ในระดับปานกลาง แยกเป็นความรู้ความเข้าใจในเรื่องการวางแผนอยู่ในระดับสูง ความรู้ความเข้าใจในเรื่องการท่องเที่ยวอยู่ในระดับปานกลาง และความรู้และความเข้าใจในเรื่องการวางแผนและการจัดการท่องเที่ยวอยู่ในระดับปานกลาง อีกทั้ง ภาคธุรกิจในจังหวัดเชียงรายมีบทบาทในการวางแผนและการจัดการท่องเที่ยวของจังหวัดอยู่ในระดับน้อยที่สุด และมีความต้องการในการวางแผนและพัฒนากลไกในการจัดการท่องเที่ยวของจังหวัดในระดับปานกลาง

จำลอง คำบุญชู และคณะ (2542) ได้ศึกษาเรื่อง กล่องข้าวตำบลเมืองมาย อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง: บทบาทและความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในการอนุรักษ์ส่งเสริมและพัฒนากระบวนการผลิตกล่องข้าว โดยมีผลการวิจัยโดยภาพรวมสามารถสรุปได้ว่า กระบวนการผลิตกล่องข้าวโรงเรียนและชุมชนสามารถทำร่วมกันได้ ในเรื่องบทบาทและความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในการอนุรักษ์ส่งเสริมสืบทอดภูมิปัญญาการผลิตกล่องข้าว และการพัฒนาอาชีพสานกล่องข้าว ยังอยู่ในระดับเริ่มต้น ซึ่งบทบาทเป็นของครอบครัวมากกว่าโรงเรียน ทั้งนี้พบว่าโรงเรียนและชุมชนมีศักยภาพและปัจจัยสนับสนุนต่อการทำร่วมกันในกระบวนการผลิตข้าวกล่องอยู่ 7 ปัจจัย คือ ปัจจัยด้านทรัพยากรแหล่งวัตถุดิบสำหรับผลิตข้าวกล่อง ปัจจัยด้านทรัพยากรบุคคลที่เกี่ยวข้อง ปัจจัยด้านสภาพเศรษฐกิจและการทำมาหากิน ปัจจัยด้านภาวะผู้นำชุมชน ปัจจัยด้านความสัมพันธ์ภายในชุมชน ปัจจัยด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และปัจจัยด้านภูมิปัญญาการผลิตข้าวกล่อง

กรอบแนวคิดของการวิจัย

จากการศึกษาค้นคว้างานทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถสรุปกรอบแนวคิดในการศึกษาเรื่อง “บทบาทของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ในการเป็นที่พึ่งของชุมชนด้านการเกษตร” เพื่อแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ (Independent Variable) กับตัวแปรตาม (Dependent Variable) ดังนี้

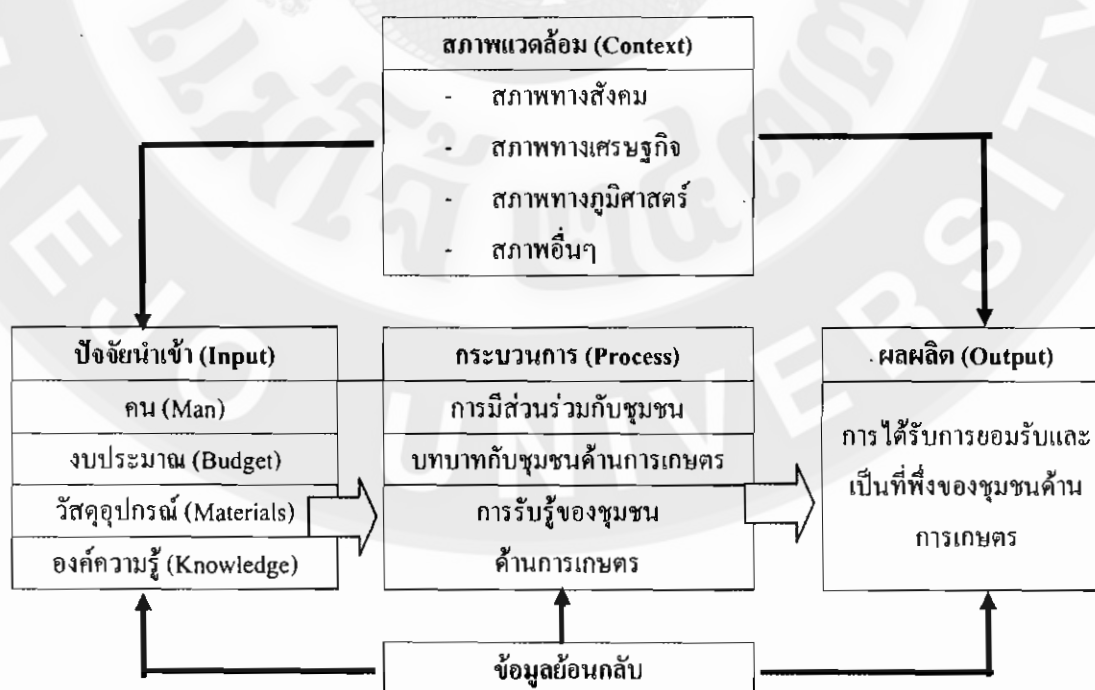
1. ตัวแปรอิสระ คือ ลักษณะส่วนบุคคล เช่น เพศ อายุของผู้ตอบ สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ระดับการศึกษา อาชีพของผู้ตอบแบบสอบถาม รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของผู้ตอบแบบสอบถาม

2. ตัวแปรตาม คือ

2.1 การรับรู้ของสังคมต่อบทบาทของมหาวิทยาลัยในการเป็นที่พึ่งของชุมชนด้านการเกษตร

2.2 ปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ในการเป็นที่พึ่งของชุมชนด้านการเกษตรในการเป็นที่พึ่งของชุมชนด้านการเกษตร

2.3 ความคาดหวังและความต้องการของสังคมต่อบทบาทของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ด้านการเกษตร

ภาพ 2 กรอบการแนวคิดของการวิจัย

บทสรุป

มหาวิทยาลัยทุกแห่งของประเทศไทยนั้น มีหนึ่งในสื่อบทบาทที่สำคัญคือ การบริการวิชาการแก่สังคม ชุมชน และสังคม ทั้งในพื้นที่มหาวิทยาลัยตั้งอยู่หรือสังคมส่วนใหญ่ของประเทศไทย บทบาทด้านการบริการวิชาการแก่ชุมชนและสังคมนี้ ก็คือการนำเอาเทคโนโลยีหรือความรู้ใหม่ ๆ จากผลงานวิจัยของบุคลากรหรือนักศึกษา โดยเฉพาะการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับทรัพยากรบนพื้นฐานความหลากหลายของภูมิสังคม ก่อให้เกิดนวัตกรรมใหม่ที่สร้างมูลค่าเพิ่มยกระดับชีวิตของประชาชนในท้องถิ่นให้ดีขึ้นและสามารถแข่งขันได้กับผลผลิตของตลาดในระดับเศรษฐกิจทุนนิยม ซึ่งจากการที่การบริการวิชาการเป็นหนึ่งในพันธกิจหลักของมหาวิทยาลัย ดังนั้นมหาวิทยาลัยจึงมีหน้าที่สำคัญนอกเหนือจากการเรียนการสอนโดยเป็นการให้บริการวิชาการและเป็นที่พึ่งของชุมชนในด้านที่ตนเองมีความรู้และถนัด

มหาวิทยาลัยแม่โจ้เป็นมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับด้านการเกษตรมาเป็นเวลาช้านาน นอกจากนี้ชุมชนโดยรอบที่ตั้งของมหาวิทยาลัยก็เป็นพื้นที่ทางการเกษตรประชากรโดยรอบส่วนมากเป็นเกษตรกร ดังนั้นการเป็นที่พึ่งของชุมชนด้านการเกษตรของมหาวิทยาลัยจึงควรต้องสร้างความน่าเชื่อถือ องค์กรความรู้ ตลอดจนตอบสนองความต้องการของชุมชนให้ได้อย่างแท้จริง เพื่อการพัฒนาาร่วมกันทั้งด้านการเรียนการสอน และการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของชุมชน โดยรอบให้เจริญก้าวหน้า และเป็นไปตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวสืบต่อไป

บทที่ 3

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “บทบาทของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ในการเป็นที่พึ่งของชุมชนด้านการเกษตร” ครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ในการเป็นที่พึ่งของชุมชนด้านการเกษตร ตลอดจนการรับรู้ของสังคมต่อบทบาทของมหาวิทยาลัยในการเป็นที่พึ่งของชุมชนด้านการเกษตร และเพื่อนำเสนอแนวทางการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ในการเป็นที่พึ่งของชุมชนด้านการเกษตร โดยผู้วิจัยได้กำหนดระเบียบวิธีการดำเนินการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

สถานที่ดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้จะดำเนินการในพื้นที่อำเภอสันทราย ซึ่งประกอบด้วย 5 ตำบล จำนวน 51 หมู่บ้าน ดังนี้

1. ตำบลหนองหาร ประกอบด้วย 5 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 1 บ้านแม่เตาไห หมู่ที่ 7 บ้านหนองหาร หมู่ที่ 8 บ้านวิเวก หมู่ที่ 10 บ้านเกษตรใหม่ และ หมู่ที่ 13 บ้านคอยน้อยพัฒนา
2. ตำบลแม่แฝกใหม่ ประกอบด้วย 14 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 1 บ้านแม่แฝก หมู่ที่ 2 บ้านสบแฝก หมู่ที่ 3 บ้านเจดีย์แม่ครัว หมู่ที่ 4 บ้านจัวมุง หมู่ที่ 5 บ้านห้วยบง หมู่ที่ 6 บ้านแพะเจดีย์ หมู่ที่ 7 บ้านวังขุมเงิน หมู่ที่ 8 บ้านแพะห้วยบง หมู่ที่ 9 บ้านกลางพัฒนา หมู่ที่ 10 บ้านแพะแม่แฝก หมู่ที่ 11 บ้านเจดีย์พัฒนา หมู่ที่ 12 บ้านป่าป้อ หมู่ที่ 13 บ้านพระธาตุเจดีย์ และ หมู่ที่ 14 บ้านเจดีย์เจริญ
3. ตำบลหนองจ่อม ประกอบด้วย 8 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 1 บ้านฟ้ามุย หมู่ที่ 2 บ้านนางเหลียว หมู่ที่ 3 บ้านสันป่าสัก หมู่ที่ 4 บ้านท่าเกวียน หมู่ที่ 5 บ้านแม่แก้ดหลวง หมู่ที่ 6 บ้านศรีทรายมูล หมู่ที่ 7 บ้านหนองไคร้หลวง และหมู่ที่ 8 บ้านคันจันทน์
4. ตำบลป่าไผ่ ประกอบด้วย 12 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 1 บ้านเมืองขอนแก่น หมู่ที่ 2 บ้านหนองเต่าคำ หมู่ที่ 3 บ้านป่าไผ่ หมู่ที่ 4 บ้านโป่ง หมู่ที่ 5 บ้านศรีบุญเรือง หมู่ที่ 6 บ้านศรีวังธาร หมู่ที่ 7 บ้านหนองเต่าคำใหม่ หมู่ที่ 8 บ้านท่าขาว หมู่ที่ 9 บ้านหม้อ หมู่ที่ 10 บ้านหนองหลวงพัฒนา หมู่ที่ 11 บ้านเกษตรพัฒนา และหมู่ที่ 12 บ้านหนองป่าขาว
5. ตำบลแม่แฝกเก่า ประกอบด้วย 12 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 1 บ้านหนองมะจับ หมู่ที่ 2 บ้านโป่ง หมู่ที่ 3 บ้านห้วยแก้ว หมู่ที่ 4 บ้านร่มหลวง หมู่ที่ 5 บ้านศรีงาม หมู่ที่ 6 บ้านแม่แด

หมู่ที่ 7 บ้านสหกรณ์นิคมห้วยงาน หมู่ที่ 8 บ้านหนองสะ หมู่ที่ 9 บ้านพระธาตุ หมู่ที่ 10 บ้านศรีงามพัฒนา หมู่ที่ 11 บ้านร่มโพธิ์ทอง และหมู่ที่ 12 บ้านหนองไผ่

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้การในวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย ผู้นำชุมชน และผู้ซึ่งประกอบอาชีพด้านการเกษตร ในเขตอำเภอสันทราย โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงซึ่งประกอบด้วย ผู้นำชุมชน 1 คน และผู้ซึ่งประกอบอาชีพด้านการเกษตร 1 คน รวมหมู่บ้านละ 2 คน ซึ่งเป็นตัวแทนของหมู่บ้านนั้นๆ ซึ่งชุมชนในเขตอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งประกอบด้วย 5 ตำบล หมู่บ้าน ได้แก่ ตำบลหนองหาร จำนวน 5 หมู่บ้าน ตำบลแม่แฝกใหม่ จำนวน 14 หมู่บ้าน ตำบลหนองจ้อม จำนวน 8 หมู่บ้าน ตำบลป่าไผ่ จำนวน 12 หมู่บ้าน และตำบลแม่แฝกใหม่ จำนวน 12 หมู่บ้าน รวมกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ทั้งสิ้น 102 คน

ตัวแปรและการวัดตัวแปร

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดตัวแปรในการศึกษาและวิธีการศึกษาหรือวัดค่าตัวแปรเหล่านี้ดังนี้

เพศ หมายถึง ลักษณะที่แตกต่างกันของบุคคลจำแนกเป็นเพศชายหรือหญิง

อายุของผู้ตอบ หมายถึง อายุครบบริบูรณ์ของผู้ให้ข้อมูลคือเป็นจำนวนที่ตั้งแต่เกิดจนถึงเวลาบันทึกข้อมูล

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม หมายถึง ลักษณะของผู้ให้ข้อมูล ซึ่งจำแนกออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ ผู้นำชุมชน และผู้ประกอบอาชีพด้านการเกษตร

ระดับการศึกษา หมายถึง คุณวุฒิทางการศึกษาขั้นสูงสุดของผู้ให้ข้อมูลที่ได้รับการสูงสุด

อาชีพของผู้ตอบแบบสอบถาม หมายถึง การประกอบอาชีพปัจจุบันของผู้ให้ข้อมูล

รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของผู้ตอบแบบสอบถาม หมายถึง จำนวนเงินสดที่ได้รับเฉลี่ยต่อเดือนจากการปฏิบัติงานของผู้ให้ข้อมูล

การยอมรับของชุมชนต่อบทบาทของมหาวิทยาลัยในการเป็นที่พึ่งของชุมชนด้านการเกษตร ประกอบด้วยแบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) แบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

5	หมายถึง	มีการยอมรับในระดับมากที่สุด
4	หมายถึง	มีการยอมรับในระดับมาก
3	หมายถึง	มีการยอมรับในระดับปานกลาง
2	หมายถึง	มีการยอมรับในระดับน้อย
1	หมายถึง	มีการยอมรับในระดับน้อยที่สุด

จากนั้นนำคะแนนที่ได้มาคำนวณน้ำหนักค่าคะแนนเฉลี่ย (Weight mean score)

โดยมีเกณฑ์การแปลผลดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.50-5.00	หมายถึง	การยอมรับของชุมชนต่อบทบาทของมหาวิทยาลัยในการเป็นที่พึ่งของชุมชนด้านการเกษตรอยู่ในระดับมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย 4.49-3.50	หมายถึง	การยอมรับของชุมชนต่อบทบาทของมหาวิทยาลัยในการเป็นที่พึ่งของชุมชนด้านการเกษตรอยู่ในระดับมาก
คะแนนเฉลี่ย 2.50-3.49	หมายถึง	การยอมรับของชุมชนต่อบทบาทของมหาวิทยาลัยในการเป็นที่พึ่งของชุมชนด้านการเกษตรอยู่ในระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย 1.50-2.49	หมายถึง	การยอมรับของชุมชนต่อบทบาทของมหาวิทยาลัยในการเป็นที่พึ่งของชุมชนด้านการเกษตรอยู่ในระดับน้อย
คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.49	หมายถึง	การยอมรับของชุมชนต่อบทบาทของมหาวิทยาลัยในการเป็นที่พึ่งของชุมชนด้านการเกษตรอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ในการเป็นที่พึ่งของชุมชนด้านการเกษตร ประกอบด้วยแบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) แบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

5	หมายถึง	เป็นปัจจัยที่มีผลในระดับมากที่สุด
4	หมายถึง	เป็นปัจจัยที่มีผลในระดับมาก
3	หมายถึง	เป็นปัจจัยที่มีผลในระดับปานกลาง
2	หมายถึง	เป็นปัจจัยที่มีผลในระดับน้อย
1	หมายถึง	เป็นปัจจัยที่มีผลในระดับน้อยที่สุด

จากนั้นนำคะแนนที่ได้มาคำนวณน้ำหนักค่าคะแนนเฉลี่ย (Weight mean score) โดยมีเกณฑ์การแปลผลดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.50-5.00	หมายถึง เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับต่อบทบาทของมหาวิทยาลัยในการเป็นที่พึ่งของชุมชนด้านการเกษตรอยู่ในระดับมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย 4.49-3.50	หมายถึง เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับต่อบทบาทของมหาวิทยาลัยในการเป็นที่พึ่งของชุมชนด้านการเกษตรอยู่ในระดับมาก
คะแนนเฉลี่ย 2.50-3.49	หมายถึง เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับต่อบทบาทของมหาวิทยาลัยในการเป็นที่พึ่งของชุมชนด้านการเกษตรอยู่ในระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย 1.50-2.49	หมายถึง เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับต่อบทบาทของมหาวิทยาลัยในการเป็นที่พึ่งของชุมชนด้านการเกษตรอยู่ในระดับน้อย
คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.49	หมายถึง เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับต่อบทบาทของมหาวิทยาลัยในการเป็นที่พึ่งของชุมชนด้านการเกษตรอยู่ในระดับน้อยที่สุด

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1) แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (primary source of data) การวิจัยในครั้งนี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลการวิจัย ซึ่งมีลักษณะเป็นคำถาม แบบปลายปิด (close ended question) และคำถามปลายเปิด (open ended question) รวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างเพื่อให้ได้ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

2) การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (secondary source of data) โดยได้จากการศึกษาค้นคว้ารวบรวมข้อมูลเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องจากตำราหนังสือ บทความ และข้อมูลเกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎี และข้อมูลที่เกี่ยวข้องทั้งในกับบทบาทของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ในการเป็นที่พึ่งของชุมชนด้านการเกษตร แผนยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการเป็นที่พึ่งของชุมชน การ

บริหารจัดการ การวางแผนกลยุทธ์ จากเอกสาร หนังสือ ตำราที่เกี่ยวข้องกับ เพื่อประกอบการ
ศึกษาวิจัยดังกล่าว

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย แบบสอบถามซึ่ง
มีลักษณะเป็นคำถาม แบบปลายปิด (Close ended question) และคำถามปลายเปิด (open ended
question) ตามขั้นตอนการจัดสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ ศึกษาเอกสาร ตำรา
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ศึกษาหลักเกณฑ์และวิธีการสร้างเครื่องมือตามแนวของ
บุญชม ศรีสะอาด (2535: 75 -77) โดยเครื่องมือที่ใช้นั้นขึ้นอยู่กับวิธีการเก็บข้อมูลตามวัตถุประสงค์
การวิจัย โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 4 ตอนคือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามสถานภาพข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม
ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้

ตอนที่ 2 แบบแบบสอบถามเกี่ยวกับการยอมรับของชุมชนต่อบทบาทของ
มหาวิทยาลัยในการเป็นที่พึ่งของชุมชนด้านการเกษตร

ตอนที่ 3 ปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ในการเป็นที่พึ่งของชุมชน
ด้านการเกษตรในการเป็นที่พึ่งของชุมชนด้านการเกษตร

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความคาดหวังและความต้องการของชุมชนต่อ
บทบาทของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ด้านการเกษตร

การทดสอบเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถาม ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลทดสอบ
คุณภาพ ตามแนวทางของ พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2540: 115-128) ดังนี้

1. ทดสอบความตรงในเนื้อหา (content validity) โดยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น
จากแนวทางการตรวจสอบเอกสาร เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องและ
ครอบคลุมเนื้อหาที่ต้องการศึกษา เพื่อแก้ไขปรับปรุงให้ถูกต้องและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. การทดสอบความเที่ยงของแบบสอบถาม โดยแบบสอบถามที่ผ่านการทดสอบ
ความตรงในเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญไปทดสอบกับเกษตรกรในจังหวัดเชียงใหม่ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง
จำนวน 20 คน จากนั้นนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์ความเชื่อมั่นโดยวิธีของ Kuder-Riehardson ใน
สูตร K.R. 21 ในพวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2538: 124) ดังนี้

$$r_u = \frac{n}{n-1} \left\{ \frac{1 - X(n-x)}{ns^2_x} \right\}$$

r_u = หมายถึงค่าความเชื่อมั่น

$\frac{n}{n-1}$ = หมายถึงจำนวนข้อ

X = หมายถึง คะแนนเฉลี่ย

s^2_x = หมายถึงความแปรปรวนของคะแนนทั้งหมด

ผลการทดสอบแบบสอบถามปรากฏว่าผลการวิเคราะห์มีค่าความเที่ยง 0.80 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน คือ 0.70 แสดงว่าแบบสอบถามมีความเที่ยงน่าเชื่อถืออยู่ในเกณฑ์ที่สามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ได้

3. นำแบบสอบถามที่หาความเชื่อมั่นแล้ว ทำเป็นฉบับสมบูรณ์ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อรวบรวมข้อมูลแล้ว ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแต่ละฉบับ แล้วนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาลดรหัส จัดหมวดหมู่ และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูป spss for window แยกเป็นแต่ละตอนของแบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วยสถิติที่ใช้คือ

1. สถิติบรรยาย (descriptive statistics) ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อวิเคราะห์และบรรยายลักษณะข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม
2. น้ำหนักค่าคะแนนเฉลี่ย (weigh mean score) เพื่อใช้วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้ของสังคม และปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทของมหาวิทยาลัยในการเป็นที่พึ่งของชุมชนด้านการเกษตร

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัย เรื่อง บทบาทของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ในการเป็นที่พึ่งของชุมชนด้านการเกษตร มีระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลและจัดทำงานวิจัย 1 ปี เริ่มตั้งแต่ 1 ตุลาคม 2554 – 30 กันยายน 2555 รวมเวลา 12 เดือน

บทที่ 4

ผลการวิจัยและวิจารณ์

การวิจัยเรื่อง “บทบาทของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ในการเป็นที่พึ่งของชุมชนด้านการเกษตร” โดยการรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงซึ่งประกอบด้วย ผู้นำชุมชน 1 คน และผู้ซึ่งประกอบอาชีพด้านการเกษตร 1 คน รวมหมู่บ้านละ 2 คน ซึ่งเป็นตัวแทนของหมู่บ้านในเขตอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ 5 ตำบล 51 หมู่บ้าน รวมทั้งสิ้น 102 คน ได้นำข้อมูลที่รวบรวมได้นำมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมทางสถิติ ตลอดจนสรุปประเด็นที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้ผลการวิจัยนำเสนอเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามสถานภาพข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้

ตอนที่ 2 แบบแบบสอบถามเกี่ยวกับการยอมรับของชุมชนต่อบทบาทของมหาวิทยาลัยในการเป็นที่พึ่งของชุมชนด้านการเกษตร

ตอนที่ 3 ปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ในการเป็นที่พึ่งของชุมชนด้านการเกษตรในการเป็นที่พึ่งของชุมชนด้านการเกษตร

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความคาดหวังและความต้องการของชุมชนต่อบทบาทของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ด้านการเกษตร

ตอนที่ 1 ลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

เพศ

ผลการวิจัยในตาราง 1 พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 57 คน (ร้อยละ 55.90) รองลงมาเป็นเพศหญิง มีจำนวน 45 คน (ร้อยละ 44.10)

อายุ

ผลการวิจัยในตาราง 1 พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่อายุมากกว่า 50 ปี จำนวน 46 คน (ร้อยละ 45.10) รองลงมาอายุ 41 - 50 ปี จำนวน 42 คน (ร้อยละ 41.20) มีอายุระหว่าง 31 - 40 จำนวน 13 คน (ร้อยละ 12.70) และมีอายุต่ำกว่า 30 ปี จำนวน 1 คน (ร้อยละ 1.00) ตามลำดับ

สถานภาพในการดำรงตำแหน่ง

ผลการวิจัยในตาราง 1 พบว่า ผู้ให้ข้อมูลครึ่งหนึ่งประกอบด้วยผู้นำชุมชน 51 คน (ร้อยละ 50) และอีกครึ่งหนึ่งเป็นผู้ประกอบอาชีพด้านการเกษตร 51 คน (ร้อยละ 50) เท่ากัน

ระดับการศึกษา

ผลการวิจัยในตาราง 1 พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า จำนวน 43 คน (ร้อยละ 42.2) รองลงมา มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า จำนวน 28 คน (ร้อยละ 27.50) มีระดับการศึกษาประถมศึกษาหรือเทียบเท่า จำนวน 15 คน (ร้อยละ 14.70) มีระดับการศึกษาปริญญาตรีหรือเทียบเท่าจำนวน 8 คน (ร้อยละ 7.80) และมีระดับการศึกษานุปริญญาตรีหรือเทียบเท่า และสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 4 คน เท่ากัน (ร้อยละ 3.90) ตามลำดับ

อาชีพ

ผลการวิจัยในตาราง 1 พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตร จำนวน 38 คน (ร้อยละ 37.30) รองลงมาประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว จำนวน 27 คน (ร้อยละ 26.50) ประกอบอาชีพค้าขาย จำนวน 17 คน (ร้อยละ 16.70) ประกอบอาชีพรับราชการ และรับจ้างทั่วไป จำนวน 10 คน เท่ากัน (ร้อยละ 9.80) ตามลำดับ

รายได้เฉลี่ย

ผลการวิจัยในตาราง 1 พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยอยู่ระหว่าง 10,001 – 15,000 บาท จำนวน 45 คน (ร้อยละ 44.10) รองลงมา มีรายได้เฉลี่ยอยู่ระหว่าง 5,001 – 10,000 บาท จำนวน 30 คน (ร้อยละ 29.40) มีรายได้เฉลี่ยต่ำกว่า 5,000 บาท จำนวน 15 คน (ร้อยละ 14.70) และมีรายได้เฉลี่ยมากกว่า 15,000 บาท 12 คน (ร้อยละ 11.80) ตามลำดับ

ตาราง 1 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ลักษณะส่วนบุคคล	จำนวน (n=41)	ร้อยละ
เพศ	102	100.00
ชาย	57	55.90
หญิง	45	44.10

ตาราง 1 (ต่อ)

ลักษณะส่วนบุคคล	จำนวน (n=41)	ร้อยละ
อายุ	102	100.00
ต่ำกว่า 30 ปี	1	1.00
31 - 40 ปี	13	12.70
41 - 50 ปี	42	41.20
มากกว่า 50 ปี	46	45.10
สถานภาพ	102	100.00
ผู้นำชุมชน	51	50.00
ผู้ประกอบการด้านการเกษตร	51	50.00
ระดับการศึกษาสูงสุด	102	100.00
มัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า	43	42.20
มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า	28	27.50
ประถมศึกษาหรือเทียบเท่า	15	14.70
ปริญญาตรี	8	7.80
อนุปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	4	3.90
สูงกว่าปริญญาตรี	4	3.90
อาชีพ	102	100.00
การเกษตร	38	37.30
ธุรกิจส่วนตัว	27	26.50
ค้าขาย	17	16.70
รับราชการ	10	9.80
รับจ้างทั่วไป	10	9.80
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	102	100.00
ต่ำกว่า 5,000 บาท	15	14.70
5,001 – 10,000 บาท	30	29.40
10,001 – 15,000 บาท	45	44.10
มากกว่า 15,000 บาท	12	11.80

ตอนที่ 2 การยอมรับของชุมชนต่อบทบาทของมหาวิทยาลัยในการเป็นที่พึ่งของชุมชน

ด้านการเกษตร

ด้านการจัดการเรียนการสอน

ผลการวิจัยในตาราง 2 พบว่าผู้ให้ข้อมูลมีการยอมรับต่อบทบาทของมหาวิทยาลัยในการเป็นที่พึ่งของชุมชนด้านการเกษตร ด้านการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก 4.05) เมื่อแยกรายละเอียดในแต่ละประเด็นของการยอมรับของผู้ให้ข้อมูลคือ ชุมชนต่อบทบาทของมหาวิทยาลัยในการเป็นที่พึ่งของชุมชนด้านการเกษตร ด้านการจัดการเรียนการสอน จากมากไปหาน้อยดังนี้ มหาวิทยาลัยแม่โจ้มีอาจารย์และนักวิชาการที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญด้านการเกษตรเป็นที่ยอมรับและเชื่อถือในความสามารถ (ค่าเฉลี่ย 4.25) มหาวิทยาลัยแม่โจ้มีหลักสูตรที่ได้รับการยอมรับด้านสาขาวิชาการเกษตร สร้างความเชื่อมั่นว่าบุตรหลานเมื่อเข้าศึกษาต่อและเมื่อจบการศึกษาจะสามารถประกอบอาชีพ และเป็นกำลังที่สำคัญของครอบครัว ชุมชน และประเทศชาติ (ค่าเฉลี่ย 4.12) มหาวิทยาลัยมีกระบวนการในการจัดการเรียนการสอนที่มีการบูรณาการร่วมกับชุมชน โดยให้นักศึกษาฝึกปฏิบัติงานจริงร่วมกับชุมชน ซึ่งเป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีร่วมกันระหว่างชุมชนกับมหาวิทยาลัย (ค่าเฉลี่ย 3.99) มหาวิทยาลัยแม่โจ้มีหลักสูตรการเรียนการสอนในสาขาวิชาการเกษตรที่ชุมชนยอมรับ โดยส่งเสริมให้บุตรหลานเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาในสถาบันแห่งนี้ (ค่าเฉลี่ย 3.90) และมหาวิทยาลัยมีการรับฟังความคิดเห็นจากชุมชนโดยรอบและนำข้อเสนอแนะที่ได้มาปรับปรุง มาพัฒนาการจัดการเรียนการสอน และการใช้ชีวิตร่วมกัน กับชุมชน โดยรอบอย่างมีความสุข (ค่าเฉลี่ย 3.97) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาจากข้อมูล พบว่า ข้อมูลที่มีการกระจายมากที่สุด ได้แก่มหาวิทยาลัยมีการรับฟังความคิดเห็นจากชุมชนโดยรอบและนำข้อเสนอแนะที่ได้มาปรับปรุง มาพัฒนาการจัดการเรียนการสอน และการใช้ชีวิตร่วมกัน กับชุมชนโดยรอบอย่างมีความสุข (S.D. = 0.91) สำหรับข้อมูลที่มีการกระจายน้อยที่สุด มหาวิทยาลัยมีกระบวนการในการจัดการเรียนการสอนที่มีการบูรณาการร่วมกับชุมชน โดยให้นักศึกษาฝึกปฏิบัติงานจริงร่วมกับชุมชน ซึ่งเป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีร่วมกัน ระหว่างชุมชนกับมหาวิทยาลัย (S.D. = 0.41)

ตาราง 2 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของการยอมรับของชุมชนต่อบทบาทของมหาวิทยาลัยในการเป็นที่พึ่งของชุมชนด้านการเกษตร-ด้านการจัดการเรียนการสอน

บทบาทในการเป็นที่พึ่งของชุมชน ด้านการจัดการเรียนการสอน	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับการ ยอมรับ
1. มหาวิทยาลัยแม่โจ้มีอาจารย์และนักวิชาการที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญด้านการเกษตรเป็นที่ยอมรับและเชื่อถือในความสามารถ	4.25	0.64	มาก
2. มหาวิทยาลัยแม่โจ้มีหลักสูตรที่ได้รับการยอมรับด้านสาขาวิชาการเกษตร สร้างความเชื่อมั่นว่าบุตรหลานเมื่อเข้าศึกษาต่อและเมื่อจบการศึกษาจะสามารถประกอบอาชีพ และเป็นกำลังที่สำคัญของครอบครัว ชุมชน และประเทศชาติ	4.12	0.63	มาก
3. มหาวิทยาลัยมีกระบวนการในการจัดการเรียนการสอนที่มีการบูรณาการร่วมกับชุมชน โดยให้นักศึกษาฝึกปฏิบัติงานจริงร่วมกับชุมชน ซึ่งเป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีร่วมกัน ระหว่างชุมชนกับมหาวิทยาลัย	3.99	0.41	มาก
4. มหาวิทยาลัยแม่โจ้มีหลักสูตรการเรียนการสอนในสาขาวิชาการเกษตรที่ชุมชนยอมรับ โดยส่งเสริมให้บุตรหลานเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาในสถาบันแห่งนี้	3.90	0.59	มาก
5. มหาวิทยาลัยมีการรับฟังความคิดเห็นจากชุมชนโดยรอบและนำข้อเสนอแนะที่ได้มาปรับปรุง มาพัฒนาการจัดการเรียนการสอน และการใช้ชีวิตร่วมกัน กับชุมชนโดยรอบอย่างมีความสุข	3.97	0.91	มาก
รวม	4.05	0.64	มาก

ด้านงานวิจัย

ผลการวิจัยในตาราง 3 พบว่าผู้ให้ข้อมูลมีการยอมรับต่อบทบาทของมหาวิทยาลัยในการเป็นที่พึ่งของชุมชนด้านการเกษตร ด้านงานวิจัยอยู่ในระดับมาก (4.02) เมื่อแยกรายละเอียดในแต่ละประเด็นของการยอมรับของผู้ให้ข้อมูลต่อชุมชนต่อบทบาทของมหาวิทยาลัยในการเป็นที่พึ่งของชุมชนด้านการเกษตร ด้านงานวิจัยจากมากไปหาน้อยดังนี้ มหาวิทยาลัยมีอาจารย์และนักวิชาการที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในการทำวิจัย และนวัตกรรมด้านการเกษตร ซึ่งได้รับการยอมรับจากชุมชน และหน่วยงานภายนอก (ค่าเฉลี่ย 4.12) มหาวิทยาลัยมีการวิจัยเพื่อพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านการเกษตร (ค่าเฉลี่ย 4.07) มหาวิทยาลัยมีงานวิจัย โดยส่งเสริมให้อาจารย์ นักวิชาการ บุคลากรทำวิจัย เน้นการแสวงหาองค์ความรู้ด้านการเกษตร และเผยแพร่ให้กับชุมชนโดยรอบ เพื่อสร้างอาชีพ ตลอดจนส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีของคนในชุมชน (ค่าเฉลี่ย 3.99) มหาวิทยาลัยมีการเผยแพร่องค์ความรู้ นวัตกรรมด้านการเกษตร ที่ได้จากการวิจัยให้กับชุมชน เพื่อนำไปใช้ประโยชน์อย่างต่อเนื่อง และมหาวิทยาลัยมีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานภายใน ทั้งภาครัฐ/เอกชน/ชุมชน/ผู้ประกอบการ ในการจัดทำวิจัย และเผยแพร่องค์ความรู้ด้านการเกษตรต่อชุมชน และสังคม มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ 3.96 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาจากข้อมูล พบว่า ข้อมูลที่มีการกระจายมากที่สุด ได้แก่มหาวิทยาลัยมีการวิจัยเพื่อพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านการเกษตร และมหาวิทยาลัยมีการเผยแพร่องค์ความรู้ นวัตกรรมด้านการเกษตร ที่ได้จากการวิจัย ให้กับชุมชน เพื่อนำไปใช้ประโยชน์อย่างต่อเนื่อง (S.D. = 0.88) สำหรับข้อมูลที่มีการกระจายน้อยที่สุด มหาวิทยาลัยมีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานภายใน ทั้งภาครัฐ/เอกชน/ชุมชน/ผู้ประกอบการ ในการจัดทำวิจัย และเผยแพร่องค์ความรู้ด้านการเกษตรต่อชุมชน และสังคม (S.D. = 0.66)

ตาราง 3 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของการยอมรับของชุมชนต่อบทบาทของมหาวิทยาลัยในการเป็นที่พึ่งของชุมชนด้านการเกษตร-ด้านงานวิจัย

บทบาทในการเป็นที่พึ่งของชุมชน ด้านงานวิจัย	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับการ ยอมรับ
1. มหาวิทยาลัยมีอาจารย์และนักวิชาการที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในการทำวิจัย และนวัตกรรมด้านการเกษตร ซึ่งได้รับการยอมรับจากชุมชน และหน่วยงานภายนอก	4.12	0.68	มาก

ตาราง 3 (ต่อ)

บทบาทในการเป็นที่พึ่งของชุมชน ด้านงานวิจัย	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับการ ยอมรับ
2. มหาวิทยาลัยมีการวิจัยเพื่อพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านการเกษตร	4.07	0.88	มากมาก
3. มหาวิทยาลัยมีงานวิจัย โดยส่งเสริมให้อาจารย์ นักวิชาการ บุคลากรทำวิจัย เน้นการแสวงหาองค์ความรู้ด้านการเกษตร และเผยแพร่ให้กับชุมชนโดยรอบ เพื่อสร้างอาชีพตลอดจนส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีของคนในชุมชน	3.99	0.71	มาก
4. มหาวิทยาลัยมีการเผยแพร่องค์ความรู้ นวัตกรรมด้านการเกษตร ที่ได้จากการวิจัยให้กับชุมชน เพื่อนำไปใช้ประโยชน์อย่างต่อเนื่อง	3.96	0.88	มาก
5. มหาวิทยาลัยมีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานภายใน ทั้งภาครัฐ/เอกชน/ชุมชน/ผู้ประกอบการ ในการจัดทำวิจัย และเผยแพร่องค์ความรู้ด้านการเกษตรต่อชุมชนและสังคม	3.96	0.66	มาก
รวม	4.02	0.76	

ด้านการให้บริการวิชาการแก่ชุมชน

ผลการวิจัยในตาราง 4 พบว่าผู้ให้ข้อมูลมีการยอมรับต่อบทบาทของมหาวิทยาลัยในการเป็นที่พึ่งของชุมชนด้านเกษตร ด้านการให้บริการวิชาการแก่ชุมชนอยู่ในระดับมาก (3.89) เมื่อแยกรายละเอียดในแต่ละประเด็นของการยอมรับของผู้ให้ข้อมูลต่อ ชุมชนต่อบทบาทของมหาวิทยาลัยในการเป็นที่พึ่งของชุมชนด้านการเกษตร ด้านการให้บริการวิชาการแก่ชุมชน จากมากไปหาน้อย ดังนี้ มหาวิทยาลัยมีนโยบายส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันในท้องถิ่นเพื่อสร้างสรรค์คุณภาพชีวิตและ

สิ่งแวดล้อมให้กับท้องถิ่น (ค่าเฉลี่ย 4.04) มหาวิทยาลัยมีฐานเรียนรู้ด้านการเกษตรเป็นที่ยอมรับและเชื่อถือในคุณภาพการให้บริการข้อมูลแก่เกษตรกร และผู้ที่สนใจ (ค่าเฉลี่ย 3.95) มหาวิทยาลัยส่งเสริมให้อาจารย์ นักวิชาการ บุคลากรจัดทำโครงการให้บริการวิชาการแก่ชุมชน โดยให้ความรู้ด้านการเกษตร และให้ผู้เข้าร่วมอบรมนำความรู้ที่ได้มาถ่ายทอดในการประกอบอาชีพเพื่อสร้างรายได้ให้กับครอบครัวและชุมชนต่อไป (ค่าเฉลี่ย 3.93) มหาวิทยาลัยมีการสร้างและสนับสนุนเครือข่ายความร่วมมือในการถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยีด้านการเกษตร แก่เกษตรกรและผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างสม่ำเสมอตามความเชี่ยวชาญของมหาวิทยาลัย (ค่าเฉลี่ย 3.89) และมหาวิทยาลัยมีคลินิกพืชซึ่งให้บริการปรึกษาด้านเทคโนโลยีและบริการข้อมูล ผลงานวิจัยและนวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร ตลอดจนภูมิปัญญาท้องถิ่น ต่อชุมชนโดยรอบ (ค่าเฉลี่ย 3.66) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาจากข้อมูล พบว่า ข้อมูลที่มีการกระจายมากที่สุด ได้แก่มหาวิทยาลัยมีการสร้างและสนับสนุนเครือข่ายความร่วมมือในการถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยีด้านการเกษตร แก่เกษตรกรและผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างสม่ำเสมอตามความเชี่ยวชาญของมหาวิทยาลัย (S.D. = 0.95) สำหรับข้อมูลที่มีการกระจายน้อยที่สุด มหาวิทยาลัยมีฐานเรียนรู้ด้านการเกษตรเป็นที่ยอมรับและเชื่อถือในคุณภาพการให้บริการข้อมูลแก่เกษตรกร และผู้ที่สนใจ (S.D. = 0.83)

ตาราง 4 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของการยอมรับของชุมชนต่อบทบาทของมหาวิทยาลัยในการเป็นที่พึ่งของชุมชนด้านการเกษตร-ด้านการให้บริการวิชาการแก่ชุมชน

บทบาทในการเป็นที่พึ่งของชุมชน ด้านการให้บริการวิชาการแก่ชุมชน	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับการ ยอมรับ
1. มหาวิทยาลัยมีนโยบายส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันในท้องถิ่นเพื่อสร้างสรรค์คุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อมให้กับท้องถิ่น	4.04	0.91	มาก
2. มหาวิทยาลัยมีฐานเรียนรู้ด้านการเกษตรเป็นที่ยอมรับ และเชื่อถือในคุณภาพการให้บริการข้อมูลแก่เกษตรกร และผู้ที่สนใจ	3.95	0.72	มาก

ตาราง 4 (ต่อ)

บทบาทในการเป็นที่พึ่งของชุมชน ด้านการให้บริการวิชาการแก่ชุมชน	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับการ ยอมรับ
3. มหาวิทยาลัยส่งเสริมให้อาจารย์ นักวิชาการ บุคลากรจัดทำโครงการให้บริการวิชาการแก่ชุมชน โดยให้ความรู้ด้านการเกษตร และให้ผู้เข้าร่วมอบรมนำความรู้ที่ได้มาต่อยอดในการประกอบอาชีพเพื่อสร้างรายได้ให้กับครอบครัวและชุมชนต่อไป	3.93	0.75	มาก
4. มหาวิทยาลัยมีการสร้างและสนับสนุนเครือข่ายความร่วมมือในการถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยีด้านการเกษตร แก่เกษตรกรและผู้ที่สนใจอย่างสม่ำเสมอตามความเชี่ยวชาญของมหาวิทยาลัย	3.89	0.95	มาก
5. มหาวิทยาลัยมีคลินิกพืชซึ่งให้บริการปรึกษาด้านเทคโนโลยีและบริการข้อมูล ผลงานวิจัย และนวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร ตลอดจนภูมิปัญญาท้องถิ่น ต่อชุมชนโดยรอบ	3.66	0.83	มาก
รวม	3.89	0.83	มาก

ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

ผลการวิจัยในตาราง 5 พบว่าผู้ให้ข้อมูลมีการยอมรับคอบทบาทของมหาวิทยาลัยในการเป็นที่พึ่งของชุมชนด้านการเกษตร ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมอยู่ในระดับมาก 4.01) เมื่อแยกรายละเอียดในแต่ละประเด็นของการยอมรับของผู้ให้ข้อมูลต่อ ชุมชนคอบทบาทของมหาวิทยาลัยในการเป็นที่พึ่งของชุมชนด้านการเกษตร ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม จากมากไปหาน้อยดังนี้ มหาวิทยาลัยมีนโยบายการส่งเสริมและสนับสนุนให้นักศึกษาและบุคลากร เข้าร่วมการสืบสาน และอนุรักษ์ประเพณีอันดีงามของท้องถิ่น เช่น การเข้าร่วมงานประเพณียี่เป็ง ลอยกระทง ปล่อยโคม กลองหลวง ประเพณีรดน้ำดำหัว แม่เทียนเข้าพรรษา เป็นต้น (ค่าเฉลี่ย 4.15)

มหาวิทยาลัยมีนโยบายการส่งเสริมและสนับสนุนให้นักศึกษาเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม และประพฤติตัวอยู่ภายใต้กรอบศีลธรรมอันดีไม่สร้างปัญหาต่อชุมชนโดยรอบ (ค่าเฉลี่ย 4.07) มหาวิทยาลัยมีนโยบายการส่งเสริมและสนับสนุนให้นักศึกษาและบุคลากรเข้าร่วมการสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นร่วมกับชุมชนโดยรอบ (ค่าเฉลี่ย 4.02) มหาวิทยาลัยจัดตั้งศูนย์ศิลปวัฒนธรรมซึ่งทำหน้าที่รับผิดชอบงานด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของชุมชน (ค่าเฉลี่ย 3.92) และมหาวิทยาลัยมีนโยบายส่งเสริมทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมด้วยเทคโนโลยีด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (ค่าเฉลี่ย 3.91) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาจากข้อมูล พบว่า ข้อมูลที่มีการกระจายมากที่สุด ได้แก่ มหาวิทยาลัยมีนโยบายส่งเสริมทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมด้วยเทคโนโลยีด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (S.D. = 0.86) สำหรับข้อมูลที่มีการกระจายน้อยที่สุด มหาวิทยาลัยมีนโยบายการส่งเสริมและสนับสนุนให้นักศึกษาและบุคลากรเข้าร่วมการสืบสาน และอนุรักษ์ประเพณีอันดีงามของท้องถิ่น เช่น การเข้าร่วมงานประเพณีแข่ง ลอยกระทง ปล่อยโคม กลองหลวง ประเพณีรดน้ำคำหัว แห่เทียนเข้าพรรษา เป็นต้น (S.D. = 0.62)

ตาราง 5 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของการยอมรับของชุมชนต่อบทบาทของมหาวิทยาลัยในการเป็นที่พึ่งของชุมชนด้านการเกษตร-ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

บทบาทในการเป็นที่พึ่งของชุมชน ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับการ ยอมรับ
1. มหาวิทยาลัยมีนโยบายการส่งเสริมและสนับสนุนให้นักศึกษาและบุคลากรเข้าร่วมการสืบสาน และอนุรักษ์ประเพณีอันดีงามของท้องถิ่น เช่น การเข้าร่วมงานประเพณีแข่ง ลอยกระทง ปล่อยโคม กลองหลวง ประเพณีรดน้ำคำหัว แห่เทียนเข้าพรรษา	4.15	0.62	มาก
2. มหาวิทยาลัยมีนโยบายการส่งเสริมและสนับสนุนให้นักศึกษาเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม และประพฤติตัวอยู่ภายใต้กรอบศีลธรรมอันดีไม่สร้างปัญหาต่อชุมชน	4.07	0.66	มาก

ตาราง 5(ต่อ)

บทบาทในการเป็นที่พึ่งของชุมชน ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับการ ยอมรับ
3. มหาวิทยาลัยมีนโยบายการส่งเสริมและสนับสนุนให้นักศึกษาและบุคลากรเข้าร่วมการสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นร่วมกับชุมชนโดยรอบ	4.02	0.66	มาก
4. มหาวิทยาลัยจัดตั้งศูนย์ศิลปวัฒนธรรมซึ่งทำหน้าที่รับผิดชอบงานด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของชุมชน	3.92	0.85	มาก
5. มหาวิทยาลัยมีนโยบายส่งเสริมทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมด้วยเทคโนโลยีด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ	3.91	0.86	มาก
รวม	4.01	0.73	มาก

ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม

ผลการวิจัยในตาราง 6 พบว่าผู้ให้ข้อมูลมีการยอมรับต่อบทบาทของมหาวิทยาลัยในการเป็นที่พึ่งของชุมชนด้านการเกษตร ด้านความรับผิดชอบต่อสังคมอยู่ในระดับมาก 3.97) เมื่อแยกรายละเอียดในแต่ละประเด็นของการยอมรับของผู้ให้ข้อมูลต่อ ชุมชนต่อบทบาทของมหาวิทยาลัยในการเป็นที่พึ่งของชุมชนด้านการเกษตร ด้านด้านความรับผิดชอบต่อสังคมจากมากไปหาน้อยดังนี้ มหาวิทยาลัยเป็นที่พึ่งของชุมชนและเป็นผู้นำของการเปลี่ยนแปลงสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ในทุกๆ ด้าน (ค่าเฉลี่ย 4.11) มหาวิทยาลัยมีการบริการวิชาการแก่สังคมด้วยองค์ความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ค่าเฉลี่ย 4.03) มหาวิทยาลัยมีนโยบายสร้างการเรียนรู้ (Learning) ให้เกิดขึ้นและสร้างองค์ความรู้ใหม่ให้แก่ชุมชน โดยเน้นความสำนึกรับผิดชอบต่อสังคม (ค่าเฉลี่ย 3.94) มหาวิทยาลัยมีการพัฒนาคนให้มีศักยภาพสร้างสรรค์สังคม และส่งเสริมการดำรงอยู่กับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ค่าเฉลี่ย 3.91) และมหาวิทยาลัยมีการพัฒนาศักยภาพการให้ความรู้และสร้างความเข้มแข็งต่อชุมชนในการแก้ปัญหาในชุมชนโดยใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียง (ค่าเฉลี่ย 3.88) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาจากข้อมูล พบว่า ข้อมูลที่มีการกระจายมากที่สุด ได้แก่มหาวิทยาลัยมีการบริการวิชาการแก่สังคมด้วยองค์ความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (S.D. = 0.90) สำหรับข้อมูลที่มีการกระจายน้อยที่สุด มหาวิทยาลัยเป็นที่พึงของชุมชนและเป็นผู้นำของการเปลี่ยนแปลงสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ในทุกๆ ด้าน (S.D. = 0.72)

ตาราง 6 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของการยอมรับของชุมชนต่อบทบาทของมหาวิทยาลัยในการเป็นที่พึ่งของชุมชนด้านการเกษตร-ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม

บทบาทในการเป็นที่พึ่งของชุมชน ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับการ ยอมรับ
1. มหาวิทยาลัยเป็นที่พึ่งของชุมชนและเป็นผู้นำของการเปลี่ยนแปลงสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ในทุกๆ ด้าน	4.11	0.72	มาก
2. มหาวิทยาลัยมีการบริการวิชาการแก่สังคมด้วยองค์ความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	4.03	0.90	มาก
3. มหาวิทยาลัยมีนโยบายสร้างการเรียนรู้ (Learning) ให้เกิดขึ้นและสร้างองค์ความรู้ใหม่ให้แก่ชุมชน โดยเน้นความสำนึกรับผิดชอบต่อสังคม	3.94	0.82	มาก
4. มหาวิทยาลัยมีการพัฒนาคนให้มีศักยภาพ สร้างสรรค์สังคม และส่งเสริมการดำรงอยู่ กับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	3.91	0.85	มาก
5. มหาวิทยาลัยมีการพัฒนาศักยภาพการให้ความรู้และสร้างความเข้มแข็งต่อชุมชนในการแก้ปัญหาในชุมชน โดยใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียง	3.88	0.86	มาก
รวม	3.97	0.83	มาก

สรุปภาพรวม

ผลการวิจัยในตาราง 7 พบว่าผู้ให้ข้อมูลมีการยอมรับต่อบทบาทของมหาวิทยาลัยในการเป็นที่พึ่งของชุมชนด้านการเกษตรอยู่ในระดับมาก (4.05) เมื่อแยกรายละเอียดในแต่ละประเด็นของการยอมรับของผู้ให้ข้อมูลต่อ ชุมชนต่อบทบาทของมหาวิทยาลัยในการเป็นที่พึ่งของชุมชนด้านการเกษตรจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านการเรียนการสอน (ค่าเฉลี่ย 4.05) ด้านงานวิจัย (ค่าเฉลี่ย 4.02) ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม (ค่าเฉลี่ย 4.01) ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม (ค่าเฉลี่ย 3.97) และด้านการให้บริการวิชาการแก่ชุมชน (ค่าเฉลี่ย 3.89) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาจากข้อมูล พบว่า ข้อมูลที่มีการกระจายมากที่สุด ได้แก่ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม และด้านการให้บริการวิชาการแก่ชุมชน (S.D. = 0.83) สำหรับข้อมูลที่มีการกระจายน้อยที่สุด ด้านการเรียนการสอน (S.D. = 0.64)

ตาราง 7 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของการยอมรับของชุมชนต่อบทบาทของมหาวิทยาลัยในการเป็นที่พึ่งของชุมชนด้านการเกษตร-ภาพรวม

บทบาทในการเป็นที่พึ่งของชุมชน ภาพรวม	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับการ ยอมรับ
1. ด้านการเรียนการสอน	4.05	0.64	มาก
2. ด้านงานวิจัย	4.02	0.76	มาก
3. ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม	4.01	0.73	มาก
4. ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม	3.97	0.83	มาก
5. ด้านการให้บริการวิชาการแก่ชุมชน	3.89	0.83	มาก
รวม	3.99	0.76	มาก

ตอนที่ 3 ปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ในการเป็นที่พึ่งของชุมชน ด้านการเกษตร

ผลการวิจัยในตาราง 8 พบว่าผู้ให้ข้อมูลระบุว่าปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับต่อบทบาทของมหาวิทยาลัยในการเป็นที่พึ่งของชุมชนด้านการเกษตรในภาพรวมว่าอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.98) เมื่อแยกรายละเอียดในแต่ละประเด็นของปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับต่อบทบาทของมหาวิทยาลัยในการเป็นที่พึ่งของชุมชนด้านการเกษตรจากมากไปหาน้อยดังนี้ ชื่อเสียงของมหาวิทยาลัย (ค่าเฉลี่ย 4.25) ประวัติความเป็นมาของมหาวิทยาลัยที่ก่อตั้งมามากกว่า 75 ปี (ค่าเฉลี่ย 4.22) ผลงานด้านองค์ความรู้ด้านการเกษตรที่เป็นที่ยอมรับทั้งในระดับชุมชน และระดับชาติ (ค่าเฉลี่ย 4.10) บุคลากรของมหาวิทยาลัยประกอบด้วยอาจารย์ นักวิชาการ เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถด้านการเกษตรเป็นที่ยอมรับของสังคม (ค่าเฉลี่ย 4.09) บัณฑิตของมหาวิทยาลัยมีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับว่าเป็นผู้มีความรู้ อดทน สู้งาน (ค่าเฉลี่ย 4.08) มีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชนด้านการเกษตร (ค่าเฉลี่ย 4.02) บัณฑิตของมหาวิทยาลัยเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ มีคุณธรรมและจริยธรรม พร้อมที่จะช่วยเหลือชุมชน และยังเป็นบัณฑิตที่พึงประสงค์ (ค่าเฉลี่ย 4.02) การให้ความร่วมมือกับชุมชนในการแสดงออกซึ่งการเข้าร่วมกิจกรรมทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมกับชุมชน (ค่าเฉลี่ย 3.95) การมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาให้กับชุมชนตลอดจนช่วยเหลืองานชุมชนต่างๆ (ค่าเฉลี่ย 3.94) มหาวิทยาลัยที่มีความรับผิดชอบขององค์กรต่อสังคม (ค่าเฉลี่ย 3.88) การมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาให้กับชุมชนตลอดจนช่วยเหลืองานชุมชนต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ (ค่าเฉลี่ย 3.86) บุคลากรของมหาวิทยาลัยมีส่วนร่วมในการเผยแพร่ความรู้และสร้างความเข้าใจ และเผยแพร่เทคโนโลยีผ่านสื่อวิทยุ และสื่อท้องถิ่น และส่งเสริมกิจกรรมชมรมอาสาพัฒนา และบำเพ็ญประโยชน์ของนักศึกษาให้มีกิจกรรมเพื่อตอบสนองสังคมและชุมชนรอบๆ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ 3.84 บุคลากรของมหาวิทยาลัยทำการวิจัยและพัฒนาต่อยอดร่วมกันกับชุมชนเพื่อแก้ปัญหาในชุมชน ปรับปรุงขบวนการผลิต เพิ่มมูลค่าสินค้าและผลิตภัณฑ์ (ค่าเฉลี่ย 3.82) และเป็นมหาวิทยาลัยที่เป็นผู้นำ ชี้นำเพื่อร่วมพัฒนาและแก้ไขปัญหามหาวิทยาลัย (ค่าเฉลี่ย 3.81) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาจากข้อมูล พบว่า ข้อมูลที่มีการกระจายมากที่สุด ได้แก่การมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาให้กับชุมชนตลอดจนช่วยเหลืองานชุมชนต่างๆ (S.D. = 0.93) สำหรับข้อมูลที่มีการกระจายน้อยที่สุด ชื่อเสียงของมหาวิทยาลัย (S.D. = 0.55)

ตาราง 8 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ในการเป็นที่พึ่งของชุมชน

ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับในการเป็นที่พึ่งของ ชุมชนด้านการเกษตร	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	เป็นปัจจัยที่ ส่งผล
1. ชื่อเสียงของมหาวิทยาลัย	4.25	0.55	มาก
2. ประวัติความเป็นมาของมหาวิทยาลัยที่ก่อตั้ง มามากกว่า 75 ปี	4.22	0.71	มาก
3. ผลงานด้านองค์ความรู้ด้านการเกษตรที่เป็นที่ ยอมรับทั้งในระดับชุมชน และระดับชาติ	4.10	0.78	มาก
4. บุคลากรของมหาวิทยาลัยประกอบด้วย อาจารย์ นักวิชาการ เป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถด้านการเกษตรเป็นที่ยอมรับ ของสังคม	4.09	0.62	มาก
5. บัณฑิตของมหาวิทยาลัยมีชื่อเสียงเป็นที่ ยอมรับว่าเป็นผู้มีความรู้ อดทน สู้งาน	4.08	0.82	มาก
6. มีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชน ด้านการเกษตร	4.02	0.80	มาก
7. บัณฑิตของมหาวิทยาลัยเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ มีคุณธรรมและจริยธรรม พร้อมที่ช่วยเหลือชุมชน และและเป็นบัณฑิต ที่พึงประสงค์	4.02	0.76	มาก
8. การให้ความร่วมมือกับชุมชนในการ แสดงออกซึ่งการเข้าร่วมกิจกรรมทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรมกับชุมชน	3.95	0.75	มาก
9. การมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาให้กับชุมชน ตลอดจนช่วยเหลืองานชุมชนต่างๆ	3.94	0.93	มาก
10. มหาวิทยาลัยที่มีความรับผิดชอบขององค์กร ต่อสังคม	3.88	0.80	มาก

ตาราง 8 (ต่อ)

ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับในการเป็นที่พึ่งของ ชุมชนด้านการเกษตร	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	เป็นปัจจัยที่ ส่งผล
11. การมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาให้กับชุมชน ตลอดจนช่วยเหลืองานชุมชนต่างๆ อย่าง สม่ำเสมอ	3.86	0.90	มาก
12. บุคลากรของมหาวิทยาลัยมีส่วนร่วมในการ เผยแพร่ความรู้และสร้างความเข้าใจ และ เผยแพร่เทคโนโลยีผ่านสื่อวิทยุ และสื่อ ท้องถิ่น	3.84	0.81	มาก
13. ส่งเสริมกิจกรรมชมรมอาสาพัฒนาและ บำเพ็ญประโยชน์ของนักศึกษาให้มีกิจกรรม เพื่อตอบสนองสังคมและชุมชนรอบๆ	3.84	0.74	มาก
14. บุคลากรของมหาวิทยาลัยทำการวิจัยและ พัฒนาต่อยอดร่วมกันกับชุมชน เพื่อแก้ปัญหา ในชุมชน ปรับปรุงกระบวนการผลิต เพิ่มมูลค่า สินค้าและผลิตภัณฑ์	3.82	0.79	มาก
15. เป็นมหาวิทยาลัยที่ป็นผู้นำ ชี้นำเพื่อร่วม พัฒนาและแก้ไขปัญหาชุมชน	3.81	0.85	มาก
รวม	3.98	0.77	มาก

ตอนที่ 4 ความคาดหวังและความต้องการของชุมชนต่อบทบาทของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ด้านการเกษตร

จากผลการวิจัยพบว่าผู้ให้ข้อมูลมีความคาดหวังและความต้องการของชุมชนต่อบทบาทของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ด้านการเกษตร แบ่งเป็น 5 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการจัดการเรียนการสอน

- ควรสอนการทำอาหาร ขนม ดอกไม้ประดิษฐ์ การทำปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพ ให้กับชุมชน
- มหาวิทยาลัยแม่โจ้มีอาจารย์ที่มีคุณภาพ ควรส่งเสริมความรู้ให้กับชุมชน
- ด้านการเรียนการสอนก็ดีมาก ทำให้นักศึกษาที่จบไปมีประสิทธิภาพกันทุกคน จบมาได้งานทำกันทุกคน
- อยากให้มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จัดฝึกอบรม ด้านการทำเกษตร และให้หน่วยงานออกไปดู พี่น้องในชุมชน ให้ความรู้กับพี่น้องเกษตรกร
- ควรจัดให้มีการเรียนในเรื่องที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้จริง
- ด้านการเรียนการสอน นักศึกษาเข้าใจเป็นอย่างดีและได้รับความรู้เป็นอย่างมาก
- ควรนำนักศึกษาออกทำการแนะนำ ส่งเสริมด้านวิชาการที่เรียนมาสู่ชุมชนโดยรอบอย่างต่อเนื่องเป็นประจำ
- ควรมุ่งเน้นด้านวิชาการที่เข้มแข็ง รวมถึงการฝึกปฏิบัติจริง และสามารถนำไปเผยแพร่และเป็นผู้แนะนำได้
- ชุมชนแม่โจ้ คาดหวังว่าจะได้รับความรู้ด้านการเกษตรจากมหาวิทยาลัยแม่โจ้

2. ด้านงานวิจัย

- ด้านวิจัยโรคพืช
- มีงานวิจัยที่ดีมาก
- ทำให้มหาวิทยาลัยมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันไปทั่วโลก ด้านงานวิจัยทุกด้าน
- อยากให้มหาวิทยาลัย ดังศูนย์บริการให้กับชุมชน วิจัยเกี่ยวกับโรคพืช
- ควรมีการวิจัยที่มาช่วยพัฒนาในชุมชนอย่างแท้จริง

- ด้านการวิจัย มหาวิทยาลัยมีจุดเด่นทางด้านงานวิจัยที่น่าสนใจอยู่แล้ว ควรดำเนินการต่อไป

- ควรให้มหาวิทยาลัย ทำการวิจัยพืชผักพื้นบ้านของชุมชน เพื่อขยายพันธุ์ และทำเป็นผลิตภัณฑ์ของชุมชน

- อาจารย์ของมหาวิทยาลัยควรออกมาทำการศึกษาวิจัยกับชุมชนโดยรอบ เนื่องจากใช้เงินน้อย แต่ผลประโยชน์ของชุมชนจะได้รับมืออยู่มากมาย

- ควรมุ่งเน้นถึงภูมิปัญญาท้องถิ่น ไม่ทอดทิ้งรากเหง้าความเป็นไทยหรือ กิจกรรมทางการเกษตร โดยเพิ่มการผสมผสานการนำพืช ขยะอินทรีย์ที่จะทิ้งมาก่อประโยชน์ เพื่อ ลดโลกร้อนและรักษาสิ่งแวดล้อม

- อยากเห็นมหาวิทยาลัยแม่โจ้ มีงานวิจัยตามแผนพัฒนาชุมชน ด้าน สาธารณะประโยชน์ ใน 5 - 10 ปี

3. ด้านการให้บริการวิชาการแก่ชุมชน

- ควรมีการอบรมให้กับกลุ่มแม่บ้านในชุมชนด้วย

- ดีมาก ทำให้นักศึกษาเข้าหาประชาชนมากยิ่งขึ้น และได้อยู่ร่วมกันแบบพี่น้องมากยิ่งขึ้นด้วย

- ควรมีการลงพื้นที่เพื่อให้เข้าถึงเกษตรกรจริงๆ (ในแปลงเพราะปลูกของ เกษตรกร)

- ควรร่วมจัดกิจกรรมกับชุมชน นำวิทยากร คณาจารย์ นักศึกษา เพื่อให้ ความรู้แก่ชุมชนอย่างจริงจัง

- ปัจจุบันมหาวิทยาลัยไม่นำความรู้จากบุคลากรออกสู่ชุมชนเลย ทั้งๆที่เป็นนโยบายของอธิการบดี มหาวิทยาลัยแม่โจ้

- ควรมีเจ้าหน้าที่ที่ประสานงานกับชุมชนเพื่อให้ความรู้ด้านงานวิจัย แก่คน ในชุมชน

4. ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

- นำศิลปะ 4 ภาค เข้าสู่ชุมชน

- มีส่วนร่วมน้อยครั้ง

- ทำให้ เด็กรุ่นใหม่ได้รู้จักประเพณีอันเก่าแก่ และสืบทอดประเพณีเดิมๆ ไม่ให้เลือนหายไปจากชุมชน

- ควรส่งเสริมให้มีการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมอย่างสม่ำเสมอ

5. ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม

- มีส่วนร่วมในชุมชนเวลาชุมชนมีงานหรือมีกิจกรรม
- อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง
- มหาวิทยาลัยกับชุมชนอยู่ร่วมกันได้และทำงานร่วมกันได้โดยมีอาจารย์ผู้ที่มีประสบการณ์ ร่วมทำโครงการในเทศบาลเมืองแม่โจ้ทำให้ชุมชนน่าอยู่มากยิ่งขึ้น
- อยากให้ช่วยพัฒนาและวิจัยในที่ดินของเกษตรกร (ในสถานที่จริง) ในด้านการเกษตร เทคโนโลยีใหม่ๆ มาเพื่อพัฒนาการเกษตร เช่น พันธุ์พืชใหม่ๆ ที่ทำให้ตลาดยอมรับในผลผลิตทางการเกษตร
- บุคลากรทุกสายจะต้องให้ความสนใจต่อชุมชนโดยรอบ เพราะชุมชนยังต้องการความช่วยเหลือจากมหาวิทยาลัย
- ควรมีการจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชนใกล้เคียงให้มากเท่าที่จะทำได้

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “บทบาทของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ในการเป็นที่พึ่งของชุมชนด้านการเกษตร” มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาการยอมรับของสังคมต่อบทบาทของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ในการเป็นที่พึ่งของชุมชนด้านการเกษตร
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ในการเป็นที่พึ่งของชุมชนด้านการเกษตร
3. เพื่อศึกษาความคาดหวังและความต้องการของชุมชนต่อบทบาทของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ด้านการเกษตร

ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยผู้นำชุมชน 1 คน และผู้ซึ่งประกอบอาชีพด้านการเกษตร 1 คน รวมหมู่บ้านละ 2 คน ซึ่งเป็นตัวแทนของหมู่บ้านในเขตอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ 5 ตำบล 51 หมู่บ้าน รวมทั้งสิ้น 102 คน สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และแบบสอบถามที่ผ่านการทดสอบความตรงในเนื้อหา (content validity) โดยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นจากแนวทางการตรวจสอบเอกสาร เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องและครอบคลุมเนื้อหาที่ต้องการศึกษา เพื่อแก้ไขปรับปรุงให้ถูกต้องและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น จากนั้นนำแบบสอบถามที่ผ่านการทดสอบความตรงในเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญไปทดสอบกับทดสอบกับเกษตรกรในจังหวัดเชียงใหม่ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 20 คน ผลการทดสอบได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.80 จากนั้น ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามดังกล่าวไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง และนำข้อมูลที่ได้มารวบรวม ตรวจสอบความสมบูรณ์ ถอดรหัสและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (SPSS) ซึ่งได้ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

จากผลการวิจัยเรื่อง “บทบาทของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ในการเป็นที่พึ่งของชุมชนด้านการเกษตร” ผลการวิจัย พบว่าผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 57 คน (ร้อยละ 55.90) รองลงมาเป็นเพศหญิง มีจำนวน 45 คน (ร้อยละ 44.10) ส่วนใหญ่มีอายุมากกว่า 50 ปี จำนวน 46 คน (ร้อยละ 45.10) ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า จำนวน 43 คน

(ร้อยละ 42.2) ซึ่งส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตร จำนวน 38 คน (ร้อยละ 37.30) และส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยอยู่ระหว่าง 10,001 – 15,000 บาท จำนวน 45 คน

จากผลการวิจัยพบว่า ชุมชนมีการยอมรับต่อบทบาทของมหาวิทยาลัยในการเป็นที่พึ่งของชุมชนด้านการเกษตรอยู่ในระดับมาก เมื่อแยกรายละเอียดในแต่ละประเด็นของการยอมรับของผู้ให้ข้อมูลต่อ ชุมชนต่อบทบาทของมหาวิทยาลัยในการเป็นที่พึ่งของชุมชนด้านการเกษตรจากมากไปหาน้อย กล่าวคือ ด้านการเรียนการสอน ด้านงานวิจัย ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม และด้านการให้บริการวิชาการแก่ชุมชน (ค่าเฉลี่ย 3.89) ตามลำดับ

ทั้งนี้เมื่อแยกรายละเอียดการยอมรับของชุมชนที่มีต่อบทบาทของมหาวิทยาลัยในการเป็นที่พึ่งของชุมชนด้านการเกษตรในด้านการจัดการเรียนการสอน จากผลการวิจัย พบว่าชุมชนมีการยอมรับต่อบทบาทของมหาวิทยาลัยในการเป็นที่พึ่งของชุมชนด้านการเกษตร ด้านการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.05) เมื่อแยกรายละเอียดในแต่ละประเด็นของการยอมรับของผู้ให้ข้อมูลต่อ ชุมชนต่อบทบาทของมหาวิทยาลัยในการเป็นที่พึ่งของชุมชนด้านการเกษตรด้านการจัดการเรียนการสอน จากมากไปหาน้อยดังนี้ มหาวิทยาลัยแม่โจ้มีอาจารย์และนักวิชาการที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญด้านการเกษตรเป็นที่ยอมรับและเชื่อถือในความสามารถ มหาวิทยาลัยแม่โจ้มีหลักสูตรที่ได้รับการยอมรับด้านสาขาวิชาการเกษตร สร้างความเชื่อมั่นว่าบุตรหลานเมื่อเข้าศึกษาต่อและเมื่อจบการศึกษาจะสามารถประกอบอาชีพ และเป็นกำลังที่สำคัญของครอบครัว ชุมชน และประเทศชาติ มหาวิทยาลัยมีกระบวนการในการจัดการเรียนการสอนที่มีการบูรณาการร่วมกับชุมชน โดยให้นักศึกษาฝึกปฏิบัติงานจริงร่วมกับชุมชน ซึ่งเป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีร่วมกัน ระหว่างชุมชนกับมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้มีหลักสูตรการเรียนการสอนในสาขาวิชาการเกษตรที่ชุมชนยอมรับ โดยส่งเสริมให้บุตรหลานเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาในสถาบันแห่งนี้ และมหาวิทยาลัยมีการรับฟังความคิดเห็นจากชุมชนโดยรอบและนำข้อเสนอแนะที่ได้มาปรับปรุง มาพัฒนาการจัดการเรียนการสอน และการใช้ชีวิตร่วมกัน กับชุมชนโดยรอบอย่างมีความสุข ตามลำดับ

ด้านงานวิจัย ผลการวิจัยพบว่าชุมชนมีการยอมรับต่อบทบาทของมหาวิทยาลัยในการเป็นที่พึ่งของชุมชนด้านการเกษตรในด้านงานวิจัยอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.02) เมื่อแยกรายละเอียดในแต่ละประเด็นของการยอมรับของชุมชนต่อบทบาทของมหาวิทยาลัยในการเป็นที่พึ่งของชุมชนด้านการเกษตร ด้านงานวิจัยจากมากไปหาน้อยดังนี้ มหาวิทยาลัยมีอาจารย์และนักวิชาการที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในการทำวิจัย และนวัตกรรมด้านการเกษตร ซึ่งได้รับการยอมรับจากชุมชน และหน่วยงานภายนอก มหาวิทยาลัยมีการวิจัยเพื่อพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านการเกษตร มหาวิทยาลัยมีงานวิจัย โดยส่งเสริมให้อาจารย์ นักวิชาการ

บุคลากรทำวิจัย เน้นการแสวงหาองค์ความรู้ด้านการเกษตร และเผยแพร่ให้กับชุมชนโดยรอบ เพื่อสร้างอาชีพ ตลอดจนส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีของคนในชุมชน มหาวิทยาลัยมีการเผยแพร่องค์ความรู้ นวัตกรรมด้านการเกษตร ที่ได้จากการวิจัย ให้กับชุมชน เพื่อนำไปใช้ประโยชน์อย่างต่อเนื่อง และมหาวิทยาลัยมีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานภายใน ทั้งภาครัฐ/เอกชน/ชุมชน/ผู้ประกอบการ ในการจัดทำวิจัย และเผยแพร่องค์ความรู้ด้านการเกษตรต่อชุมชน และสังคม มีค่าเฉลี่ยตามลำดับ

ด้านการให้บริการวิชาการแก่ชุมชน ผลการวิจัยพบว่าการยอมรับของชุมชนที่มีต่อบทบาทของมหาวิทยาลัยในการเป็นที่พึ่งของชุมชนด้านการเกษตร ด้านการให้บริการวิชาการแก่ชุมชน พบว่าชุมชนมีการยอมรับอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.05) เมื่อแยกรายละเอียดในแต่ละประเด็นของการยอมรับของชุมชนต่อบทบาทของมหาวิทยาลัยในการเป็นที่พึ่งของชุมชนด้านการเกษตร ด้านการให้บริการวิชาการแก่ชุมชนจากมากไปหาน้อยดังนี้ มหาวิทยาลัยมีฐานเรียนรู้ด้านการเกษตรเป็นที่ยอมรับ และเชื่อถือในคุณภาพการให้บริการข้อมูลแก่เกษตรกร และผู้ที่สนใจ มหาวิทยาลัยส่งเสริมให้อาจารย์ นักวิชาการ บุคลากรจัดทำโครงการให้บริการวิชาการแก่ชุมชน โดยให้ความรู้ด้านการเกษตร และให้ผู้เข้าร่วมอบรมนำความรู้ที่ได้มาต่อยอดในการประกอบอาชีพ เพื่อสร้างรายได้ให้กับครอบครัวและชุมชนต่อไป มหาวิทยาลัยมีการสร้างและสนับสนุนเครือข่ายความร่วมมือในการถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยีด้านการเกษตร แก่เกษตรกรและผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างสม่ำเสมอตามความเชี่ยวชาญของมหาวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยมีคลินิกพืชซึ่งให้บริการปรึกษาด้านเทคโนโลยีและบริการข้อมูล ผลงานวิจัยและนวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร ตลอดจนภูมิปัญญาท้องถิ่น ต่อชุมชนโดยรอบ ตามลำดับ

ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ผลการวิจัยพบว่าการยอมรับของชุมชนที่มีต่อบทบาทของมหาวิทยาลัยในการเป็นที่พึ่งของชุมชนด้านการเกษตร ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม พบว่าชุมชนมีการยอมรับในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.01) เมื่อแยกรายละเอียดในแต่ละประเด็นของการยอมรับของชุมชนต่อบทบาทของมหาวิทยาลัยในการเป็นที่พึ่งของชุมชนด้านการเกษตร ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมจากมากไปหาน้อยดังนี้ มหาวิทยาลัยมีนโยบายการส่งเสริมและสนับสนุนให้นักศึกษาและบุคลากรเข้าร่วมการสืบสาน และอนุรักษ์ประเพณีอันดีงามของท้องถิ่น เช่น การเข้าร่วมงานประเพณียี่เป็ง ลอยกระทง ปล่อยโคม กลองหลวง ประเพณีรดน้ำดำหัว แห่เทียนเข้าพรรษา เป็นต้น มหาวิทยาลัยมีนโยบายการส่งเสริมและสนับสนุนให้นักศึกษาเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม และประพฤติตัวอย่างได้กรอบศีลธรรมอันดีไม่สร้างปัญหาต่อชุมชนโดยรอบ มหาวิทยาลัยมีนโยบายการส่งเสริมและสนับสนุนให้นักศึกษาและบุคลากรเข้าร่วมการสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นร่วมกับชุมชนโดยรอบ มหาวิทยาลัยจัดตั้งศูนย์ศิลปวัฒนธรรมซึ่งทำหน้าที่

รับผิดชอบงานด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของชุมชน และมหาวิทยาลัยมีนโยบายส่งเสริมทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมด้วยเทคโนโลยีด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ตามลำดับ

ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ผลการวิจัยพบว่าการยอมรับของชุมชนที่มีต่อคอบทบาทของมหาวิทยาลัยในการเป็นที่พึ่งของชุมชนด้านการเกษตร ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม พบว่าชุมชนมีการยอมรับอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.97) เมื่อแยกรายละเอียดในแต่ละประเด็นของการยอมรับของชุมชนคอบทบาทของมหาวิทยาลัยในการเป็นที่พึ่งของชุมชนด้านการเกษตร ด้านความรับผิดชอบต่อสังคมจากมากไปหาน้อยดังนี้ มหาวิทยาลัยเป็นที่พึ่งของชุมชนและเป็นผู้นำของการเปลี่ยนแปลงสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ในทุกๆ ด้าน มหาวิทยาลัยมีการบริการวิชาการแก่สังคม ด้วยองค์ความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มหาวิทยาลัยมีนโยบายสร้างการเรียนรู้ (Learning) ให้เกิดขึ้นและสร้างองค์ความรู้ใหม่ให้แก่ชุมชน โดยเน้นความสำคัญรับผิดชอบต่อสังคม มหาวิทยาลัยมีการพัฒนาคนให้มีศักยภาพสร้างสรรค์สังคม และส่งเสริมการดำรงคอบุญกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และมหาวิทยาลัยมีการพัฒนาศักยภาพการให้ความรู้และสร้างความเข้มแข็งต่อชุมชนในการแก้ปัญหาในชุมชนโดยใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงตามลำดับ

สำหรับปัจจัยที่มีผลคอบทบาทของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ในการเป็นที่พึ่งของชุมชนด้านการเกษตร จากผลการวิจัยพบว่าปัจจัยที่มีผลคอบทบาทของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ในการเป็นที่พึ่งของชุมชนด้านการเกษตรในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.98) เมื่อแยกรายละเอียดในแต่ละประเด็นของปัจจัยที่มีผลคอบการยอมรับคอบทบาทของมหาวิทยาลัยในการเป็นที่พึ่งของชุมชนด้านการเกษตรจากมากไปหาน้อยดังนี้ ชื่อเสียงของมหาวิทยาลัย ประวัติความเป็นมาของมหาวิทยาลัยที่ก่อตั้งมามากกว่า 75 ปี ผลงานด้านองค์ความรู้ด้านการเกษตรที่เป็นที่ยอมรับทั้งในระดับชุมชน และระดับชาติ บุคลากรของมหาวิทยาลัยประกอบด้วยอาจารย์ นักวิชาการ เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถด้านการเกษตรที่เป็นที่ยอมรับของสังคม บัณฑิตของมหาวิทยาลัยมีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับว่าเป็นผู้มีความรู้ อดทน สู้งาน มีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชนด้านการเกษตร บัณฑิตของมหาวิทยาลัยเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ มีคุณธรรมและจริยธรรม พร้อมทั้งช่วยเหลือชุมชน และและเป็นบัณฑิตที่พึงประสงค์ การให้ความร่วมมือกับชุมชนในการแสดงออกซึ่งการเข้าร่วมกิจกรรมทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมกับชุมชน การมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาให้กับชุมชน ตลอดจนช่วยเหลืองานชุมชนต่างๆ มหาวิทยาลัยที่มีความรับผิดชอบต่อองค์กรคอบสังคม การมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาให้กับชุมชน ตลอดจนช่วยเหลืองานชุมชนต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ บุคลากรของมหาวิทยาลัยมีส่วนร่วมในการเผยแพร่ความรู้และสร้างความเข้าใจ และเผยแพร่เทคโนโลยีผ่านสื่อวิทยุ และสื่อท้องถิ่น และส่งเสริมกิจกรรมชมรมอาสาพัฒนาและบำเพ็ญประโยชน์ของนักศึกษา ให้มีกิจกรรมเพื่อคอบสนองสังคมและชุมชนรอบๆ บุคลากรของมหาวิทยาลัยทำการวิจัยและพัฒนา

ค้อยอดร่วมกันกับชุมชน เพื่อแก้ปัญหาในชุมชน ปรับปรุงขบวนการผลิต เพิ่มมูลค่าสินค้าและผลิตภัณฑ์ และเป็นมหาวิทยาลัยที่เป็นผู้นำ ชี้นะเพื่อร่วมพัฒนาและแก้ไขปัญหาชุมชน ตามลำดับ

สำหรับความคาดหวังและความต้องการของชุมชนต่อบทบาทของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ จากผลการวิจัยพบว่าชุมชนมีความต้องการและความคาดหวังต่อบทบาทของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ในแต่ละด้านดังนี้

ด้านการจัดการเรียนการสอน ชุมชนมีความคาดหวังและความต้องการต่อบทบาทของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ โดยคาดหวังว่าจะได้รับความรู้ด้านการเกษตรจากมหาวิทยาลัยแม่โจ้ เนื่องจากมีความเห็นว่ามหาวิทยาลัยแม่โจ้มีอาจารย์ที่มีคุณภาพ ดังนั้นควรส่งเสริมความรู้ให้กับชุมชนในการจัดฝึกอบรม ด้านการทำเกษตร และให้มีหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการออกเยี่ยมและให้ความรู้แก่เกษตรกรและชุมชน อีกทั้งควรจัดกิจกรรมที่จัดให้นักศึกษาออกเยี่ยมและให้คำแนะนำด้านการเกษตร ส่งเสริมด้านวิชาการที่เรียนมาสู่ชุมชน โดยรอบอย่างเป็นต่อเนื่องเป็นประจำ นอกจากนี้ควรมีการดำเนินการส่งเสริมด้านอาชีพและองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับด้านการเกษตร เช่น ด้านการสอนการทำอาหาร ขนม ดอกไม้ประดิษฐ์ การทำปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพ ให้กับชุมชน

- ด้านงานวิจัย ชุมชนมีความคาดหวังและความต้องการต่อบทบาทของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ด้านการวิจัย ซึ่งมีความเห็นว่ามหาวิทยาลัยมีจุดเด่นทางด้านงานวิจัยที่น่าสนใจอยู่แล้ว ทั้งนี้อาจารย์ นักวิชาการ บุคลากร รวมถึงนักศึกษามหาวิทยาลัยแม่โจ้ควรจะมีการดำเนินการด้านงานวิจัยรวมชุมชนอย่างแท้จริง โดยมีการดำเนินการให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาชุมชน ด้านสาธารณะประโยชน์กับชุมชนร่วมกัน โดยอาจมีการจัดตั้งศูนย์บริการวิจัยเกี่ยวกับโรคพืช มีการทำการวิจัยเกี่ยวกับพืชผักพื้นบ้านของชุมชน เพื่อขยายพันธุ์และทำเป็นผลิตภัณฑ์ของชุมชน และควรมุ่งเน้นการทำการวิจัยที่มีความเชื่อมโยงกับภูมิปัญญาท้องถิ่น รากเหง้าความเป็นไทย หรือกิจกรรมทางการเกษตร และมีการทำวิจัยเกี่ยวกับการผสมผสานการนำพืช ขยะอินทรีย์มาก่อให้เกิดประโยชน์ เพื่อลดโลกร้อนและรักษาสิ่งแวดล้อม

ด้านการให้บริการวิชาการแก่ชุมชน ชุมชนมีความคาดหวังและความต้องการต่อบทบาทของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ โดยความหวังว่ามหาวิทยาลัยจะมีการดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรมในการจัดกิจกรรมร่วมกันระหว่างอาจารย์ นักวิชาการ บุคลากร รวมถึงนักศึกษาออกในการให้ความช่วยเหลือด้านการบริการวิชาการแก่ชุมชน อย่างแท้จริง เพื่อสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับชุมชน และเป็นการช่วยเหลือซึ่งกันและกันระหว่างมหาวิทยาลัยกับชุมชน โดยรอบ นอกจากนี้ควรมีการส่งเสริมอาชีพให้กับกลุ่มแม่บ้านและเกษตรกร โดยการอบรมให้ความรู้ เพื่อให้ชุมชนสามารถนำไปต่อยอดสร้างมูลค่าและสร้างรายได้ให้กับครอบครัวและสังคมต่อไป

ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ชุมชนมีความคาดหวังและความต้องการต่อบทบาทของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ โดยชุมชนมีความเห็นว่าปัจจุบันมหาวิทยาลัยก็มีการดำเนินการด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมร่วมกับชุมชนอย่างมาก เช่น การเข้าร่วมประเพณีต่างๆ อาทิ ลอยกระทง รดน้ำดำหัวผู้สูงอายุ การถวายเทียนเข้าพรรษา แต่อย่างไรก็ตามยังมีบางกิจกรรมที่เป็นประเพณีเก่าแก่ของชุมชน รวมถึงประเพณีและศิลปะพื้นบ้านทั้ง 4 ภาค ซึ่งมหาวิทยาลัยควรให้ความสำคัญและเข้าร่วมตลอดจนหาวิธีการในการอนุรักษ์และรักษาสิ่งต่างๆ เหล่านี้ให้คงอยู่กับชุมชนตลอดไป

ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ชุมชนมีความคาดหวังและความต้องการต่อบทบาทของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ โดยชุมชนมีความคาดหวังให้มหาวิทยาลัยและบุคลากรของมหาวิทยาลัยทุกคนมีส่วนช่วยในการสร้างและพัฒนาชุมชนร่วมกัน เพื่อให้เป็นชุมชนน่าอยู่มากยิ่งขึ้นในทุกๆ ด้าน มิใช่เพียงด้านการเกษตรด้านเดียว

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง บทบาทของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ในการเป็นที่พึ่งของชุมชนด้านการเกษตร สามารถอภิปรายผลโดยจำแนกตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ได้กำหนดไว้ ดังนี้

ผลการวิจัยพบว่า ชุมชนมีการยอมรับต่อบทบาทของมหาวิทยาลัยแม่โจ้การเป็นที่พึ่งของชุมชนด้านการเกษตรอยู่ในระดับมาก ทั้ง 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการเรียนการสอน ด้านงานวิจัย ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม และด้านการให้บริการวิชาการแก่ชุมชน

ด้านการเรียนการสอนจากผลการวิจัย พบว่าชุมชนมีการยอมรับต่อบทบาทของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ในการเป็นที่พึ่งของชุมชนด้านการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก โดยมีการยอมรับว่ามหาวิทยาลัยแม่โจ้มีอาจารย์และนักวิชาการที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญด้านการเกษตรเป็นที่ยอมรับและเชื่อถือในความสามารถ นอกจากนี้ยังมีหลักสูตรที่ได้รับการยอมรับด้านสาขาวิชาการเกษตรที่ชุมชนยอมรับ โดยส่งเสริมให้บุตรหลานเข้าศึกษาต่อ โดยมีความเชื่อมั่นว่าเมื่อบุตรหลานเข้าศึกษาต่อจบการศึกษาจะสามารถประกอบอาชีพ และเป็นกำลังที่สำคัญของครอบครัว ชุมชน และประเทศชาติ อีกทั้งมหาวิทยาลัยยังมีกระบวนการในการจัดการเรียนการสอนที่มีการบูรณาการร่วมกับชุมชน โดยให้นักศึกษาฝึกปฏิบัติงานจริงร่วมกับชุมชน ซึ่งเป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีร่วมกัน ระหว่างชุมชนกับมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้ และยังมีการยอมรับพึ่งพาเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียรอบๆ มหาวิทยาลัย โดยการยอมรับพึ่งพาเห็นจากชุมชน

โดยรอบและนำข้อเสนอแนะที่ได้มาปรับปรุง มาพัฒนาการจัดการเรียนการสอน และการใช้ชีวิต ร่วมกัน กับชุมชนโดยรอบอย่างมีความสุข

ด้านงานวิจัย ผลการวิจัยพบว่าชุมชนมีการยอมรับต่อบทบาทของมหาวิทยาลัย แม่โจ้ในการเป็นที่พึ่งของชุมชนด้านงานวิจัยอยู่ในระดับมาก โดยยอมรับว่ามหาวิทยาลัยแม่โจ้ เป็น สถานที่ที่มีอาจารย์และนักวิชาการที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในการทำวิจัย และนวัตกรรมด้านการ เกษตร มีผลงานวิจัยที่พัฒนาต่อยอดองค์ความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านการเกษตร โดย มหาวิทยาลัยมีนโยบายในการส่งเสริมให้อาจารย์ นักวิชาการ บุคลากรทำวิจัย เน้นการแสวงหาองค์ ความรู้ด้านการเกษตร และเผยแพร่ให้กับชุมชนโดยรอบ เพื่อสร้างอาชีพ ตลอดจนส่งเสริมคุณภาพ ชีวิตที่ดีของคนในชุมชน นอกจากนี้ยังมีการเผยแพร่องค์ความรู้ นวัตกรรมด้านการเกษตรที่ได้จาก การวิจัยให้กับชุมชน เพื่อนำไปใช้ประโยชน์อย่างต่อเนื่อง มีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับ หน่วยงานภายใน ทั้งภาครัฐ/เอกชน/ชุมชน/ผู้ประกอบการ ในการจัดทำวิจัย และเผยแพร่องค์ความรู้ ด้านการเกษตรต่อชุมชน และสังคม เพื่อให้ชุมชนนำองค์ความรู้ที่ได้รับเป็นประโยชน์ต่อการ ประกอบอาชีพและสร้างมูลค่าและอาชีพให้กับครอบครัวและสังคมต่อไป

ด้านการให้บริการวิชาการแก่ชุมชน ผลการวิจัยพบว่า การยอมรับของชุมชนที่มีต่อ บทบาทของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ในการเป็นที่พึ่งของชุมชนด้านการให้บริการวิชาการแก่ชุมชน พบว่าชุมชนมีการยอมรับอยู่ในระดับมาก โดยมีการยอมรับและเชื่อถือในคุณภาพการให้บริการ ข้อมูลด้านการเกษตร โดยเฉพาะอย่างยิ่งฐานเรียนรู้ด้านการเกษตรของมหาวิทยาลัยซึ่งเป็นแหล่ง เรียนรู้ที่ได้รับการยอมรับ และเชื่อถือในต่อเกษตรกร และผู้ที่สนใจ เข้ามาศึกษาหาความรู้อย่างมาก และยังมีคลินิกพืชซึ่งให้บริการปรึกษาด้านเทคโนโลยีและบริการข้อมูล ผลงานวิจัยและนวัตกรรมที่ เกี่ยวข้องกับการเกษตร ตลอดจนภูมิปัญญาท้องถิ่น ต่อชุมชนโดยรอบ อีกทั้งมหาวิทยาลัยยังได้ ส่งเสริมให้อาจารย์ นักวิชาการ บุคลากรจัดทำโครงการให้บริการวิชาการแก่ชุมชน โดยให้ เพื่อและ ให้ผู้เข้าร่วมอบรมนำความรู้ที่ได้มาต่อยอด เพื่อประกอบอาชีพและสร้างรายได้ให้กับครอบครัวและ ชุมชน นอกจากนี้ยังมีการสร้างและสนับสนุนเครือข่ายความร่วมมือในการถ่ายทอดองค์ความรู้และ เทคโนโลยีด้านการเกษตร แก่เกษตรกรและผู้สนใจอย่างสม่ำเสมอตามความเชี่ยวชาญของ มหาวิทยาลัย

ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ผลการวิจัยพบว่า การยอมรับของชุมชนที่มีต่อ บทบาทของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ในการเป็นที่พึ่งของชุมชนด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม พบว่า ชุมชนมีการยอมรับในระดับมาก โดยมีการยอมรับว่ามหาวิทยาลัยมีนโยบายการส่งเสริมและ สนับสนุนให้นักศึกษาและบุคลากรเข้าร่วมการสืบสาน และอนุรักษ์ประเพณีอันดีงามของท้องถิ่น เช่น การเข้าร่วมงานประเพณีขึ้นปี๋ ลอยกระทง ปล่อยโคม กลองหลวง ประเพณีรดน้ำดำหัว

แห่งเทียนเข้าพรรษา เป็นต้น มีนโยบายการส่งเสริมและสนับสนุนให้นักศึกษาเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม และประพฤติตัวอยู่ภายใต้กรอบศีลธรรมอันดีไม่สร้างปัญหาต่อชุมชนโดยรอบ และยังมี การส่งเสริมและสนับสนุนให้นักศึกษาและบุคลากรเข้าร่วมการสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นร่วมกับ ชุมชนโดยรอบ มีการจัดตั้งศูนย์ศิลปวัฒนธรรมซึ่งทำหน้าที่รับผิดชอบงานด้านทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรมของชุมชน และมหาวิทยาลัยมีนโยบายส่งเสริมทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมด้วย เทคโนโลยีด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ อีกทางหนึ่งด้วย

ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ผลการวิจัยพบว่าการยอมรับของชุมชนที่มีต่อค่อ บบาทของมหาวิทยาลัยในการเป็นที่พึ่งของชุมชนด้านความรับผิดชอบต่อสังคม พบว่าชุมชนมี การยอมรับอยู่ในระดับมาก โดยมีการยอมรับว่ามหาวิทยาลัยเป็นที่พึ่งของชุมชนและเป็นผู้นำของ การเปลี่ยนแปลงสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ในทุกๆ ด้าน ทั้งการบริการวิชาการแก่สังคมด้วยองค์ความรู้ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร การสร้างการเรียนรู้ (Learning) ให้เกิดขึ้นและสร้างองค์ ความรู้ใหม่ให้แก่ชุมชน โดยเน้นความสำนึกรับผิดชอบต่อสังคม มีการพัฒนาคนให้มีศักยภาพ สร้างสรรค์สังคม และส่งเสริมการดำรงอยู่กับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนมีการพัฒนา ศักยภาพการให้ความรู้และสร้างความเข้มแข็งต่อชุมชนในการแก้ปัญหาในชุมชนโดยใช้หลัก เศรษฐกิจพอเพียงเข้ามาใช้ในการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วย

โดยการดำเนินการต่างๆ ที่กล่าวมานี้เป็นการดำเนินการด้านต่างๆ ของ มหาวิทยาลัยที่มีประสิทธิภาพ และเป็นสร้างการยอมรับจากชุมชนอย่างแท้จริง ทำให้มหาวิทยาลัย สามารถอยู่ร่วมกับกับสังคมได้อย่างเป็นสุข ทั้งนี้การดำเนินการดังกล่าวสอดคล้องกับ วรรณคดี พุทธโษษา (2554) กล่าวว่า การสร้างความจริงใจและสร้างความไว้วางใจเชื่อใจเป็นสิ่งที่หน่วยงาน ต่างๆ จะต้องคำนึงถึงเพราะจะช่วยกระตุ้นและทำให้ชุมชนเต็มใจที่จะร่วมดำเนินงาน การมี หน่วยงานสนับสนุนที่เข้มแข็งจะได้รับความไว้วางใจจะทำให้การพัฒนาชุมชนเป็นไปอย่างราบรื่น รวดเร็ว การเข้าไปทำงานร่วมกับชุมชนจะต้องสร้างการยอมรับให้ได้ว่าหน่วยงานภาครัฐและชุมชน เป็นพวกพ้องเป็นพี่เป็นน้องที่จะมาร่วมกันทำงานเพื่อพัฒนาชุมชน ไม่ได้เข้าไปเพื่อหาผลประโยชน์ ไม่ว่าจะเป็นผลประโยชน์ทางการเมือง ผลประโยชน์ทางตำแหน่งหน้าที่ หรือผลประโยชน์ทาง วิชาการ การให้ความกันเอง ไม่มีพิธีรีตอง หรือยึดพิธีการมากนักเป็นเรื่องสำคัญที่จะทำให้ชุมชน เกิดการยอมรับ ทั้งนี้จะต้องเป็นไปโดยธรรมชาติ ไม่แสแสสร้าง นอกจากนี้ ความต่อเนื่องของการ ดำเนินงานเป็นที่สำคัญ เพราะไม่มีชุมชนใดที่จะเข้มแข็งยั่งยืนได้ในระยะเวลาสั้น ๆ อย่างไรก็ตาม เป็นเรื่องยากที่จะดำเนินการในด้านต่างๆ ให้เป็นไปต่อเนื่องได้ เนื่องจากมีปัจจัยและองค์ประกอบ หลายอย่างที่หน่วยงานภาครัฐต่างต้องประสบและรับทราบกันดี เช่น งบประมาณ ฯลฯ หากไม่ สามารถส่งต่อการดำเนินงานได้

อีกทั้งยังสอดคล้องกับบทความ “มหาวิทยาลัยกับการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น” (บาว นาค, ระบบออนไลน์) กล่าวไว้ว่า มหาวิทยาลัยเป็นสถาบันการศึกษาที่เป็นหลักในการผลิตบัณฑิตสู่สังคม ซึ่งส่วนใหญ่เน้นเรื่องการตอบสนองตลาดแรงงานหรือผลิตเพื่อป้อนเข้าสู่ระบบงานที่หลากหลาย เพื่อความเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจและการพัฒนาประเทศเป็นหลัก มหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ในต่างจังหวัดส่วนใหญ่จะเป็นมหาวิทยาลัยซึ่งถือว่าเป็นสถาบันการศึกษาเพื่อชุมชนท้องถิ่นมีประมาณ 41 แห่งทั่วประเทศได้มีการเปิดการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษา ปริญญาตรี ปริญญาโท และบางแห่งได้เปิดในระดับปริญญาเอก ภารกิจหน้าที่สำคัญของมหาวิทยาลัยทั่วประเทศส่วนใหญ่แล้วปรัชญาการศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นเป็นหลัก และบางแห่งมีศักยภาพในการพัฒนางานวิชาการ งานวิจัยที่เกี่ยวกับชุมชนท้องถิ่นและกระบวนการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนท้องถิ่น และได้มีองค์กรภายในมหาวิทยาลัยเพื่อพัฒนาชุมชนท้องถิ่น

การที่มหาวิทยาลัยทั่วประเทศได้มีการจัดการศึกษาและผลิตบุคลากรด้านการศึกษาหรือบัณฑิตในอดีตที่ผ่านมา งานวิจัยที่เป็นผลผลิตของมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่แล้ว ไม่ค่อยได้นำมาใช้ประโยชน์กับชุมชน เพราะส่วนใหญ่งานวิจัยหรือวิทยานิพนธ์ที่นักศึกษาได้ทำการศึกษาวิจัยนั้นทำไปตามหลักสูตรของมหาวิทยาลัยที่กำหนดไว้เท่านั้น ไม่ได้ตอบสนองความต้องการของชุมชนท้องถิ่นอย่างแท้จริง

ทำอย่างไรที่จะให้มหาวิทยาลัยหรือมหาวิทยาลัยต่างๆ ได้มีการให้ความสำคัญกับชุมชนท้องถิ่นและมีการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนท้องถิ่นผ่านกระบวนการเรียนรู้ร่วมกับชุมชน โดยเน้นการเข้าไปร่วมเรียนรู้กับชุมชนและการทำวิจัยร่วมกับชุมชนโดยที่ไม่ได้เป็นโจทย์วิจัยหรือหัวข้อวิจัยที่ทางมหาวิทยาลัยหรือนักศึกษาเป็นผู้คิด โจทย์หรือหัวข้อวิจัยเอง แต่มีกระบวนการผ่านการตัดสินใจร่วมหรือศึกษาปัญหาร่วมกับชุมชน เพื่อได้ปัญหาการวิจัยร่วมกับชุมชน เพราะว่าบริบทชุมชนแต่ละพื้นที่มีความแตกต่างกันทั้งทางด้านวัฒนธรรม ทนุชุมชน ทรัพยากรและความหลากหลายทางด้านชาติพันธุ์เป็นต้น ถ้าทำได้อย่างนี้งานวิจัยหรือวิทยานิพนธ์ก็จะมีประโยชน์ต่อชุมชนท้องถิ่นอย่างแท้จริง

นอกจากนั้นกระบวนการสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานราชการ องค์กรท้องถิ่น หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อศึกษาและบูรณาการหัวข้อวิจัยร่วมกับเพื่อแก้ไขปัญหาชุมชน หรือเพื่อสรุปบทเรียน การค้นหาศักยภาพของชุมชนเพื่อให้มีแนวทางการพัฒนาเป็นไปในทิศทางเดียวกัน เช่น ประเด็นเกี่ยวกับกระบวนการทำแผนแม่บทชุมชนระดับตำบลและหนุนเสริมเรื่องความรู้ในกระบวนการทำแผน การพัฒนาเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับความต้องการของชุมชน ระบบสุขภาพชุมชน ระบบการสื่อสารชุมชน การส่งเสริมความเข้มแข็งขององค์กรท้องถิ่น สิทธิชุมชน เป็นต้น

คำว่า ชุมชนท้องถิ่น จึงหมายถึง การรวมกันของกลุ่มคน ในรูปของกลุ่มสังคมมี การปฏิบัติต่อกันทางสังคม มีปฏิกริยาและการโต้ตอบต่อกันทางสังคมมีลักษณะของความสัมพันธ์ กันทางสังคม เอื้ออาทรต่อกัน พึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน โดยอาศัยอยู่ ณ อาณาบริเวณเดียวกันซึ่ง ประกอบด้วยพื้นที่สำหรับเป็นที่อยู่อาศัย และประกอบกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้ช่วยต่อการจัดระเบียบ ทางสังคมอันเป็นการควบคุมความสัมพันธ์ของสมาชิก กลุ่มสังคมอาจมีขนาดเล็กจนถึงขนาดใหญ่ ขึ้นอยู่กับจำนวนของสมาชิกในกลุ่มสังคม

ดังนั้น บทบาทของมหาวิทยาลัยจึงต้องมีการปรับเปลี่ยนและให้ความสำคัญกับ ชุมชนท้องถิ่นเป็นหลัก จึงจะสามารถขับเคลื่อนและสร้างพลังชุมชนให้มีความเข้มแข็งได้ และที่ สำคัญมหาวิทยาลัยควรมีบทบาทในฐานะเป็นองค์กรด้านวิชาการแก่ชุมชน รวมทั้งการเปิดพื้นที่ สาธารณะ หรือเป็นพื้นที่แห่งการเรียนรู้ของชุมชน เป็นส่วนหนึ่งของชุมชนและมีความสัมพันธ์ เชื่อมโยงกับสถาบันการศึกษาอื่นๆ ในรูปแบบของเครือข่ายการศึกษาเพื่อเป็นแหล่งแลกเปลี่ยน เรียนรู้กันและกัน

สำหรับปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ในการเป็นที่พึ่งของชุมชน ด้านการเกษตร จากผลการวิจัยพบว่าปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ในการเป็นที่พึ่ง ของชุมชนด้านการเกษตรในแต่ละองค์ประกอบนั้นเป็นปัจจัยที่อยู่ในระดับมาก โดยชุมชนยอมรับ ในปัจจัยด้านต่างๆ ประกอบด้วย ชื่อเสียงของมหาวิทยาลัยและประวัติความเป็นมาของมหาวิทยาลัย ที่ก่อตั้งมามากกว่า 75 ปี ผลงานด้านองค์ความรู้ด้านการเกษตร การวิจัยและพัฒนาต่อยอดร่วมกัน กับชุมชน เพื่อแก้ปัญหาในชุมชน ปรับปรุงขบวนการผลิต เพิ่มมูลค่าสินค้าและผลิตภัณฑ์ และเป็น มหาวิทยาลัยที่เป็นผู้นำ ชี้นำเพื่อร่วมพัฒนาและแก้ไขปัญหาชุมชนบุคลากรของมหาวิทยาลัยซึ่ง เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถด้านการเกษตรเป็นที่ยอมรับของสังคม บัณฑิตของมหาวิทยาลัยผู้ซึ่งมี ชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับว่าเป็นผู้มีความรู้ อดทน สู้งาน มีคุณธรรมและจริยธรรม พร้อมทั้งช่วยเหลือ ชุมชน และและเป็นบัณฑิตที่พึงประสงค์ เครือข่ายความร่วมมือกับชุมชนด้านการเกษตร การให้ ความร่วมมือกับชุมชนในการแสดงออกซึ่งการเข้าร่วมกิจกรรมทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม การให้ ความร่วมมือในการแก้ปัญหาและการช่วยเหลืองานชุมชนอย่างสม่ำเสมอ การเผยแพร่ความรู้และ สร้างความเข้าใจ ผ่านสื่อวิทยุ และสื่อท้องถิ่น การส่งเสริมกิจกรรมชมรมอาสาพัฒนาและบำเพ็ญ ประโยชน์ของนักศึกษาให้มีกิจกรรมเพื่อตอบสนองสังคมและชุมชนรอบๆ

ทั้งนี้จะเห็นว่าการที่มหาวิทยาลัยมีการดำเนินกิจกรรมด้านต่างๆ เอื้อต่อชุมชน โดย การมองถึงประโยชน์ร่วมกันระหว่างมหาวิทยาลัยร่วมกับชุมชนเป็นสำคัญ การถือคติน้ำพึ่งเรือเสื่อ พึ่งป่า ทำให้การดำเนินการต่างๆ กลายเป็นปัจจัยที่สำคัญอันจะส่งเสริมได้รับการยอมรับจากชุมชน อย่างมาก จึงทำให้ชุมชนและมหาวิทยาลัยอยู่ร่วมกันอย่างเป็นสุขต่อไป ทั้งนี้สอดคล้องกับ

บทความเรื่อง “มหาวิทยาลัยกับงานวิจัยในชุมชน” (ระบบออนไลน์) ที่ได้กล่าวไว้ว่า มหาวิทยาลัยคือวิทยาลัยที่ยิ่งใหญ่” ยิ่งใหญ่ในเรื่องชื่อ บุคลากร อาคาร สิ่งปลูกสร้าง อันเป็นสิ่งแวดล้อมภายนอก แต่สิ่งที่จะทำให้มหาวิทยาลัยยิ่งใหญ่ในใจของคนในชุมชนได้นั้นคือ “งานวิจัย” งานวิจัยเปรียบเสมือนสื่อกลางที่ทำให้ภาพพจน์ที่ชุมชนรู้สึกมหาวิทยาลัยที่ยิ่งใหญ่อันอยู่ห่างไกลนั้นอยู่ใกล้ที่ใครต่อใครก็สามารถใช้และสัมผัสได้ เพราะเมื่องานวิจัยคือสื่อกลางที่อยู่ในรูปของกระบวนการ นักศึกษาจึงได้ชื่อว่าเป็นสื่อกลางในรูปของตัวคน คนที่สามารถเดินเข้าไปทำงานร่วมกับชุมชนโดยชุมชนนั้น “ไว้วางใจ”

มหาวิทยาลัยกับชุมชน จึงต้องมุ่งเน้นไปที่การเก็บความเคลื่อนไหวที่เกิดขึ้นจากกระบวนการมากกว่าการเก็บข้อมูล (Data) เก็บความรู้สึก เก็บเกียรติยศนี้มือ ตามเก็บรอยเท้าที่ย่างก้าวไปแล้วนำมาผสมใส่ลงใน “ทฤษฎี” ดังนั้นแนวทางแห่งทฤษฎีใหม่ของการวิจัยกับชุมชนจึงจะเกิดขึ้นเรื่อย ๆ และหมุนวนไปได้อย่างต่อเนื่อง ความรักและความเข้าใจในชุมชนจะเกิดขึ้นเพราะอคติที่เกิดจากความยิ่งใหญ่จะหมดลงไป เพราะงานวิจัยจะทำให้นักศึกษา อาจารย์และทุก ๆ คนในชุมชน “ใกล้ชิด” กัน คนเราเมื่อไม่รู้จักกัน ไม่เคยคุยกันต่างก็วางมาด วางท่า วางตัว แล้วก็ป็นหน้าเข้าหากัน แต่เมื่อใดมีโอกาสดูคุยกัน ภาพพจน์ต่าง ๆ ที่ถูกสร้างและฉาบขึ้นมานั้นก็จะจางหายไป

มหาวิทยาลัยจะยืนอยู่อย่างมั่นคงได้ก็เพราะเราเดิมจักชอว์คือนักศึกษาได้เข้าไปในชุมชน เพราะงานวิจัยที่มหาวิทยาลัยแต่ละแห่งรับผิดชอบย่อมมีความแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับ “ทุนชุมชน” มหาวิทยาลัยก็เปรียบเสมือนกิ่ง ก้าน สาขา ที่รับผิดชอบบริการชุมชน ท้องถิ่นกันแต่ละแห่ง ท้องถิ่นในเมืองไทยมีความหลากหลายทางชีวภาพสูง มหาวิทยาลัยจึงต้องสร้างโจทย์วิจัยให้เกิดความหลากหลายตาม ตัวหนังสือใดที่ถูกถ่ายทอดออกมาจากงานวิจัยจะมีคุณค่าหรือไม่จึงขึ้นอยู่กับท้องถิ่นที่อิงกับวิทยาลัยท้องถิ่นจึงเป็นตารางที่คอยประทับมาตรฐานของสถาบันการศึกษาชุมชน ท้องถิ่นใดมีมหาวิทยาลัยใส่ใจ ความรู้ทางวิชาการในท้องถิ่นย่อมพัฒนา มหาวิทยาลัยวิจัยจึงเกิดขึ้นมาเพื่ออยู่และใส่ใจในชุมชน...

มหาวิทยาลัยไปตั้งอยู่ในชุมชนใดก็คือ “ความหวัง” ของชุมชนนั้น นับตั้งแต่ส่วนราชการด้วยตนเอง สำนักงานจังหวัดต่าง ๆ ที่อยู่ในศาลากลาง ข้าราชการประจำรวมถึงข้าราชการขาจร ก็หวังพึ่งพิงความรู้ทางวิชาการจากทางมหาวิทยาลัย ผู้ว่าราชการจังหวัดท่านหนึ่งเคยกล่าวว่า ท่านสบายที่ได้มาเป็นผู้ว่าฯ ในจังหวัดที่มีมหาวิทยาลัยตั้งอยู่ ก็เพราะท่านสามารถพึ่งพิงมหาวิทยาลัยในการพัฒนาจังหวัดที่ท่านมาทำงานได้ บุคลากรในมหาวิทยาลัยนั้นก็คือ “อาจารย์” สามารถเป็นเร็ว เป็นแรงในการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้กับข้าราชการประจำรวมถึงบุคลากรในหน่วยงานราชการต่าง ๆ ได้ตามความรู้และประสบการณ์ของแต่ละคนที่ได้เรียนมาจากสถาบันการศึกษาชั้นสูง

ดังนั้นการสร้างรากฐานทางวิชาการ โดยการเริ่มจากการวิจัยในชุมชนนั้นจึงเป็นการวางรากฐานที่แข็งแกร่งของมหาวิทยาลัย เพราะการเข้าไปทำงานวิจัยกับชุมชนนั้นก็เปรียบเสมือนการสร้าง "ระบบราก" ให้แข็งแรงและแผ่ขยาย เมื่อระบบรากดี ต้นไม้ก็สามารถผลัดใบ ผลิดอก ออกผล และสามารถสร้างลำต้นให้ยืนทนงสู้กับแรงลมที่พัดโถมกระหน่ำเข้ามาได้ การวิจัยไม่ว่าจะเป็น Pure Science หรือ Apply Science จึงจำเป็นที่จะต้องเริ่มต้นกันที่ "ทุนชุมชน" เป็นหลัก ทุนชุมชนไม่ว่าจะเป็นสภาพแวดล้อม ดินฟ้าอากาศ ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง "คน" จะเป็นจุดเริ่มต้นของโจทย์ที่สามารถขับเคลื่อนวงการวิชาการไทยให้พัฒนา

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะต่อบทบาทของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ในการเป็นที่พึ่งของชุมชนด้านการเกษตร

จากผลการวิจัยเรื่อง “บทบาทของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ในการเป็นที่พึ่งของชุมชนด้านการเกษตร” ได้ข้อเสนอแนะดังนี้ แยกเป็น 5 ด้านดังนี้

1. ด้านการจัดการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยควรมีการส่งเสริมความรู้ให้กับชุมชนในการจัดฝึกอบรม ด้านการทำการเกษตร และจัดตั้งให้มีหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการออกเยี่ยมและให้ความรู้แก่เกษตรกรและชุมชน อีกทั้งควรจัดกิจกรรมที่จัดให้นักศึกษาออกเยี่ยมและให้คำแนะนำด้านการเกษตร ส่งเสริมด้านวิชาการที่เรียนมาสู่ชุมชนโดยรอบอย่างเป็นต่อเนื่องเป็นประจำ นอกจากนี้ควรมีการดำเนินการส่งเสริมด้านอาชีพและองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับด้านการเกษตร เช่น ด้านการสอนการทำอาหาร ขนม ดอกไม้ประดิษฐ์ การทำปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพให้กับชุมชน
2. ด้านงานวิจัย มหาวิทยาลัยควรมีการดำเนินการด้านงานวิจัยรวมชุมชนอย่างแท้จริง เน้นให้มีการดำเนินการให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาชุมชน ด้านสาธารณะประโยชน์ มีการจัดตั้งศูนย์บริการวิจัยเกี่ยวกับโรคพืช มีการทำการวิจัยเกี่ยวกับพืชผักพื้นบ้านของชุมชน เพื่อขยายพันธุ์และทำเป็นผลิตภัณฑ์ของชุมชน และมีการทำวิจัยที่มีความเชื่อมโยงกับภูมิปัญญาท้องถิ่น การผสมผสานการนำพืช ขยะอินทรีย์มาก่อให้เกิดประโยชน์ เพื่อลดโลกร้อนและรักษาสิ่งแวดล้อม
3. ด้านการให้บริการวิชาการแก่ชุมชน ควรมีการดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรม ในการจัดกิจกรรมร่วมกันระหว่างอาจารย์ นักวิชาการ บุคลากร และนักศึกษาในการให้ความช่วยเหลือด้านการบริการวิชาการแก่ชุมชน อย่างแท้จริง เพื่อสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับชุมชน และ

เป็นการช่วยเหลือซึ่งกันและกันระหว่างมหาวิทยาลัยกับชุมชนโดยรอบ นอกจากนี้ควรมีการส่งเสริมอาชีพให้กับกลุ่มแม่บ้านและเกษตรกร โดยการอบรมให้ความรู้เพื่อให้ชุมชนสามารถนำไปต่อยอดสร้างมูลค่าและสร้างรายได้ให้กับครอบครัวและสังคมต่อไป

4. ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยควรให้ความสำคัญและเข้าร่วมตลอดจนหาวิธีการในการอนุรักษ์และรักษาประเพณีและศิลปะพื้นบ้าน รวมถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นให้คงอยู่กับชุมชนตลอดไป

5. ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม มหาวิทยาลัยและบุคลากรของมหาวิทยาลัยควรมีส่วนช่วยในการสร้างและพัฒนาชุมชนร่วมกัน เพื่อให้เป็นชุมชนน่าอยู่มากยิ่งขึ้นในทุกๆ ด้านมิใช่เพียงด้านการเกษตรด้านเดียว

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการวิจัยเรื่อง “บทบาทของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ในการเป็นที่พึ่งของชุมชนด้านการเกษตร” เพื่อให้เกิดประโยชน์สำหรับการพัฒนาปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงานของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ในการเป็นที่พึ่งของชุมชนให้ดียิ่งๆ ขึ้นไป จึงขอเสนอแนะในการทำวิจัยในครั้งต่อไปดังนี้

1. เนื่องจากในการทำวิจัยครั้งนี้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจากชุมชนโดยรอบมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ในอำเภอสันทรายเพียง 5 ตำบล ซึ่งอาจทำให้ข้อมูลที่ได้มีเพียงกลุ่มเดียว ดังนั้นในการทำวิจัยครั้งต่อไปควรขยายพื้นที่ในการเก็บข้อมูลให้มากกว่าเดิม เพื่อความถูกต้องขอผลการวิจัยให้มากขึ้น

2. การวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาถึงความต้องการในเชิงลึกของชุมชนที่มีต่อการตอบสนองความต้องการของชุมชนด้านการเกษตรอย่างแท้จริง โดยเป็นการวิจัยโดยการสัมภาษณ์เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มหาวิทยาลัยจะได้นำมาพัฒนาการดำเนินงานเพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชนได้อย่างแท้จริง

บรรณานุกรม

- กาญจนา แก้วเทพ. 2530. การพึ่งตนเองศักยภาพในการพัฒนาชนบท. กรุงเทพฯ: รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์.
- _____. 2538. การพัฒนาแนววัฒนธรรมชุมชน. กรุงเทพฯ: สภาคาทอติกแห่งประเทศไทยเพื่อการพัฒนา.
- การพัฒนาชุมชน. 2554. ความรู้พื้นฐานการพัฒนาชุมชน. [ระบบออนไลน์] <http://www3.cdd.go.th/plaiphraya/comstudy.htm> (17 สิงหาคม 2554).
- การบริการวิชาการแก่สังคม. 2554. การบริการวิชาการแก่สังคมกับการเพิ่มคุณค่าให้สถาบันอุดมศึกษาไทย. [ระบบออนไลน์] <http://www.oknation.net/blog/print.php?id=387269> (27 กันยายน 2554)
- ครรชิต พุทธิโกษา. 2554. คู่มือการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ฉบับสมบูรณ์. กรุงเทพฯ: จตุรงค์ บุญรัตนสุนทร, บรรณาธิการ. โครงการส่งเสริมองค์กรพัฒนาเอกชนไทย, เอคิสัน เพรส โปรดักส์.
- จิตติ มงคลชัยอรัญญา. 2540. การศึกษาชุมชนเพื่อการพัฒนา. (เอกสารประกอบการเรียนภาควิชาการพัฒนาชุมชน). กรุงเทพฯ: คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- จำลอง คำบุญชู และคณะ . 2542. รายงานสภาวะการณ่เด็กและเยาวชน Child Watch ภาคเหนือปี 2541 – 2542 .ลำปาง.
- ชยันต์ วรรณะภูติ . ทิศทางการพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้ : แนวทางการวิจัยด้านเครือข่ายการเรียนรู้. (เอกสารวิชาการ)เชียงใหม่ สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. (ม.ป.ป.).
- ชินณุกร พรภาณวิษฐ์. 2544. การมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองแพร่ต่อการพัฒนาสภาวะแวดล้อมชุมชน.แพร่ : โรงพยาบาลแพร่. จังหวัดแพร่.
- ทิตยา สุวรรณะชญ. 2527. สังคมวิทยา. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- ทฤษฎีการรับรู้ [ระบบออนไลน์]. http://reg.ksu.ac.th/teacher/sudatip/Elearning_files/data5.html (17 สิงหาคม 2554)
- ธงชัย สันติวงษ์. 2526. การบริหารงานบุคคล. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- บาว นาค. 2555. มหาวิทยาลัยกับการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น. [ระบบออนไลน์] <http://www.gotoknow.org/blogs/posts/265696> (10 กันยายน 2555).
- บุญชม ศรีสะอาด. 2537. การพัฒนาการสอน. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น.

ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ. 2543. กระบวนการและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา.

กรุงเทพมหานคร. ม.ป.พ.

ประเวศ วะสี. 2540. ศักดิ์ศรีแห่งความเป็นคน ศักยภาพแห่งความสร้างสรรค์.

พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์หมอชาวบ้าน.

ปรีชา ธรรมมา และ ถาวร เกิดเกียรติพงษ์. 2518. พฤติกรรมของวัยรุ่นที่ขัดต่อสังคม. สถาบันวิจัยแห่งชาติ. กรุงเทพฯ.

พฤติกรรมของเด็กไทยวัยรุ่นที่ขัดกับสังคม

ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์. 2537. “การพัฒนาแนวพุทธ: ความเสมอภาคและความยุติธรรม.”

ในวิธีวิทยาการศึกษาสังคมไทย: วิธีใหม่แห่งการพัฒนา. พิมพ์ครั้งที่ 2.

พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2540. วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 6.

กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

พระครูสุวรรณวรการ. 2553. ศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในจังหวัดปทุมธานี.

วิทยานิพนธ์ปริญญาโทพุทธศาสตรมหาบัณฑิต การจัดการเชิงพุทธบัณฑิตวิทยาลัย.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพฯ.

พัฒน์ บุญยรัตพันธุ์. 2517. การสร้างพลังชุมชนโดยกระบวนการพัฒนาชุมชน

ไพฑูรย์ เครือแก้ว. 2518. ลักษณะสังคมไทย. กรุงเทพมหานคร : บพิธ

ไพฑูรย์ เจริญพันธุ์วงศ์. 2530. การบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

มหาวิทยาลัยกับงานวิจัยในชุมชน. 2555. {ระบบออนไลน์} <http://portal.in.th/i->

[educared/pages/7138/](http://portal.in.th/i-educared/pages/7138/) (5 กันยายน 2555)

_____. 2554. “ประวัติมหาวิทยาลัยแม่โจ้”. [ระบบออนไลน์] <http://th.wikipedia.org/wiki> (17 สิงหาคม 2554).

ยุวัฒน์ วุฒิมณี. 2534. การพัฒนาชุมชนจากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: บางกอกบล๊อค.

ศิริวรรณ เสรีรัตน์. 2541. พฤติกรรมองค์การ. บริษัท ชีระฟิล์มและไซเท็กซ์ จำกัด. กรุงเทพฯ:

สมลักษณ์ เพชรช่วย. 2540. ความคาดหวังในการเรียนการศึกษาสายสามัญ วิธีเรียนทางไกลของ

ผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรม จังหวัดระยอง. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.: มศว. ประสานมิตร, 2540 วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่

สงวน สุทธิเลิศอรุณ, จารัส ค้วงสุวรรณ และ จิตพิงษ์ ธรรมานุสรณ์. 2522. จิตวิทยาสังคม.

พิมพ์ครั้งที่ 2. นนทบุรี : ชัยศิริการพิมพ์.

สาย หุตะเจริญ. “การปกครองท้องถิ่นกับการพัฒนาชุมชน”. วารสารพัฒนาชุมชน เล่มที่ 7 ตอนที่ 5 พฤษภาคม, 2511.

- สิริวรรค์ อัสกุล. 2528. ความคาดหวังเกี่ยวกับความสามารถในการทำงานที่กำหนดของนักเรียน
ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท.
กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. 2552. การพัฒนาชุมชน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สุพัตรา สุภาพ. 2540. สังคมวิทยา (พิมพ์ครั้งที่ 19). กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- สุวิทย์ ยิ่งวรพันธ์. 2505. ยุทธศาสตร์การบริหารงานของสภาตำบลและองค์การบริหาร ส่วนตำบล
(อบต) (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์เท็กซ์ แอนด์ เจอร์นัล พับลิเคชั่น.
- สุภา สกุลเงิน. 2545. ประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ของกำนัน ใหญ่บ้านหลังการ จัดตั้ง
โสภา ชูพิบูลชัย. 2522. จิตวิทยาสังคมประยุกต์. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- วิรุณศิริ ใจมา. 2548. ศักยภาพและความต้องการในการวางแผนและจัดการท่องเที่ยวของภาคธุรกิจ
ในจังหวัดเชียงราย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงรายAllport, Gordon. 1937. Personality: A
psychological interpretation. New York: Holt.
- Bandura A. (1997). **The anatomy of stages of change [Editorial]**. American Journal of Health
Promotion. 12, 84-85.
- Brownell, C.C. 2001. **Teachers' Perceptions of School Principals as Instructional Leaders**
inreading. Ed.D Dissertation, Faculty of the Graduate School. University of the
PacificStockton. Californai.
- Broom, Leonard, & Selnick, Philip. 1977. Sociology. New York: Harper & Row.
- Cohen, Bruce J. 1979 . Introduction to sociology. New York: McGraw-Hill
- Hurlock, E. B. (1973). **Adolescence Development**. U.S.A.: Mc Graw hill. fourth edition,
185-186.
- Lewin, Lippitt K., and White R. 1989. Patterns of Aggressive Behavior in Experimentally
Created“Social Climate.” Journal of Social Psychology 10.
- Lofauist. 2001. **Learning Group Leadership: An Experiential Approach**. Boston: Allyn
and Bacon.
- Vroom, V. H. 1964. Work and motivation. New York: John Wiley & Sons.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แบบสอบถาม

แบบสอบถาม

เรื่อง

แบบสอบถาม

เรื่อง

บทบาทของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ในการเป็นที่พึ่งของชุมชนด้านการเกษตร

คำชี้แจง

แบบสอบถามสร้างขึ้นมาเพื่อศึกษาบทบาทและการรับรู้ของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ในการเป็นที่พึ่งของชุมชนด้านการเกษตร ของผู้นำชุมชน ผู้ประกอบอาชีพด้านการเกษตร ซึ่งแบบสอบถามประกอบด้วย จำนวน 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามสถานภาพข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้

ตอนที่ 2 แบบแบบสอบถามเกี่ยวกับการยอมรับของชุมชนต่อบทบาทของมหาวิทยาลัยในการเป็นที่พึ่งของชุมชนด้านการเกษตร

ตอนที่ 3 ปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ในการเป็นที่พึ่งของชุมชนด้านการเกษตรในการเป็นที่พึ่งของชุมชนด้านการเกษตร

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความคาดหวังและความต้องการของชุมชนต่อบทบาทของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ด้านการเกษตร

ขอความร่วมมือในการกรอกแบบประเมินตามความเป็นจริง เพื่อผู้วิจัยจะได้นำข้อมูลดังกล่าวไปวิเคราะห์และนำผลที่ได้มาพัฒนามหาวิทยาลัยในการเป็นที่พึ่งของชุมชนด้านการเกษตรต่อไป

วิไลพร นามวงศ์

ธนัชพร เปรมเกษม

ผู้วิจัย

ตอนที่ 1 แบบสอบถามสถานภาพข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย
เพศ อายุ สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้
คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ หน้าข้อความที่ตรงกับสถานภาพของท่าน

1. เพศ

☐ ชาย ☐ หญิง

2. อายุของผู้ตอบ

☐ ต่ำกว่า 30 ปี ☐ 31 – 40 ปี
☐ 41 – 50 ปี ☐ มากกว่า 50 ปี

3. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

☐ ผู้นำชุมชน ☐ ผู้ประกอบอาชีพด้านการเกษตร

4. ระดับการศึกษา

☐ ประถมศึกษาหรือเทียบเท่า
☐ มัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า
☐ มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า
☐ อนุปริญญาตรีหรือเทียบเท่า
☐ ปริญญาตรี
☐ สูงกว่าปริญญาตรี

5. อาชีพของผู้ตอบแบบสอบถาม

☐ รับราชการ ☐ ค้าขาย
☐ บริษัท, รัฐวิสาหกิจ ☐ การเกษตร
☐ ธุรกิจส่วนตัว ☐ รับจ้างทั่วไป
☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

6. รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของผู้ตอบแบบสอบถาม

☐ ต่ำกว่า 5,000 บาท ☐ 5,001 – 10,000 บาท
☐ 10,001 – 15,000 บาท ☐ มากกว่า 15,000 บาท

ตอนที่ 2 แบบแบบสอบถามเกี่ยวกับการยอมรับของชุมชนต่อบทบาทของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ในการเป็นที่พึ่งของชุมชนด้านการเกษตร

คำชี้แจง ให้ผู้ประเมินทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องตรงกับทัศนคติของท่านเกี่ยวกับการรับรู้ของสังคมต่อบทบาทของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ในการเป็นที่พึ่งของชุมชนด้านการเกษตร

ข้อ ที่	บทบาทในการเป็นที่พึ่งของชุมชน	ระดับการยอมรับ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านการจัดการเรียนการสอน						
1	มหาวิทยาลัยแม่โจ้มีหลักสูตรการเรียนการสอนในสาขาวิชาการเกษตรที่ชุมชนยอมรับ โดยส่งเสริมให้บุคลากรเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาในสถาบันแห่งนี้					
2	มหาวิทยาลัยแม่โจ้มีหลักสูตรที่ได้รับการยอมรับด้านสาขาวิชาการเกษตร สร้างความเชื่อมั่นว่าบุคลากรเมื่อเข้าศึกษาต่อและเมื่อจบการศึกษาจะสามารถประกอบอาชีพ และเป็นกำลังที่สำคัญของครอบครัว ชุมชน และประเทศชาติ					
3	มหาวิทยาลัยแม่โจ้มีอาจารย์และนักวิชาการที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญด้านการเกษตรเป็นที่ยอมรับและเชื่อถือในความสามารถ					
4	มหาวิทยาลัยมีกระบวนการ ในการจัดการเรียนการสอนที่มีการบูรณาการร่วมกับชุมชน โดยให้นักศึกษาฝึกปฏิบัติงานจริงร่วมกับชุมชน ซึ่งเป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีร่วมกัน ระหว่างชุมชนกับมหาวิทยาลัย					
5	มหาวิทยาลัยมีการรับฟังความคิดเห็นจากชุมชน โดยรอบและนำข้อเสนอแนะที่ได้มาปรับปรุง มาพัฒนาการจัดการเรียนการสอน และการใช้ชีวิตร่วมกัน กับชุมชนโดยรอบอย่างมีความสุข					
ด้านงานวิจัย						
1	มหาวิทยาลัยมีงานวิจัย โดยส่งเสริมให้อาจารย์ นักวิชาการ บุคลากรทำวิจัย เน้นการแสวงหาองค์ความรู้ด้านการเกษตร และเผยแพร่ให้กับชุมชนโดยรอบ เพื่อสร้างอาชีพ ตลอดจนส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีของคนในชุมชน					
2	มหาวิทยาลัยมีอาจารย์และนักวิชาการที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในการทำวิจัย และนวัตกรรมด้านการเกษตร ซึ่งได้รับการยอมรับจากชุมชน และหน่วยงานภายนอก					

ข้อ ที่	บทบาทในการเป็นที่พึ่งของชุมชน	ระดับการยอมรับ				
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
3	มหาวิทยาลัยมีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานภายใน ทั้งภาครัฐ/เอกชน/ชุมชน/ผู้ประกอบการ ในการจัดทำวิจัย และ เผยแพร่องค์ความรู้ด้านการเกษตรต่อชุมชน และสังคม					
4	มหาวิทยาลัยมีการเผยแพร่องค์ความรู้ นวัตกรรมด้านการเกษตร ที่ ได้จากการวิจัย ให้กับชุมชน เพื่อนำไปใช้ประโยชน์อย่างค่อเนื่อง					
5	มหาวิทยาลัยมีการวิจัยเพื่อพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้จากภูมิปัญญา ท้องถิ่น ด้านการเกษตร					
ด้านการให้บริการวิชาการแก่ชุมชน						
1	มหาวิทยาลัยส่งเสริมให้อาจารย์ นักวิชาการ บุคลากรจัดทำ โครงการให้บริการวิชาการแก่ชุมชน โดยให้ความรู้ด้าน การเกษตร และให้ผู้เข้าร่วมอบรมนำความรู้ที่ได้มาต่อยอดในการ ประกอบอาชีพเพื่อสร้างรายได้ให้กับครอบครัวและชุมชนต่อไป					
2	มหาวิทยาลัยมีฐานเรียนรู้ด้านการเกษตรเป็นที่ยอมรับ และเชื่อถือ ในคุณภาพการให้บริการข้อมูลแก่เกษตรกร และผู้ที่สนใจ					
3	มหาวิทยาลัยมีคลินิกพืชซึ่งให้บริการปรึกษาด้านเทคโนโลยีและ บริการข้อมูล ผลงานวิจัยและนวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร ตลอดจนภูมิปัญญาท้องถิ่น ต่อชุมชนโดยรอบ					
4	มหาวิทยาลัยมีการสร้างและสนับสนุนเครือข่ายความร่วมมือใน การถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยีด้านการเกษตร แก่ เกษตรกรและผู้ทีสนใจอย่างสม่ำเสมอตามความเชี่ยวชาญของ มหาวิทยาลัย					
5	มหาวิทยาลัยมีนโยบายส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันในท้องถิ่นเพื่อ สร้างสรรค์คุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อมให้กับท้องถิ่น					
ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม						
1	มหาวิทยาลัยมีนโยบายส่งเสริมและสนับสนุนให้นักศึกษาเป็น ผู้มีคุณธรรม จริยธรรม และประพฤติดีอยู่ภายใต้กรอบศีลธรรม อันดีไม่สร้างปัญหาต่อชุมชนโดยรอบ					
2	มหาวิทยาลัยมีนโยบายส่งเสริมและสนับสนุนให้นักศึกษา และบุคลากรเข้าร่วมการสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นร่วมกับชุมชน					

ข้อ ที่	บทบาทในการเป็นที่พึ่งของชุมชน	ระดับการยอมรับ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
3	มหาวิทยาลัยมีนโยบายการส่งเสริมและสนับสนุนให้นักศึกษาและบุคลากรเข้าร่วมการสืบสาน และอนุรักษ์ประเพณีอันดีงามของท้องถิ่น เช่น การเข้าร่วมงานประเพณีเป็ง ลอยกระทง ปล่อยโคม กลองหลวง ประเพณีรดน้ำคำหัว แท้เทียนเข้าพรรษา เป็นต้น					
4	มหาวิทยาลัยมีนโยบายส่งเสริมทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมด้วยเทคโนโลยีด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ					
5	มหาวิทยาลัยจัดตั้งศูนย์ศิลปวัฒนธรรมซึ่งทำหน้าที่รับผิดชอบงานด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของชุมชน					
ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม (Corporate Social Responsibility: CSR)						
1	มหาวิทยาลัยเป็นที่พึ่งของชุมชนและเป็นผู้นำของการเปลี่ยนแปลงสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ในทุกๆ ด้าน					
2	มหาวิทยาลัยมีการพัฒนาศักยภาพการให้ความรู้และสร้างความเข้มแข็งต่อชุมชนในการแก้ปัญหาในชุมชนโดยใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียง					
3	มหาวิทยาลัยมีการพัฒนาคนให้มีศักยภาพสร้างสรรค์สังคม และส่งเสริมการดำรงค้ำอยู่กับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม					
4	มหาวิทยาลัยมีนโยบายสร้างการเรียนรู้ (Learning) ให้เกิดขึ้นและสร้างองค์ความรู้ใหม่ให้แก่ชุมชน โดยเน้นความสำคัญกับรับผิดชอบต่อสังคม					
5	มหาวิทยาลัยมีการบริการวิชาการแก่สังคมด้วยองค์ความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร					

ตอนที่ 3 ปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ในการเป็นที่พึ่งของชุมชนด้านการเกษตร
คำชี้แจง ให้ผู้ประเมินทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องตรงกับทัศนคติของท่านเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผล
 ต่อบทบาทของมหาวิทยาลัยในการเป็นที่พึ่งของชุมชนด้านการเกษตร

ข้อ ที่	ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับในการเป็นที่พึ่งของชุมชน ด้านการเกษตร	เป็นปัจจัยที่มีผล				
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
1	ชื่อเสียงของมหาวิทยาลัย					
2	ประวัติความเป็นมาของมหาวิทยาลัยที่ก่อตั้งมามากกว่า 75 ปี					
3	เป็นมหาวิทยาลัยที่เป็นผู้นำ ชี้นำเพื่อร่วมพัฒนาและแก้ไข ปัญหาชุมชน					
4	มีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชนด้านการเกษตร					
5	บุคลากรของมหาวิทยาลัยประกอบด้วยอาจารย์ นักวิชาการ เป็นผู้ ที่มีความรู้ความสามารถด้านการเกษตรเป็นที่ยอมรับของสังคม					
6	บุคลากรของมหาวิทยาลัยทำการวิจัยและพัฒนาต่อยอดร่วมกันกับ ชุมชน เพื่อแก้ปัญหาในชุมชน ปรับปรุงกระบวนการผลิต เพิ่มมูลค่า สินค้าและผลิตภัณฑ์					
7	บุคลากรของมหาวิทยาลัยมีส่วนร่วมในการเผยแพร่ความรู้และ สร้างความเข้าใจ และเผยแพร่เทคโนโลยีผ่านสื่อวิทยุ และสื่อ ท้องถิ่น					
8	ผลงานด้านองค์ความรู้ด้านการเกษตรที่เป็นที่ยอมรับทั้งในระดับ ชุมชน และระดับชาติ					
9	มหาวิทยาลัยที่มีความรับผิดชอบขององค์กรต่อสังคม					
10	บัณฑิตของมหาวิทยาลัยเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ มีคุณธรรม และจริยธรรม พร้อมที่จะช่วยเหลือชุมชน และและเป็นบัณฑิตที่พึง ประสงค์					
11	บัณฑิตของมหาวิทยาลัยมีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับว่าเป็นผู้มีความรู้ อดทน สู้งาน					
12	การให้ความร่วมมือกับชุมชนในการแสดงออกซึ่งการเข้าร่วม กิจกรรมทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมกับชุมชน					

ข้อ ที่	ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับในการเป็นที่พึ่งของชุมชน ด้านการเกษตร	เป็นปัจจัยที่มีผล				
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
13	การมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาให้กับชุมชนตลอดจนช่วยเหลืองานชุมชนต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ					
14	ส่งเสริมกิจกรรมชมรมอาสาพัฒนาและบำเพ็ญประโยชน์ของนักศึกษาให้มีกิจกรรมเพื่อตอบสนองสังคมและชุมชนรอบๆ					
15	การมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาให้กับชุมชนตลอดจนช่วยเหลืองานชุมชนต่างๆ					

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความคาดหวังและความต้องการของชุมชนต่อบทบาทของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ด้านการเกษตร

1. ด้านการจัดการจัดการเรียนการสอน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. ด้านงานวิจัย

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. ด้านการให้บริการวิชาการแก่ชุมชน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5. ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม (Corporate Social Responsibility: CSR)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณผู้ให้ข้อมูลทุก ๆ ท่าน

ภาคผนวก ข
ประวัติผู้วิจัย

ประวัติผู้วิจัยและคณะ

1. หัวหน้าโครงการวิจัย

ชื่อ - นามสกุล

ตำแหน่งปัจจุบัน

หน่วยงานและสถานที่ติดต่อ

ประวัติการศึกษา

วิไลพร นามวงศ์

นักวิเคราะห์นโยบายและแผน

กองแผนงาน สำนักงานอธิการบดี

มหาวิทยาลัยแม่โจ้

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการพัฒนา)

(ศศ.ม.) มหาวิทยาลัยแม่โจ้, พ.ศ. 2549

บริหารธุรกิจบัณฑิต (การจัดการทั่วไป) (บธ.บ.)

มหาวิทยาลัยแม่โจ้, พ.ศ. 2539

2. ผู้ร่วมโครงการวิจัย

ชื่อ - นามสกุล

ตำแหน่งปัจจุบัน

หน่วยงานและสถานที่ติดต่อ

ประวัติการศึกษา

ธนัชพร เปรมเกษม

นักวิเคราะห์นโยบายและแผน

กองแผนงาน สำนักงานอธิการบดี

มหาวิทยาลัยแม่โจ้

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการพัฒนา)

(ศศ.ม.) มหาวิทยาลัยแม่โจ้, พ.ศ. 2553

ศิลปศาสตรบัณฑิต (การโรงแรมและการท่องเที่ยว)

(ศศ.บ.) มหาวิทยาลัยสยาม, พ.ศ. 2536